

MAGAZIN SAVEZA BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ / MAGASIN UTGIVEN AV RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Š E H E R

BANJA LUKA

ŠEHER BANJA LUKA - Broj 70 - JANUAR-FEBRUAR - 2021. - MOTALA - GODINA XII

Druga godina Korone

Čekajući bolje dane

Poštovani čitaoci, dragi prijatelji!

Šeher Banja Luka, naš zajednički projekt, prvo banjalučko glasilo koje se izdaje izvan našeg grada, otvara svoje stranice već dvanaestu godinu, na vaš i naš ponos. Nažalost, ova godina je počela kao i protekla, a čini mi se da će tako i završiti. Ja sam, kao i mnogi drugi koje poznajem, bio umjereni optimista kad je riječ o ovoj strašnoj nevolji koja je zadesila cijelu zemaljsku kuglu. Međutim, korona se zahukala i odnosi mnoge živote. A prečesto, u zadnje vrijeme, dolaze nam veoma tužne vijesti. Ovaj put iz našeg grada i prostora bivše Jugoslavije, ili - kako mediji sada te prostore označavaju - Regiona.

Napustio nas je naš saradnik i prijatelj Alija Sarač, slikar i pedagog i nadasve dobar čovjek. Još dva poznata Banjalučanina su preselila na onaj bolji svijet. Banjalučka, zagrebačka, bosanska, hrvatska i svjetska rukometna legenda, Zlatan Saračević, i uspješni banjalučki i američki poduzetnik, Adem Slipac. U našem magazinu se opraštamo od Alije i Zlatana u ovom broju a od Adema u idućem. A u regionu, između izlaska dva broja Šehera, ostali smo bez dva velika imena sa naše estrade, Đorđa Balaševića i Zafira Hadžimanova i nogometne legende, Zlatka Kranjčara. Naravno, nisu svi umrli od posljedice zaraze Kovidom 19, ali neki jesu. Posljedice koje je prouzrokovala ova pandemija osjećat će se još niz godina. Nadamo se da će ove pronađene vakcine zaustaviti ovaj opasni trend po svjetsko čovječanstvo, ali kada - to ne može niko prognozirati. Ovdje, u Švedskoj, situacija sa Koronom ne ide nabolje, nedostaju vakcine, a šta reći za našu domovinu. Tamo je zdravstvena situacija blizu kolapsa, a čini mi se da (ne)odgovorni političari i ne haju puno na svakodnevne pritužbe nemoćnih građana. Mi smo jedina zemlja u regionu koja nije počela masovnije vakcinisanje. Možda se bh. građani osvjeste na sljedećim izborima i maknu sa vlasti nesposobne i bahate vlastodršce. Krajnje je vrijeme da se podemo baviti stvarnim problemima u ekonomiji, zdravstvu i školstvu, a ne vraćati se, cijelo vrijeme, nacionalnim pitanjima i daljoj i bližoj historiji ovih nesretnih prostora.

Što se tiče štampanja i distribuiranja magazina do naših pretplatnika, to pitanje još uvijek nije riješeno. Nažalost, ne znam ni kada ćemo to uspjeti riješiti na zadovoljavajući način. Autobusi iz BiH za Švedsku su stopirani, naše mnoge planirane aktivnosti također i moram se ovim putem izvinuti svima onima koji željno očekuju magazin u svojim poštanskim sandučićima. Iskreno se nadam da ćemo uspjeti riješiti ovaj veliki problem nakon ljetnih odmora.

Koristim priliku, da u ime našeg, i vašeg, lista svima čestitam 1. mart, Dan nezavisnosti BiH, a našim damama 8. mart, Dan žena. Prigodnim buketom cvijeća i odabranim riječima prenesimo naše emocije i ljubav do srdaca naših majki, supruga, sestara i prijateljica, jer one to i više nego zaslužuju.

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve "Šeher Banje Luke".
<http://issuu.com/savezbl>

Na kraju da se vama, koji ste nam već poslali dobrovoljne priloge, u ime naše male redakcije i u svoje lično, iskreno zahvalim na pomoći i razumijevanju, i nadam se da će vam se pridružiti i mnogi drugi naši čitaoci.

Vaš urednik
 Mirsad Filipović

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktor

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avidagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić

Enisa Bajrić

Fatima Mahmutović

Ozren Timić

Neždad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)

Mišo Vidović (BiH)

Radmila Karlaš (BiH)

Mersad Rajić (Kanada)

Ljubica Perkman (Njemačka)

Reuf Jakupović (Švedska)

Dr Severin D. Rakić (Australija)

Dinko Osmanović (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,

Luxorgatan 12, 591 39 Motala

Telefon: +46(0) 739 872 284

Internet: www.bisavez.se

E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:

6 brojeva 150 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284

E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Mirza Čizmić, Kastel

Vakcinacija: Situacija nije nimalo bezazlena...	4
Kulturna saradnja: Boje ljubavi.....	6
Simbol dobrote.....	8
Vojin Mijatović.....	9
Intervju: Namik Hrlje.....	10
Ahmed Kemal Baysak: Pamtićemo ga samo po dobru.....	12
Kolumna: Tako je govorio Sredoje.....	14
Husnija Fazlić: Fudbalski kralj i trenerski mag.....	16
Jezik ljubavi i mira.....	18
Sjećanje: Hoteli, restorani, kafići... ..	20
Selma je otputovala.....	22
Putopis: Oslo.....	24
Čud(es)no prvenstvo.....	31
Šta se to danas događa s našim bosanskim jezikom.....	34
Sjećanja: Posljednja želja.....	36
Vranduk: Kapija Bosne.....	38
Sanela Husić Musabašić: Akademska kiparka i ilustratorka.....	40
Bajke: Neka nas ljubav vodi kroz život... ..	42
Bajka o gavranu Gaku.....	43
Nove knjige: Druga polovina srca.....	44
Nove knjige: Izabrala sam ljubav.....	45
Kad zamiriši sarma.....	46
Kamen spoticanja na političkoj sceni.....	48
Mokra braća i seke.....	50
Uspomene: Vrbas - učitelj života.....	52
Bez komentara.....	53
Zlatan Saračević: Odlazak u nezaborav.....	54
Vicevi.....	56
Prijatelji knjige.....	57
In memoriam: Alija Sarač.....	58

str. 4
Situacija nije
nimalo bezazlena

str.24
Putopis: Oslo

str. 54
Zlatan Saračević:
Odlazak u
nezaborav

str: 16
Husnija Fazlić

VAKCINACIJA

**Situacija nije
nimalo bezazlena...**

Piše: **Mišo VIDOVIĆ**

Fotografije: Arhiva i Mišo Vidović

Najmanji problem je vakcinacija – problem su vakcine, kojih (još) – nema!

Vakcinisanje je na dobrovoljnoj bazi i svi građani mogu da se besplatno vakcinišu - riječi su predsjednika Vlade RS Radovana Viškovića koje je izgovorio komentarišući najavljeni proces zaštite od corona virusa. A građani su, prema dosadašnjim anketama, spremni su prime vakcinu.

Ali, dok nastaje ovaj tekst, početkom marta, nije problem vakcinacija. Jer, vakcina nema! Istina, manja količina vakcina stigla je u entitet RS; prve doze bile su namijenjene za vakcinisanje zaposlenih u zdravstvenim ustanovama, i taj proces je u toku.

Zdravstveni radnici sliježu ramenima

Veće količine vakcina, kako bi se pristupilo vakcinisanju stanovništva zbog pandemije korone, još su „na vidiku“. Nadležni kažu da se uskoro mogu očekivati, a „stanovništvo će biti blagovremeno obaviješteno kada će započeti proces vakcinacije“. Međutim, čini se, pravovremene informacije o tome kada će građani konačno početi dobijati i „boce“, trenutno nemaju ni nadležni, oni koji su dio izvršne vlasti. Još manje informacija imaju zdravstveni radnici, koji su podnijeli najveći teret borbe protiv korone - javna je tajna da na upit građana kada bi mogla početi vakcinacija sliježu ramenima i kratko odgovaraju „nije nam poznato“. Za to vrijeme političari i predstavnici vlasti uredno se slikaju i govore kako „**situacija nije nimalo naivna**“. Znaju to dobro građani, jer situacija nije nimalo bezazlena, ali im je, vjerovatno, poznato da su posao oko borbe protiv korone, prema dosadašnjim pokazateljima, preuzeli političari, dok je zdravstvena struka nekako ostala po strani.

Ne treba zaboraviti ni sve prisutniju činjenicu, o kojoj se sve glasnije govori, da političari i predstavnici vlasti „napore“ u borbi protiv pandemije koriste i za ličnu političku promociju. Nažalost, to se sve više „provlači“ u ovim vremenima. U trenutku do pišemo ove redove (početak marta-nap. autora), došlo je do pogoršanja epidemiološke situacije, pa je Štab za krizne situacije RS donio određene mjere i

preporuke: one se odnose na rad ugostiteljskih objekata, preporuke građanima kako da se ponašaju, itd, itd... Činjenica i da su pojedine osnovne škole u Banjoj Luci morale prekinuti redovno odvijanje nastave, i preći na online časove, jer sve je više i nastavnika zaraženih virusom korone.

Pitanja bez odgovora

A rezime dosadašnjeg toka pandemije ovako bi mogao izgledati: u bolnicama i zdravstvenim ustanovama većina kapaciteta stavljena je u funkciju borbu protiv pandemije, zdravstveni radnici i zaposleni na granici izdržljivosti, i pitanje je koliko još mogu izdržati, građani još uvijek nemaju pravovremenih i preciznih (da ne kažemo tačnih) informacija kada bi mogli masovno početi dobijati vakcine, privredne aktivnosti svedene na „(polu)hladni“ režim, ekonomija u problemima, građani ostali

i ostaju bez posla, a nekoliko stotina maraka sa biroa za zapošljavanje čini da nije ključ problema...

Dodatna otežavajuća situacija jeste da su predstavnici vlasti najavljivali rigorozne mjere, pisale su se i izricale kazne za nepoštivanje mjera, dok su se obavljale „radne aktivnosti“ – zarađivali su se milioni i milioni na poslovima sa maskama, respiratorima, ventilatorima...

U međuvremenu, građani negoduju - prvo potihlo i pomalo skriveno po društvenim mreža, a bice da su sve glasniji... Primjećuju da se donose raznorazne preporuke, mjere i odluke koje se u manjem obimu dotiču povlaštenih... Pitaju se kako to u krizi političari i ljudi na vlasti kupuju nove službene automobile... Ostajemo bez posla, a od početka pandemije ni jedan političar i ministar nije se prijavio na biro rada... Ako su nama smanjili plate, zašto to nije učinjeno i ministrima... Pitanja još ima, ali je premalo odgovora...

Boje ljubavi

Jedno književno veče, koje je organizovalo banjalučko društvo „Preporod“, u saradnji s društvom „Napredak“, u okviru USAID-ovog mirovnog projekta PRO Budućnost, najavljuje, vjerujemo, nove mostove kulturne saradanje u Banjaluci.

Izveštava: „Preporod“, Banjaluka;

Priredila: Redakcija

*Kad nam dođeš u grad od lišća
da budeš najdraži gost,
preći ćeš ti i korakom lakim
vezeni vitki most.*

Stihovima banjalučke pjesnikinje Nasihe Kapidžić-Hadžić, koji svakoga jula zažubore i u okviru susreta „Vezeni most“, predsjednica Banjalučke zajednice kulture „Preporod“ mr. Edina Heldić-Smailagić poželjela je dobrodošlicu prisutnima, u velikoj pozorišnoj sali u dvorani Obilicevo, u kojoj je jedna godina, 2020., i uz sve epidemiološke teškoće i neizvjesnosti, ispraćena s optimizmom i pozivom na prijateljstvo i ljubav. „Pravo na ljubav“ bio je i naziv programa u kojem je došla do izražaja saradnja Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ Banjaluka, „Preporoda“ Banjaluka i Usaid-ovog mirovnog projekta PRO Budućnost. Događaj je okupio 50 ljubitelje pisane riječi i etno kuhinje, što je i maksimalan broj ljudi s obzirom na epidemiološku situaciju, koja nam diriguje orkestrom života. Cilj okupljanja je u samom nazivu događaja: poziv na ljubav, koja je, posebno na Međunarodni dan ljudskih prava, „iznad svih potreba i prava“, kako je naglasila i agilna predjedinica „Preporoida“, pjesnikinja Edina Heldić – Smailagić:

„Ljubav je vezeni, tanki most kojim treba da hodamo, u susret onima koji to isto rade, s one druge strane... Za neke susrete treba hrabrosti i odvajnosti, za ovaj naš susret je dovoljna samo ljubav, ljubav koja u sebi ima obilje snage da promijeni i smjer rijeke koja teče ispod mosta grada od lišća... Hvala vam svima što ste došli da zajedno pošaljemo poruku ljubavi i mira. ...“

Svaki dan je radost

Pjesnički maraton počeo je s pjesmama banjalučkih pjesnika, Ismeta Bekrića i Ranka Pavlovića, koji su bili sprječeni da dođu. U njihovom ime je pjesme čitala Edina Heldić-Smailagić. Program je obojila i muzika, i to ne bilo koja. Publika je mogla da čuje glas Gabi Novak koja pjeva pjesmu koju je napisao Ismet Bekrić. „Ljubav je kao kiša, koja nikad ne hlapi, i kad se sve utiša čujemo njene kapi...“ Takođe Ismetova pjesma „Klupa na kraju aleje“, koju je pjevao Edin Čejvan, ukrasila je poruku događaja, koja će zasigurno pokucati na prava vrata.

O ljubavi su u daljem programu kroz stihove govorili istaknuti književnici našeg podneblja. Predsjednik Društva pisaca Bosne i Hercegovine Hadžem Hajdarević je bosanskohercegovačka rubajja ljubavi, koja plijeni i osvaja, i koja se čula i daleko od Banjaluke tu noć.

*„Ljubav može cvasti jedino kad ima
čvrst korijen kojim svim osjetilima
daruje što duša poželi da kuša,
uzimljujući dare što ih vraća plima.“*

*„Ljubav se ne veže za godišnja doba;
Svaki dan je radost, svih čula seoba
k novim voljenjima u kojima zima
i ljeto su isti- od beše do groba...“*

*„Kad bi me pitali, šta je ljubav za me,
rekao bih: Rubac u boji ciklame?
Ili, pogled u kom dotičemo rukom
suštu Božju svjetlost u srčici tame?“*

Književnik iz Sanskog Mosta Amir Talić, pored toga što se upisao u knjigu talentovanih, živi je dokaz da ljubav pobjeđuje i da postoji nešto u nama očuvano i vrijedno, gotovo nedodirljivo, nešto kao „nevidljiva kuća koju tragači neće naći i koja je samo naša, iz koje nikad nećemo izići“. Ta „nevidljiva kuća“, usudićemo se reći, naš je štít od svega što nas juri u zemaljskom svijetu.

Razigrani dječak, veliki dječiji pisac Muhidin Šarić, pjesmom o prvoj ljubavi izmamio je obilje smijeha i u publici, ali i stihovima na svojoj neobičan način dočarao „onlajn“ nastavu, nošenje maski i koronu.

Publici se predstavilo i zlatno slovo satire književnik Miladin Berić, koji je predsjednik Udruženja književnika Republike Srpske - Banjaluka, kao i direktor Književne zajednice „Vaso Pelagić“ Banjaluka. Vrlo emotivno je recitovao svoju ljubavnu sagu s kojom je isprepleten i dan danas, ali je i na kraju večeri ipak pročitao svoju satiričnu pjesmu, smiješnu koliko i tužnu. Satira je njegov način u borbi za ljubav i bolje sutra, u koje čvrsto i vjeruje.

Na kraju večeri, kao iznenađenje, pojavili su se na binu mladi banjalučki pjesnici: višestruko nagrađena Seleno Berić i dječiji pjesnik Goran Veselinović.

Poetski program je, tako, bio u znaku svekolike ljubavi, pa je i svojom „otvorenu knjigu ljubavi“ i zaokružio pjesmom „Ljubav“ koju je kazivala Edina Heldić - Smailagić:

Ljubav boji svijet najživljim bojama,
obasjava i najmračniji skrivenih misli,
udahnuje život uvelim srcima
i sve što misli da nisi ONA sazda u tren oka.
Ljubav ima moć proroka koji sjedi na najljepšoj zvijezdi
uvijek se ugnijezdi u one koji vjeruju,
okrihati ih da mogu da lete i da stignu gdje god žele,
zato ispred svega biram NJU kao božanstvenu silu
koja nema mjeru
i letim, letim.

Biti dio grada

Manifestacija je završena ukusnom etno kuhinjom, koju su za publiku spremale vrijedne članice Društva.

Da li je poruka došla na pravu adresu?

Da li će obnovljeno Društvo Banjaluka naći ljubav u svom gradu?

Da li je medijska zastupljenost na događaju pokazatelj interesa za bošnjačku kulturu i vrijednosti?

Vrijeme će pokazati.

Ono što sigurno znamo da je 2020. godina godina naglog buđenja banjalučkog Društva, nakon dugog, apatičnog sna, prije noćne more nego sna, koje su ovo nekad plodonosno društvo učinili neživim i nepokretnim tijelom. Mi im čestitamo na ponovnom rođenju. Želimo im da nastavu put, koji je za njih počeo da gradi neponovljivi entuzijasta Fuad Balić, 2002. godine, obnovom rada Društva. Želimo im da se sjetu volje, ljubavi i želje rahmetli Fuada Balića i da u tome nađu snagu da se izbere za svoj status u Banjaluci.

Srdo – onaj ko brani pravicu od krivice!

Simbol dobrote

Piše: Edin OSMANČEVIĆ

“Nomen est omen” -- Svi ljudi svijeta imaju ime. U imenu i smrti Srđana Aleksića Srđe ima puno simbolike. Ime Srđan je staroslovenskog porijekla. Po jednom značenju izvedeno je od riječi „srdačan“ i označava nekog ko je ljubazan. Po drugom značenju dolazi od riječi „srdit“, neko ko zna da „plane“ kad treba braniti pravicu od krivice.

Danas, 27 godina od smrti Srđana Aleksića, njegovo herojsko žrtvovanje za čovjeka postalo je planetarno prepoznato kao sinonim “dobrog” ali i nade da se povjerenje i život na Balkanu mogu iznova graditi uprkos krvavim sukobima i žrtvama. Svakog 27. januara se sa ponosom prisjećamo njegove hrabrosti. Sjećamo se dana kada se Srdo, žrtvujući svoj život, suprotstavio nepravdi i zlu da bi spasio svog bližnjeg. To je svijetao primjer posljednjeg krvavog rata iz kojeg moramo učiti kako bismo spriječili da ekstremizam i netrepljivost u budućnosti ponovo zavladaju.

Neko ko ljubi pravdu dao je svoj život za drugog čovjeka baš tog 27. januara 1993. godine – na Međunarodni dan obilježavanje žrtava holokausta, Dan kada je Crvena armija 27. januara 1945. oslobodila zloglasni koncentracioni logor smrti u Auschwitzu u Poljskoj. Generalna skupština Ujedinjenih naroda (UN) je 27. januara 2005. godine donijela zvaničnu rezoluciju o obilježavanju ovog dana kako bi se čin genocida spriječio u budućnosti. 27. januara 2006. godine Generalni sekretar UN Kofi Annan je rekao: „Tragedija nastala kao posljedica Holokausta se ne može izbrisati. Mora biti zapamćena sa sramom i strahom dokle god ljudsko pamćenje bude postojalo. Milioni neđužnih Židova i pripadnika drugih manjina ubijani su na nezamislivo barbarske načine. Nikada ne smijemo zaboraviti te muškarce, žene i djecu, niti njihovu agoniju.“

Danas, 27 godina nakon njegove smrti, mnoge ulice i bulevari od Vardara pa do Triglava nose ime Srđana Aleksića kao simbol i inspiracija svih onih ljudi koji istinski ljube pravdu, slobodu i istinu.

Kao i u slučaju Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta Srđanova smrt mora biti upamćena kao simbol plemenitosti i žrtvovanja za pravdu dokle god ljudsko pamćenje bude postojalo.

Bosna i Hercegovina treba sve učiniti kako bi se očuvala sjećanja na djelo Srđana Aleksića i svih onih heroja koji su u vremenu zla promovisali slobodu i jednakost svih ljudi, ljudsko dostojanstvo i nacionalnu ravnopravnost.

A da se „dobro“ ne zaboravlja svjedoči i primjer Jevreja iz Austrije Ericha Schwama koji je u svom testamentu, napisanog 9. novembra 2020. godine, ostavio svoje bogatstvo francuskom selu Le Chambon – sur-Lignon kao znak zahvalnosti što su spasili njegovu porodicu od nacista u Drugom svjetskom ratu i primili 2 500 Jevreja. Schwam je s roditeljima stigao u Le Chambon 1943. godine iz kampa Rivesaltes gdje su nacističke vlasti tokom Drugog svjetskog rata zatvarale jevrejsku populaciju u Francuskoj. Upravo iz tog kampa mnogi Jevreji kasnije su odvedeni u zloglasni koncentracioni logor Auschwitz.

On je preminuo u decembru 2020. godine a u testamentu je napisao kako se „želi zahvaliti svim mještanima na dobrodošlici koju su mu pružili“, te je tražio da se novac iskoristi za finansiranje stipendija i školovanje u selu.

Zato vjerujem da će i Srđanova žrtva godinama nakon njegove smrti biti prepoznata kao simbol „dobra“ u čovjeku kao trajne humanističke vrijednosti koja pobjeđuje nad „zlom“!

Vojin Mijatović, Banja Luka

I danas će jedni slaviti, a drugi kuditi. I danas se opet nećemo ni voleti ni razumeti.

Ja to ovako gledam, danas je BiH nezavisna i suverena drzava, da smo tog 1. marta 1992. svi glasali i da smo bili složni i tada bi kao i danas BiH bila nezavisna i suverena drzava, ali bez rata i stradanja.

Dakle sve bi bilo isto kao što je i danas samo bi naših preko 100 000 građana bilo živo, samo bi danas bili razvijena i ekonomski jaka država, danas bi bili zemlja osmeha, a ne tuge i suza, danas bi bili deo Evropske Unije, a ne geto Evrope, samo da smo bili složni i normalni. Da je bilo pameti tog 1. marta 1992. danas bi brojali sportske, umetničke i ljudske pobeđe.

Ali nije bilo pameti!

Ja nemam rezervnu drzavu, rođen sam, živim i umreću jednog dana u svojoj domovini!

Ukoliko sam izdajnik što volim svoju zemlju u kojoj su kosti mojih predaka onda me tako i zovite.

Vaše istorije me ne interesuju, vaše istine me ne interesuju, znam da sam dužan prema svojoj zemlji voleti i stvarati, dužan domovinu slaviti i častan biti, jer bilo je Bosne i Hercegovine pre vas i mene i biće je posle nas za vek vekova!!!

Svim građanima Bosne i Hercegovine čestitam Dan Nezavisnosti, nismo imali dovoljno pameti u prošlosti, ali moramo imati snage, sloge i pameti za budućnost!

Namik Hrle:

Nekada je potrebno da padneš, da bi se brže išlo naprijed

INTERVJU SA:

NAMIKOM HRLE

Preneseno sa portala DIASPORA INVEST

Namik Hrle je direktor razvoja i glavni tehnološki direktor u IBM-ovom odjelu za podatke i umjetnu inteligenciju. Nosi titulu IBM- Fellow, krajnje odredište u IBM-ovoj tehničkoj karijeri koja je data malom broju pojedinaca koji su pokazali najviši nivo vodstva, inovacija, poslovnog uticaja, društvene eminenције i prepoznavanje talenata. On je glavni izumitelj IBM-a, član IBM akademije i Vijeća tehničkih stručnjaka. Nosilac 58 patenata, brojnih izvanrednih tehničkih dostignuća, priznanja autora i korporativnih nagrada, Namik ima svjetsku reputaciju vrhunskog stručnjaka za korištenje podataka i umjetne inteligencije za digitalnu transformaciju i reinenciju poslovnih aplikacija.

Kako vas je životni put iz Banjaluke odveo u IBM i koje biste zanimljive situacije izdvojili?

„Roden sam u Banjaluci, išao u osnovnu školu Kasim Hadžić koja se nalazila odmah pored moje kuće. To su bili, i još su uvijek, najljepši dani mog života provedeni sa mojom rajom i porodicom. Po završetku osnovne škole upisujem, tada eksperimentalnu matematičku gimnaziju. Uz loptu i svirku, učenje je bila moja omiljena aktivnost, bio sam jako dobar dak. Uvijek sam imao ambiciju takve vrste. Nakon gimnazije, upisujem studij matematike u Zagrebu, potom magisterij kompjuterskih nauka na Elektrotehnički fakultetu. U Zagrebu sam radio u nekoliko IT kompanija. 1986. počinjem razmišljati da idem raditi u inostranstvo. U januaru 1989. dobijem vizu za Australiju gdje ću živjeti narednih 7 godina. Ova selidba je usko povezana sa mojim mentalitetom, uvijek sam volio promjenu. To je bio osnovni razlog selidbe. Promjena je uvijek dobra jer donosi novu dinamiku, novu situaciju, novu vrijednost. Promjena, selidba, sa posla na posao sa kontinenta na kontinent, iz zemlje u zemlju. Svako mora pažljivo izabrati svoju put jer porodići nije lako u ovim situacijama. U Australiji sam radio kao nezavisni kontraktor. Uglavnom sam pisao programe za IBM, tačnije nadzorne alate za baze podataka. Moj prvi kontakt sa IBM-om je bio u Jugoslaviji, u Zagrebu jer sam radio u firmama koje su koristile IBM-ove računare. U Australiji sam radio za IBM sve dok se nadzorni alati nisu prebacili u Njemačku. Tada se selim u Njemačku gdje radim na prenosu znanja. Za vrijeme boravka u Njemačkoj dobio sam ponudu da ostanem i radim za IBM u Njemačkoj u SAP-u, kompaniji koja proizvodi biznis aplikacije. Na kraju sam primljen u IBM, iako to nisam želio jer je meni je bilo zanimljivije da radim kao nezavisnan kontraktor. Nakon dugo vremena nisam mogao više boraviti u Njemačkoj bez stalnog zaposlenja. Ono što je zanimljivo je ta potreba za promjenom, promjenom oblasti u kojoj se radi, promjenom u tehnologiji koja se koristi. Uvijek je sve vezano za novo učenje. Moraš se prilagoditi novoj situaciji, novim okolnostima, novom društvu, novom timu. Iako je to ponekad frustrirajuće jer nisi u svojoj zoni komfora, uvijek si na ivici. Meni

je to pasalo, postoje ljudi koji dobro operiraju u tim, stresnim uvjetima. Ne smije biti previše stresa da te blokira, paralizira. Rijetko da postoji posao koji je tako dinamičan kao ovaj kojim se ja bavim. Ono što si znao prije pet godina, trenutno ne važi. Neka istraživanja kažu da je u ovom poslu rok trajanja znanja pet godina. Dakle vrijednost tvog znanja ističe u roku od pet godina.“

Namik ističe da je pandemija utjecala na IBM kao i na sve druge, kako velike, tako i male kompanije. Međutim rezultati utjecaja su drugačiji za IBM jer takva kompanije ima mnogo više kapaciteta da podnese ovu vrstu krize. Obzirom da IBM proizvodi proizvode za korisnike, koji su također pogođeni pandemijom koronavirusa, to ima loš utjecaj i na samu kompaniju. Gospodine Hrle smatra da su kompanije poput Amazona, koje prodaju gotovo sve online, najlakše podnijele ovu krizu. IBM je tokom svog postojanja u periodu od preko 107 godina izgradio ogromno iskustvo u suočavanju sa različitim vrstama kriza. Pandemija nije toliko utjecala na same proizvode i fokus njihovog rada, već na živote zaposlenika unutar kompanije koji su direktno pogođeni virusom. Oko 95 % IBM-ovih zaposlenika trenutno radi od kuće. Budući da se Namik bavi proizvodnjom softvera, rad na daljinu je moguć tako da on zajedno sa svojim kolegama radi od kuće još od marta prethodne godine. Za primjer navodi „open source“, softver koji je napravljen izvan ureda, a ipak je dao fantastične rezultate. Iako se koronavirus uglavnom spominje u negativnom kontekstu, Namik ističe jednu pozitivnu stranu pandemije.

„Nekada je potrebno da padneš, da napraviš korak nazad, da bi se brže išlo naprijed. Prema tome ako imamo konstantni rast, ne može se rasti u beskonačnost. Da bi se moglo rasti ponekad treba pasti. Očekujemo da je ova pandemija ustvari, pored svih negativnosti jedna mogućnost da se nešto presloži, da se kreira nova vrijednost, da se počne ulagati u druge stvari koje će dovesti do slijedećeg brzog rasta proizvodnje. Ima tu nove iskre, novog rasta. Ja u to vjerujem.“

Sve poslovne odluke, biznis strategije i pretpostavke se danas donose na osnovu podataka i kompletna „AI“ revolucija je napravljena na podacima. Umjetna inteligencija kao input uzima razne podatke i u njima traži veze i pretpostavke za ishode budućih događaja. Gospodin Hrle također ističe veliki značaj podataka u današnjem poslovnom svijetu i činjenicu je ovaj značaj danas još veći nego prije 40 godina, kada je on prvi put zakoračio u svijet informacionih tehnologija.

„Podaci su gorivo industrijske revolucije u kojoj radimo. Kompletna digitalna transformacija koju vidimo u svijetu, ona se hrani sa podacima“, tvrdi Namik.

Na koji način umjetna inteligencija doprinosi ublažavanju negativnih posljedica pandemije?

Umjetna inteligencija nalazi svoju primjenu svuda, ali doslovno svuda. Ne mogu smisliti ni jednu oblast u kojoj ona već nema ulogu ili će imati ulogu. Što se tiče pandemije, ona je stvorila uvjete u kojima je takav način

donošenja odluka, korištenjem umjetne inteligencije jako bitan. Evo jedan primjer: Kada je počela ova pandemija, strašan je bio pritisak na call centre. Ljudi su zvali bolnice, institucije da pitaju u čemu je stvar. Doslovno se stotinu puta povećao broj upita. Nema toliko operatera koji mogu odgovarati tom broju ljudi. Zbog toga su jako dobro došli svi „chat botovi“. To su de fakto mašine koje rade na principu umjetne inteligencije koja može s tobom razgovarati kao pisani ili audio razgovor. Mnoge firme su požurile i implementirale „chat botove“ koji su vezani na umjetnu inteligenciju. Na taj način su uspjele odgovoriti na taj izazov. Dakle u bolnici, u banci, u bilo kojoj instituciji kada dolazi poziv, velika količina tih poziva se može riješiti mašinama, može je riješiti bot. Nije potrebno imati čovjeka na drugoj strani da razgovara. To je pravi primjer u kojem je umjetna inteligencija pomogla protiv pandemije. Covid je otkrio velike probleme u lancima opskrbe. Da bih pružio uslugu, moram imati neke uvjete, ja sam zavisian od drugih usluga. Sa Covidom lanac opskrbe se često prekida. Dovoljno je samo da se prekine jedna karika. Umjetna inteligencija može u stvarnom vremenu pronaći drugi način na koji se taj lanac može ponovno zatvoriti. Raditi to starim načinom, telefonom, to je jednostavno neisplativo.

Šta smatrate da je bio ključni faktor vašeg uspjeha?

Mislim da je najznačajniji faktor moj odgoj. Odgoj u kojem je moja porodica formirala vrijednosti. Moralne i sve druge vrijednosti u kojima sam odrastao. Jedna od tih vrijednosti koju sam imao je fokus i pridavanje velikog značaj učenju, konstantnoj nadogradnji, gladi za znanjem. Za mene postoji taj kult učenja koji je bio jako bitan. Moja glavna osobenost je traženje novih izazova. Ne želim dati poruku ljudima u Bosni da idu vani. To je istovremeno licemjerno sa moje strane jer sam ja uspio van BiH. Pratim dešavanja iz moje Bosne i znam da situacija nije jednostavna. Teško mi je biti licemjer i reći mladim ljudima da ostanu tu raditi. Međutim istovremeno mislim da, ako je to izlaz da svi odu vani, onda nam nema spasa. Mislim da je još uvijek najvažnije da neko pokuša raditi u Bosni, naravno uvijek sa nekom saradnjom sa inostranstvom. Zanimljivije je, možda čak i produktivnije iz takve jedne okoline nešto napraviti. Budući da smo niže u odnosu na ostale, može se i strmiije rasti. Inostranstvo nije kao što je bilo, postoji dosta promjena na loše što je vrlo interesantno. Ranije sam rekao mi je znanje najbitnije. U svijetu se danas devalvira znanost. Čak i u razvijenim zemljama postoje probleme.

Zašto su određeni Bosanci i Hercegovini mnogo uspješniji u drugim državama nego u vlastitoj?

Mislim da je tada prije dvadeset, trideset godina socijalna situacija, uređenost tih zemalja pružala bolju mogućnost nego situacija u Bosni. Oni koji su otišli vani su obično oni koji imaju kult učenja, znanja, rada na sebi, vrijednosti itd. Ja imam idole u Bosni. Ako je neko otišao, onda vjerovatno ima nešto u tome, nekakav dodatni motiv. Vani se mora raditi puno, biti marljiv. Sada je situacija mnogo komplikiranija u odnosu na prije 20 godina. Stvari su se i ovdje promijenile ali činjenica je da je Njemačka još uvijek bolje uređena zemlja nego Bosna. Sistem, društveno uređenje, sistem vrijednosti koji favorizira ljude koji hoće nešto napraviti i ne stvara im prepreke. Mi nismo specijalni, kao što nije niti jedna druga nacija u svijetu. Što se tiče sposobnosti, znanja, intelekta svi smo isti. Ja imam timove koji rade u Indiji, u Kini, u Americi, u Francuskoj. Svugdje ima pametnih, inteligentnih ljudi.

Šta smatrate na koji način možemo animirati dijaspору za ulaganje u ekonomski razvoj BiH, a da nije isključivo kroz emocionalnu prizmu?

Nema ništa na brzinu. Ako mislimo da će se nešto dogoditi za godinu dana, neće. Potrebno je dugo vremena da se takvo nešto dogodi. Ne samo Bosancima nego svima u svijetu. Krupne, dobre stvari se ne događaju preko noći. Jedino se zla događaju preko noći. Uspjeh se događa kroz duži vremenski period. Moramo se pripremiti za takvo nešto. Pripremiti se za naš uspjeh. Hajmo znati, hajmo poći do znanje na nivo kulta. Hajmo biti poznati po tome da nam je izuzetno bitna škola. Hajmo osigurati da su naši učitelji, nastavnici najbolji među nama. Generacije odrasle u takvom jednom sistemu vrijednosti u kojem je znanje kult mogu dostići veliki uspjeh. Ne mora se ći vani da bi mogli imati fantastično obrazovanje. Na internetu danas postoje kursevi, predavanja, sa Berkleya, Stanforda, Oxforda. Sada u koroni i tamošnji studenti imaju predavanja online. Odlični su uvjeti za učenje. Jedino tako ćemo biti konkurentni. Postoji li nešto više konkurentno od znanja. Mi smo jedna mala zemlja sa malim prirodnim bogatstvima. U globalnom kontekstu to je kap. Šta možemo učiniti? Hajmo se naoružati znanjem. Budući da imamo znanje vjerujem da bi mnogi došli investirati uključujući i našu dijasporu.

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vårt kundunderlag och omsättning stadigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beroende av kundens krav och önskemål. Lokalvård av kontor och butiker, bygg- och flyttstäd samt alla typ av golvvård ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till rådande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötänk. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enstaka uppdrag, båda med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvsborgs län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser frammet att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användningsområden. Elit Städ följer de rådande kollektiva avtal samt innehar F-skattebevis och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branši, a željeli bi raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

**Ahmed Kemal Baysak (1933 – 2021):
Pamtičemo ga samo po dobru**

Počasni konzul i veliki prijatelj BiH

Foto: Goran Mulahusić i Mirsad Filipović

Piše: Namik Allmajstorović

Ahmed Kemal Baysak, počasni konzul Bosne i Hercegovine u Turskoj, humanitarac i veliki prijatelj BiH, preminuo je, u bolnici u Izmiru, u 88. godini od posljedica zaraze koronavirusom. Poruke saučesća uputili su na društvenim mrežama brojni privrednici, političari i predstavnici nevladinih organizacija iz cijelog svijeta. Bivši načelnik turske općine Karsiyaka, Baysak, bio je ugledni biznismen iz Izmiru, koji je tri decenije bio član Privredne komore Egejske regije (EBSO).

Ahmed Kemal Baysak je porijeklom iz Bosne i Hercegovine, iz Ljubinja. Bio je osnivač i počasni predsjednik Federacije udruženja kulture Turske i BiH. Njegova je porodica u Tursku emigrirala odmah nakon Berlinskog kongresa, 1878. godine. Baysak je četvrta generacije porodice Grebo, a premda nikad nije živio u BiH, dobro je govorio bosanski jezik.

Baysak je često posjećivao BiH i bio pokretač brojnih projekata i inicijativa pomoći zemlji njegovog porijekla. U BiH je dovodio brojne investitore i predstavnike privrednih udruženja iz Turske i šire, a počasni je građanin Sarajeva, Bihaca i Gorazda. Niz godina bio je i prvi ambasador Svjetskog saveza dijaspore Bosne i Hercegovine.

Na društvenim mrežama poruke saučesća uputili su brojni prijatelji, prenosimo neke od njih:

Tuga i ponos

Tužan dan za države Bosnu i Hercegovinu i Republiku Tursku, posebno za bosanskohercegovačku diplomatiju i bosanskohercegovačku dijasporu. Korona virus je uzeo još jednog dobrog čovjeka i iskrenog prijatelja države Bosne i Hercegovine. Na bolji svijet je preselio Ahmet Kemal Bajsak, počasni konzul Bosne i Hercegovine u Izmiru u Republici Turskoj. Bajsak je najstariji bosanskohercegovački počasni konzul i čovjek koji je uvezao veliki broj privrednika Bosne i Hercegovine u Tursku. Bosanskohercegovački patriota koji je u bosanskohercegovačkoj dijaspori vidio pokretačku snagu za bolju, efikasniju i jedinstveniju državu Bosnu i Hercegovinu. Lično sam se uvjerio koliko je Bajsak cijenio rad bosanskohercegovačke dijaspore u Sjevernoj Americi.

"Velika mi je čast biti počasni konzul Bosne i Hercegovine. Od svih pozicija na kojima sam se nalazio, ovo je za mene pozicija sa kojom se najviše ponosim", često je govorio Bajsak. Pamtičemo ga kao čovjeka koji se zalagao za demokratiju, pravdu, toleranciju, ljudska prava i slobode. Hvala ti, počasni konzule, na posebnoj vrsti staloženosti, mudrosti, karaktera, integritetu kojima si obogatio diplomatiju. Hvala ti za sve što si učinio za državu Bosnu i Hercegovinu i posebno bosanskohercegovačku dijasporu. Neka ti Bog podari lijepi džennet. Rahmet tvojoj plemenitoj duši.

Emir Ramić

Allah rahmet eylesin, mekani cennet olsun!

Postoje mnoge osobe koje upoznaš, saraduješ s njima, zavoliš ih, i vijest o njihovom preseljenju na Bolji svijet te rastuže kao da si izgubio

nekoga iz bližnje familije. Familija našeg Kemal Beya je bila zaista velika, od nas studenata o kojima je brinuo, svih zaposlenika, sugrađana, Bh. dijaspore i njegove ogromne ljubavi Bosne i Hercegovine. Divio sam se njegovoj energiji, bukvalno smo ga jedva pratili na aerodromima, uvijek je bio tu da sasluša i motiviše, a za Bosnu i Hercegovinu je neumorno radio kao malo ko. Dolazio je svaki put iz Izmiru a Istanbul da nas podrži na programima koji smo kao studenti organizovali. Imamo bezbroj zajedničkih fotografija, od Turske, Bosne i Hercegovine, Švedske, Danske do Slovenije... Na prvoj fotografiji je Ahmet Bey u svom uredu Počasnog konzulata BiH u Izmiru a na drugoj fotografiji sam pored njega u razgovoru sa tadašnjim Ministrom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

Vedad Halilović

Tužna vijest: Napustio nas je veliki prijatelj i borac za bolju BiH

Veoma me rastužila vijest od sinoć (07. 01. 2021) da nas je napustio Ahmet Kemal Baysak, prvi počasni konzul BiH u Izmiru (Turska). Gospodin Baysak, naše gore list, ljudina od čovjeka kakav se rijetko rađa i sreće, puno je radio i uradio za Bosnu i Hercegovinu i očuvanje identiteta građana BiH, posebno Bosanaca u svijetu. Od gospodina Baysaka se imalo šta naučiti: o ljubavi prema domovini i porijeklu, o potrebi očuvanja identiteta, o odnosu sa ljudima, o biznisu, o prijateljstvu, o gostoprимstvu... Sretan sam što sam ga poznao, što smo godinama saradivali i vidali se na raznim stranama svijeta i divio mu se sa koliko se energije i ljubavi angažuje za našu domovinu. Porodici upućujem saučesće, a našem Kemal Beyu želim da mu dragi Allah dž.š. podari lijepi džennet i vječni rahmet.

Haris Halilović

Nek' ti je vječni rahmet, Ahmet Kemal Bey Baysak!

Rastužio me haber da je uzrokom Coronavirusa večeras u Izmiru u 88. godini života na bolji svijet preselio Ahmet Kemal Baysak, biznismen i počasni generalni konzul Bosne i Hercegovine u Turskoj. Rahmetli Kemal sam upoznao u Sarajevu, 22. jula 2004., a dan kasnije skupa sa turskom delegacijom putovali smo na svečano otvaranje Starog mosta u Mostaru. U dva moderno opremljena busa, u delegaciji su bili turski biznismeni bošnjačkog porijekla, koji su druga, treća i četvrta generacija bošnjačkih muhadžira iz Bosne i Sandžaka. To je bio jedan od najljepših momenata koje sam doživio na jednom mjestu. Bio sam impresioniran njihovom ljubavlju koji gaje prema domovini Bosni i svome bošnjačkom narodu u Bosni i Sandžaku. Posebno me oduševilo poznavanje bosanskog jezika koji su više od stotinu godina očuvali u dalekoj Turskoj. U busu su pjevušili sveđalinke koje su njihovi preci očuvali a one ostale udomaćene u domovima bošnjačkih mudžahira. Da, i recitovali su pjesme posvećene Bosni i Sandžaku. Pričali su mi odakle vuku njihovi korijeni, od Taslidže, Rožaja, Pazara, Sjenice, Sarajeva, Krajine, pa opet porijeklo do Trebinja

Gospodin Baysak je davne godine poklonio vrijedne medalje, tadašnjem predsjedavajućem BiH predsjedništva, Harisu Silajdžiću i našem Goranu Mulahusiću. Bilo je to veliko priznanje za vrijednog urednika magazina i drago nam je da je gospodin Baysak prepoznao Goranov značaj za BiH dijasporu.

odakle je porijeklo Ahmet Kemal Baysaka, od porodice Grebo. Od tada je trajalo naše prijateljstvo. Bila mi je čast da sam sa mojim abhabima u New Yorku bio domaćin ovom dobrom insanu, njegovoj hanumi Pervin i drugim članovima porodice.

Rah. Ahmet Kamal Baysak je dao ogroman doprinos u zbližavanju Turaka, ali posebno Bošnjaka u Turskoj sa svojom maticom Bosnom, koje je dovodio da vide ljepote Bosne, u koju je bio neizmerno zaljubljen. Posebno naglašavam, Kemal je dovodio delegacije privrednika da otvore privatne biznise i da ulažu u Bosnu. Isto tako, u nizu gradova je pomogao razne projekte. Saznao sam da su neke ulice, parkovi i trgovi u gradovima u Bosni i Hercegovini za njegova života nazvani po Kemal Baysaku. Dodijeljena mu je medalja za junaštvo. Njegovim odlaskom sa ovog dunjaloga Bosna i Bošnjaci su ostali bez vjernog sina, brata i prijatelja. Molimo Allaha dž.š. da mu podari Džennet, porodici valiki sabur. Amin!

Njegova ekscelencija gospodin Ahmed Kemal Baysak je rođen u Izmiru 31. januara 1933. godine. On je treća generacija u njegovoj porodici koji je rođen i živi u Turskoj. Inače, njegovo porijeklo je od porodice Grebo kod Trebinja. Školovao se u Turskoj, da bi 1. jula 1954. godine zajedno sa svojim školskim drugom Džemalom Terdžanom (Cemal Tercan) osnovao firmu TREBAY sa tradicijom od 60 godina. Firmi su se kasnije pridružili i braća Baysaka Šukrija i Salih. Njegova supruga Pervin, koja također vuče korijene iz BiH, jedna je od utjecajnih osoba u Egejskoj regiji. Naime, Baysak je više godina bio zamjenik Predsjednika Industrijske komore Egejske regije, član Upravnog odbora Industrijske komore Egejske regije, predsjednik Industrijske zone Ataturk, Počasni predsjednik fondacije MEKSA, te član Upravnog odbora fondacije. Inače, firma Terbay je jedna od jačih u regionu. Bave se proizvodnjom željeznih dijelova za kamione BMC (British Motor Company). "Terbay" Makine se također bavi izgradnjom električnih centrala, cementara, raznih fabrika na principu "ključ u ruke", Terbay Insaat, ugostiteljstvo Hotel "Sisus" u Česmama, proizvodnja patentiranih proizvoda "Bayalton"... U periodu između 1994. i 1999. godine bio je načelnik Općine Karsiyaka, inače najbogatije općine u Izmiru, koja ima oko 650.000 stanovnika. Na razne načine je pomagao Bosni i Hercegovini i njenim građanima. Tokom srpsko-crnogorske i

hrvatske agresije, 1992-1995., organizirao je prihvata izbjeglica koje su iz BiH doputovale u Izmir, te im je pomagao u hrani, lijekovima, smještaju i sl. Tokom rata više puta je sa svojom suprugom i prijateljima išao u BiH i opkoljeno Sarajevo, kako bi na licu mjesta mogao da utvrdi kako može najbolje pomoći. Inače, veliki je prijatelj svih bošnjačkih uvaženih ličnosti, počev od prvog Predsjednika BiH rahmetli Alije Izetbegovića. Zbog pružene velike pomoći našim državljanima Bosne i Hercegovine, naši zvaničnici su odlučili da mu dodijele titulu Počasnog Konzula BiH u Izmiru 2002. godine. Ova titula je inače prva koja je dodijeljena jednoj osobi od strane naše države. Inače Počasni konzulat obavlja sve poslove što obavljaju i druga diplomatsko-konzularna predstavništva BiH. U toku jedne godine u organizaciji Počasnog konzulata BiH, našu zemlju posjeti 7-8 delegacija privrednika iz Republike Turske sa ciljem sa se poboljša privredna saradnja između ove dvije zemlje. Već su vidljivi rezultati suradnje ove dvije zemlje upravo zahvaljujući Nj.e. Ahmed Kemal bey Baysaku. (E.K. – RUBRIKE BOŠNJACI.NET "DOBRI BOŠNJANI")

Esad Krečić

Odlaze dragi ljudi

Izgubili smo divnog insana, čovjeka kojeg sam istinski voljela, poštovala i koji je bio inspiracija, ne samo meni već mnogima. Tuga i bol. Molim dragog Allaha da mu podari lijepi džennet kojeg je na ovom svijetu istinski zaradio. Rahmet njegovoj duši. Svaki dan tužne vijesti, dženezne i odlazak dragih ljudi...

Senada Softić- Telalović

Otišao je zaista jedan veliki ČOVJEK

Porodici i prijateljima redakcija portala BHDINFODESK prenosi iskreno aučešće na njihovom i našem velikom gubitku. Otišao je zaista jedan veliki ČOVJEK. Bašum sagosum

Namik Alimajstorović

Novoizabrani GO Svjetskog Utjecajna Dijaspore u društvu Kemala Baysaka

Gospodin Baysak sa diplomatom i doajenom bh. novinarstva, Hajrudinom Sumunom

PODNOŠIO SAM VELIKE ŽRTVE, ALI JE MENI SPORT SVE VRATIO

Svog sagovornika se, reklo bi se, sjećam oduvijek. Činio je Banjaluku kao neki spomenik. Sretala sam ga bezbroj puta, mada se nikad nisam pretjerano zanimala za sport. Ali je bilo nemoguće previdjeti burne rane sedamdesete, kada je cijeli grad pohrlio na ulice da dočeka Šampiona. Iza Šampiona stajao je baš ovaj čovjek koji sjedi nasuprot meni, sitan, a krupan, gromada zapravo, njegova silna energija, prepoznavanje talenta i neumoran rad s njima. "Boks je bio moja najveća ljubav, kojem sam posvetio život, podredio mu sve, čak i porodicu. Za mene nije bilo izgubljene bitke, radio sam danonoćno i zato sam nešto i postigao. Ponosan sam na sve što sam uradio, jer sam to radio za svoj grad, čiji sam veliki dužnik. Radio sam za svoju zemlju, Jugoslaviju. Bio sam selektor, bio sam direktor najuspješnije jugoslovenske reprezentacije u jugoslovenskom boksu, koja je na Evropskom prvenstvu u Budimpešti osvojila šest medalja, a na Balkanskom šampionatu u Prištini 12 medalja. Kako da ne budem onda ponosan na sve što sam uradio. Bio sam u sarajevskom "Željezničaru" i tamo sam od ničeg stvorio nešto i dokazao da se uspjeh samo radom i radom može postići, a ne praznom pričom. Istina je da sam takođe bio član i predsjedništva opštinskog saveza Jugoslavije, međutim, ja sam jedan od onih ljudi koji nisu htjeli samo fotelju. Stvarao sam boksera i učestvovao u radu predsjedništva Bokserskog saveza, dok su drugi delegirani po bilo kom osnovu i to je sportu donijelo najviše štete. To što su ljudi po nekom neprihvatljivom ključu dolazili do mjesta Predsjednika saveza. Desilo se tako da predsjednik Bokserskog saveza bude čovjek sa Kosova gdje nema ni kluba, a on bi po nekom principu stizao tu. Nisam u sportu nikada bio profesionalac, već samo amater. Podnosio sam velike žrtve, ali je meni sport sve vratio. Prošao sam mnogo svijeta, susreo mnogo prijatelja, te mi nije žao zbog svih tih žrtava. Bilo je lijepih trenutaka, pa kada bi se sve to moglo izmjeriti, možda ja ipak dugujem sportu više nego sport meni."

U tim poratnim vremenima, kada je nastajao ovaj razgovor, prije dvije i po decenije, moj sagovornik, Sredoje Zekanović, bio je privremeno generalni direktor R.K. "Boska". Bio je do juče predsjednik Sportskog saveza grada, ali više nije, jer, kako kaže, nema vremena za to. "Zamolio sam da me

TAKO JE GOVORIO SREDOJE

Puno ih je. Bilježnica. Na najnezamislivijim mjestima, naprosto se sama sebi čudim. Nedavno sam ipak uspjela da napravim malo reda ili sam ja sebi tako umislila. Uglavnom, krenula sam da listam neke. I utonula u davne i zaboravljene tekstove. U početku ne mogu da se sjetim s kim to razgovaram. Preletim pogledom preko teksta i slike iskrсну. Od prije četvrt vijeka. Ne mogu da vjerujem da je toliko prošlo. Nema ih više. Nema mog sagovornika, ni većine od asova koje pominje. A opet ih ima najviše kako god okreneš.

Piše: Radmila Karlaš

oslobode i svih drugih funkcija u sportu, izuzev što ostajem vjeran boksu, bokserskom klubu Slavija, od kojeg i počinje moja karijera sportskog radnika."

Moj sagovornik ima specifične oči, kojima odjednom odluta, mada me i dalje gleda. Kada nastavi razgovor, shvatam da se zagledao u prošlost. "Marjana sam (Beneša, op.a.) zapazio kada je imao 16 godina, a u Banjaluku ga doveo sa nepunih 18. Išao sam s njim od borilišta do borilišta, postizali smo uspjehe i mislim da je on jedan od mojih najvećih uspjeha u sportu. Međutim, ne treba zanemariti ni upjehe Antona Josipovića, koji je bio olimpijski pobjednik. Časno se držao i borio za reprezentaciju Jugoslavije, a sad, koliko znam, živi u inostranstvu. On je otišao u profesionalce prije rata, tamo je i ostao, tako da o njemu mogu da kažem sve najbolje. Čini mi se da sada živi u Švicarskoj, inače je registrovan kao bokser, ali se više ne bavi boksom. O Marjanu znam da živi u Rijeci, da je nedavno imao profesionalni meč u Slavonskoj Požezi i da je pobijedio. To su ljudi s kojima sam ja proveo dosta vremena, kao direktor i selektor jugoslovenske reprezentacije, koja je bila sastavljena od svih dobrih sportista, dobrih boksera i ostali su mi svi u lijepom i najboljem sjećanju."

Pitam ga da li mu se javljaju, a on kaže da mu se Anton Josipović javio prije dva mjeseca, dok Marjan još nije. Često ga kontaktiraju Miljenko Rubelj i mnogi drugi. Njima je, kako kaže, podario najljepši dio života i ostali su mu u prekrasnom sjećanju. Rastali su se kao ljudi, jer svako ima svoje životne puteve.

Kaže da ga prijatelji pitaju da li je gledao posljednji bokserski meč za profesionalnog prvaka Hrvatske. "Nisam gledao, ali me pozvao prijatelj koji ga je gledao, u pitanju su bila dva meča, jedan gdje je u Rijeci pobijedio Asmir Vojinović, a drugi u Zagrebu. I za jedan i za drugi meč, kako su mi rekli, trebalo je da pobijedi Anton Josipović, ali sudije su drugačije odlučile kako se to će dešavati. Anton je to podnio sportski. Inače, još iz amaterskih dana, njih dvojica, Asmir i Anton, vodili su žestoke borbe i uvijek je pobjednik bio neizvjestan. Ne znam koliko je bila objektivna odluka sudija, navijao sam za Antu, ali mi je bilo teško kada sam čuo da je Marjan Beneš, Antin klupski drug i saborac, bio na onoj drugoj strani. Ipak, i Asmir Vojinović i Anto Josipović su dobri momci i sve je to borba za goli život. Mislim da ne treba zamjeriti ni Marjanu što je bio sekundant Vojinoviću, jer

ipak boks nije uzalud nazvan plemenitom vještinom. Ljudi se gore u ringu tuku, da bi se poslije družili kao najbolji prijatelji. Mislim da su oni i u ovom slučaju poslije meka zajedno sjedili i nastavili sa svojim druženjem."

Srednje Zekanović je prvi u nekadašnju Jugoslaviju doveo strane boksera... "Lumumba je jedan od najboljih boksera koje sam ja vidio u svojoj sportskoj karijeri. Odljambio isto tako. On je nosilac Zlatne medalje. Bili su u Švedskoj kada sam sa B.K. Slavija borovao tamo, ostavili su na mene snažan utisak, i ponudio sam im da dođu u Banjaluku, kazao im da je Banjaluka lijep grad i da će Slavija ispuniti sve uslove prema njima. Slavija nikad nije bila bogat klub, ali je bila veliki klub po mnogo čemu. Nijedan njen bokser nije ostao na ulici nakon završetka svoje karijere. Svi su oni rješavali i svoje stambene i životne probleme. Na našu veliku sreću, bili smo poznati i u Evropi kao korektni prema svojim sportistima. Banjaluka je jedan od rijetkih gradova koji je svojim sportistima pružio sve što se moglo pružiti. Marjan Beneš je u Banjaluku došao sa jednom torbicom, a tu je poslije stekao i kuću i kafić i stan, sve. Tako su i oni čuli za mene kao za čovjeka koji nikad nije prevario sportistu, jer sam ja njima prilazio kao svojoj djeci, s njima se družio, putovao, dijelio radost i tugu."

Veliki da je Slavija mnogo više pružala, nego što je obećala bilo kome. "Tačnije, mi nikome nismo ništa obećavali u smislu da će postati ovi ili ono, da će imati ovo ili ono. Naši bokseri su bili sjajni, pa smo imali razloga da im tražimo stan, kafić i slično. Na kraju karijere, svi su redom bili zbrinuti. Ja sam doveo tri brata Pala. Na kraju su sva tri u Banjaluci dobili stanove zahvaljujući uspjesima koje su ovdje postigli. Otišli su iz ovog grada sa veoma lijepim sjećanjima."

Prisjećao se da je Marjan Beneš u njegovoj kući imao veća prava nego njegova sopstvena djeca. To je, smatra, razlog da su ti sportisti rado dolazili u Banjaluku. "Mate Parlov je prije odlaska u profesionalce rekao da je jedini grad u koji bi došao Banjaluka. Da je Dragan Vujković, vice - šampion svijeta, pored ponuda "Zvezde", "Partizana" i ostalih, odabrao Banjaluku, govori dovoljno. Rekao je da mu je to vrijeme provedeno u Banjaluci najljepše vrijeme provedeno u sportskoj karijeri."

Pričamo tih davnih poratnih godina o kvaliteti sporta u Banjaluci. "Nadam se da je vrijeme pred nama i da dolaze ljepši dani, da će se sreća vratiti u ovaj grad i u ovaj napućeni narod. Sport kao sport je najljepša spondorna stvar na svijetu i mislim da je jedini u ovom trenutku koji je spreman da razgali i razveseli ljude, da im vrati bar dio raspoloženja. Evo, dešava se da je sportska svertana Borik često puna, kao i stadion Borca, a to je znak da ljudi idu na sportska borilišta da bi zaboravili na svoje probleme. Sportistima i sportu treba stvoriti optimalne uslove, i siguran sam da će i dalje prelaziti mnoge granice."

"Poručio bih svoj djeci i onima koji su ostali bez svojih najmilijih da postoje dobri ljudi i da se može daleko dogurati bez obzira na trenutno stanje, jer moj sopstveni primjer čovjeka koji je ostao siročić u šestoj godini života i dogurao do vrha u jugoslovenskom sportu govori najviše. Poruka svim nevoljnicima je da za mene ne postoji nijedna izgubljena bitka, predstoje bolji dani i treba vjerovati dobrim ljudima. A ja ću i dalje nastojati da stvaram i da sebe koristim za dobrobit sporta u Banjaluci, volio bih da Slaviji vratim dio nekadašnjeg sjaja. Učinici sve, imam dovoljno i snage i volje. Trenutno ovaj klub nema uslove. Bokseri se ne stvaraju na livadama, već u salama, a mi nemamo salu za trening, jer Slaviji treba vratiti tamo gdje joj je mjesto, među najbolje evropske klubove. Ljudi sada dolaze u sport da bi postali neka imena, ali to tako ne ide, jer se sve mora potkovati nekim rezultatima. I Marjan Beneš i Mate Parlov su bili radnici, njih je bilo teško istjerati iz sale. Recimo, Miljenko Rubelj je najveći talenat kojeg sam sreo, ali nije imao radne navike, tako da je ostao samo talenat."

Znao je Sredoje i za šta je svaki od njih kadar. Da Marjan Beneš nikad nije smio otići u profesionalce, te da mu je to donijelo propast, ubijeden je. "Izgubio je vid, zdravlje, pare. Prodavali su ga ljudi, njegove mečeve, jer tu odlučuje mafija. To je profesionalni boks koji ja nikada nisam volio. Ja znam kada su i Marjan Beneš i Anton Josipović žrtvovali. Marjanova titula je u Francuskoj prodata za 18 hiljada dolara, od kojih on nije vidio ni centa, već mu je obećan revans i od toga nije bilo ništa. Mate Parlov, Dragan Džajić, Pele, ostali su veliki sportisti, jer su znali reći kada je kraj njihove karijere. Marjan Beneš to nikada nije mogao shvatiti, ni sada ne shvata. I njegov odlazak odavde, 30 dana pred odlazak me pitao da li bih mu organizovao meč. Rekao sam mu da to ne dolazi u obzir, da je invalid i slično. I šta da mi se

nešto desi. Ali, on se i dalje pojavljuje u boks. Ne znam kako je taj posljednji meč u Jugoslaviji i počeo i završio. Postoje bolesnici koji ga nagovaraju na to, da bi se slikali s njim za novine. Marjanova sestra je dobrim dijelom kriva za njegovu tragediju u profesionalnom boks, jer ga je ona koristila za svoju ličnu promociju, nagovarala ga da boksuje sa jednim okom. Tada ga je zvala "Moj Marjane." A nije bio njen kada je spavao kod mene tri - četiri godine, kada je možu ženu budio u 02h ujutro da mu pravi pitu."

Kaže da se znalo desiti da kod njega kući boravi i po deset boksera, porodica je spavala na podu, jer je "Slavija" tad bila siromašan klub. On je bio odgovoran za njih, jer ih je uzimao iz njihovih kuća, od njihovih roditelja. Zato je bio odgovorniji za njih, do za za svoju djecu.

"Marjan mi je na završetku karijere kazao da je bio najsretniji kada sam ga ja vodio, davao mu za čevape, večeru, kino, pa onda veli: "A sad, sa onoliko para koje sam zaradio, ostao sam bez dinara. Prošlo je kroz njegove ruke mnogo novaca, a on eto nedavno sekundira Vojinoviću da bi zaradio koji dinar."

"Marjan je bio u vojsci RS, čak je odnio i sprave sa sobom. Potom su on i supruga sa djecom otišli u Niš. I ono što nije doživio odvolje, doživio je tamo, neko mu je rekao; Ti si Hrvat, ti si izdao RS, zapalio si lokal. On se vratio, a supruga je odlučila da sa djecom ostanu tamo. Njega je to najviše pogodilo zbog djece. I kada sam mu ja govorio da ne ide iz Banjaluke, da će sve ovo biti prošlost, nije poslušao. Njegov brat je stradao iz drugih razloga, on je još prije rata tukao ljude, pucao na njih, maltretirao ženu. Ali Marjanu sam rekao da će se on kad - tad vratiti, jer on trašao voli Banjaluku, ne može se osporiti da je bio Jugosloven svim svojim bićem."

Prestanem da čitam, pokušavam da se sjetim gdje smo razgovarali, koje je doba godine bilo. I gdje. Ne uspijevam. Već sam odlučila da razgovor sa Sredojem Zekanovićem objavim u cijelosti, bez ijedne ispravke. I ne mogu da se sjetim za koga sam tad razgovarala s njim. Možda je to bila Alternativ Informativ Network, mreža čiji je centar bio u Parizu. Zaista ne znam, pisani trag teksta nemam. Ali se sjećam strasti s kojom je Sredoje pričao, njegove silne energije i očiju koje sagovornika gledaju netremice u oči.

"Marjan je došao da me pita za savjet kada je odlučio da ode, jer ga sve podsjeća na djecu, da ne može da uđe u kuću i da gleda njihove stvari i igračke. Ja sam ga u tom dijelu shvatio. Upozorio sam ga da se čuva novinara. Ne vjerujem da je u Požezi rekao; Sada se osjećam slobodno i slobodno mogu da dišem. On je bio moj pravi momak dok je bio amater. Kada je krenuo u profesionalce, rekao sam mu da će se sad oko njega skupljati bagra, grabetori, a ja nisam od te sorte. I tako je i bilo. Iskorištavali su ga, on je na njih obilato trošio i zato sad nema ništa. Znam da je posudio pare da ode odavde. Pomogao sam mu da stan mijenja za Pulu."

"Marjan Beneš je Marjan Beneš. Može se roditi još sto evropskih prvaka, ali ga nijedan neće nadmašiti. Mate Parlov je bio veliki dok nije došao Marjan Beneš. Mi izlazimo iz dvorane Pionir, Mate nezapažen, a Marjana nakon što je bio prvak Evrope 1973. vani čeka tri hiljade ljudi da ga nose na rukama."

"Sve ovo vrijeme u Banjaluci sam nastojao da se ne ogriješim ni o koga, moji rastanci sa prijateljima svih nacionalnosti bili su korektni i ja im svijetla obraza mogu pogledati u oči. Da li se u njima naspram mene nešto izmijenilo, to je druga priča."

"Kroz moj život, mnogo mi je ljudi pomagalo, za koje ja nisam znao koje su nacionalnosti. Opstao sam zahvaljujući samo dobrim ljudima. Rastajao sam se sa svojim prijateljima u teškim mukama, ne spavajući. Neki su mi i zamjerili što sam takav, što nisam drukčiji. Ja ne mogu sad nikog da mrzim. Vjerovatno sam jedini direktor (R.K. Boska, op.a.) koji nije član nijedne stranke i ne postoji cijena da ja potpišem pristupnicu. Ja odem u crkvu da zapalim svijeću pokojnoj maci, a u nju se naguraju ljudi koji ne znaju ni Očenáš."

I to je to. Tu se ovaj razgovor završava. Sigurno sam sve tad snimala na diktafon, pa poslije prepisivala. Možda je bilo još nešto, ali nije zabilježeno. U mom notesu nema datuma, izuzev što su neki prethodni tekстовi iz te bilježnice datirani na 1996. tako da pretpostavljam da je razgovor vođen u nekom periodu te iste godine. Za koga sam pravila intervju, takođe se ne sjećam. Nemam pisani trag ili sam ga negdje zagubila. Neka mi oprosti njegova sjen, ako ga ovim napisom nakon toliko godina remetim. Ali, sve što je rečeno javno, negdje ostaje. Sigurna sam da bi se složio sa mnom.

Husnija Fazlić

Fudbalski kralj i trenerski mag

Napisaao: Željko TICA

Fudbalska i trenerska legenda Borca.

Za njega mnogi tvrde da je najbolji igrač u historiji kluba. Bio je sjajan fudbaler, golgeter, paker, jednostavno ekstraklasa. Kad god su se birali idealni timovi Borca, on je uvijek bio u njima.

I kao trener ostavio je trag. Velik. Neizbrisiv. Ispisao je najljepšu i najvažniju stranicu u historiji kluba osvajanjem Kupa maršala Tita.

Naravno, riječ je o Husniji - Huni Fazliću, banjalučkom fudbalskom asu i treneru za sva vremena.

Nije moje da govorim da li sam najbolji igrač ili najbolji trener, neka o tome drugi presuduju, ali u jedno sam siguran - Borcu sam dao najviše. Poklonio sam mu i život i dušu. I nije mi žao. Da ponovo mogu da biram, opet bih svom voljenom klubu sve dao - kaže Husnija Fazlić.

I danas, iako živi u Bremenu, kaže da nema dana a da ne pomisli na svoj Borac.

Ja nikad nisam i nikad neću zaboraviti Borac. Ali, da budem iskren, klub je zaboravio mene. I danas zovem svoje prijatelje, subotom ili nedjeljom kada igra i pitam ih kako je prošao Borac. To je nešto duboko, jako u meni, ta moja ljubav prema klubu jednostavno nema granica. Malo je onih, a Hune je jedan od njih, koji nisu

ponikli u Borcu, a toliko su „vezani“ za njega, toliko ga vole.

Prve fudbalske korake načinio sam u Bratstvu iz Kozarca kod Prijedora. Već sa 15 godina postao sam prvotimac, a odmah su mnogi zapazili moje golgeterske umijeće. Kada sam se preselio u Banjaluku, dvije godine sam igrao za banjalučki BSK. I u plavom dresu sam zabijao golove, počeli su da govore da ima jedan

Hune odbio Miljana

Miljan Miljanić, Zvezdina trenerska legenda, izuzetno je cijenio igračke kvalitete Husnije Fazlića.

- Fazlić je bio sjajan fudbaler, u to vreme jedan od najboljih veznih igrača. Zvao sam ga da dođe u Crvenu zvezdu, koja je tada vladala jugoslovenskim fudbalom. Da je došao u Crvenu zvezdu, napravio bi reprezentativnu karijeru, ostavo bi mnogo upečatljiviji trag u jugoslovenskom fudbalu, a siguran sam i u inostranstvu. On je odbio moju ponudu, on je toliko voleo Borac, toliko je voleo Banjaluku da jednostavno nije želeo da ih napusti. Svoju karijeru podredio je klubu i gradu, malo bi igrača to tad učinilo. Zbog toga sam ga još više cenio - rekao je jednom prilikom Miljan Miljanić.

Borac uvijek u srcu: Husnija Fazlić

Dva asa: Husnija Fazlić i Dragan Džajić

kovrdžavi dječak koji tresе protivničke mreže kao od šale.

Na Gradski stadion je stigao 1963. godine. I dočekaо me je trener Meho Brozović. On je odigraо veliku ulogu u mojoj karijeri. Od prvog dana vjerovao je u mene. Sjećam se dobro, jedno vrijeme mi nije išlo, sve se nekako urotilo protiv mene. Mnogi su čak počeli da sumnjaju da su se prevarili u procjeni mojih igračkih kvaliteta. Brozović nijednog trenutka nije posumnjao. Podržavaо me je, hrabrio, često mi govorio: „Samo radi, treniraj, sve će ti se vratiti.“

Jedna prijateljska utakmica odredila je fudbalski put i karijeru Husnije Fazlića.

U tom periodu, kad su se igrale kontrolne utakmice, više sam bio na klupi, nego na terenu. A onda u jednoj provjeri protiv Zemuna jedan naš igrač se povrijedio, pa sam umjesto njega ušao u igru. I sve - oduševio. Pobjedili smo sa 9:1, a ja sam postigao šest golova. Od tada nikad više nisam bio na klupi za rezerve, pribrabio sam dres sa brojem deset.

Igrao je u Borcu jedanaest godina, od 1963.

Čaćanska radost: Husnija Fazlić

do 1974. Bio nezamjenjljivi prvotimac, kapiten, kreator igre, rasni strijelac, njegovi golovi postignuti glavom bili su pravo fudbalsko remek-djelo.

Zvali su me mnogi klubovi, ni oni veliki Crvena zvezda, Partizan i Dinamo nisu bili ravnodušni, imao sam ponude i Sarajeva, Željezničara, Čelika... Bio sam blizu Zvezde, sa „Željom“ sam čak postigao dogovor..., ali uvijek se nešto u meni lomilo, uvijek je prelomila moja velika ljubav prema crvenom dresu, Borcu i Banjaluci.

Hune je bio predvodnik one čuvene „čaćanske generacije“, koja je banjalučki klub po drugi put uvela u Prvu ligu Jugoslavije.

To je najljepši trenutak moje igračke karijere, a gol koji sam postigao u revanšu u Čacku mi je jedan od najdražih u karijeri. I danas kad se toga sjetim, iako su prošle decenije i decenije, srce mi zaigra.

Bila je to jedna nezaboravna generacija, koju je vodio sjajni trener i čovjek Krešimir Arapović. Nakon 515 odigranih utakmica u dresu Borca i sa 30 godina otišuo se u inos-

Ode lopta pored gola: Emir Jusić, Marjan Janjotjak Husnija Fazlić.

travstvo. Prihvatio je ponudu njemač- kog drugoligaša Sarbrikena, u kojem je proveo dvije sezone. I odmah postao standardni prvotimac, najbolji strijelac, ljubimac navijača.

Sjajno su me prihvatili u klubu, navijači posebno, a uzvratno sam onim zbog čega sam i došao - golovima. Iako sam došao povrijeđen, nikom to nisam želio da kažem. Stisnuo sam zube i igrao. Dobro mi je krenulo, pružao sam dobre partije, bio u vrhu liste strijelaca. Konkurencija je bila žestoka. Čak ni jedan Jovan Kule Acimović, bivši as Zvezde i reprezentativac Jugoslavije, nije izbio mjesto, morao je otići iz kluba, a Spasovski iz Vardara bio je rezerva. Za razliku od njih, ja sam bio standardni prvotimac.

Za njegovu karijeru bio je koban meč sa Nimbregom.

Povrijedio sam u jednom duelu koljeno, stradali su ligamenti. I u prvom dijelu prvenstva protiv istog kluba sudario sam se sa protivničkim igračem i dobio sam potres mozga. Tad sam se vratilo, drugi put nisam. Doktori su mi rekli: „Fazliću, mogao bi ostati invalid ako nastaviš igrati, za tebe je najbolje da prekineš karijeru.“ Bilo mi je teško, nikad teže, ali sam ih poslušao.

Vratio se u Borac i Banjaluku, posvetio se trenerskom pozivu.

U Borcu sam kao trener prošao sve mlade kategorije, da bih 1981. godine, kada smo is-

Nenadmačni "Nebeski skakač" Husnija Fazlić

Ni klizećim startom ga nije mogao protivnik zaustaviti: Husnija Fazlić.

pali iz Prve lige, postao trener prvog tima. Bili smo jesenji prvaci drugoligaškog karavana. U zimskoj pauzi sam rekao rukovodstvu kluba šta

Golmanska tuga: Husnija Fazlić.

Uspješan i trener: Husnija Fazlić.

treba da uradimo da bismo bili Šampioni. Nisu me poslušali, nismo imali pravu podršku i umjesto da se vratimo u elitu, zauzeli smo četvrto mjesto. Drugi put sam prihvatio kormilo kada ga je odbio Tomo Knez. Pripreme su bile u punom jeku, ja na odmoru, a onda sam dobio poziv da je Knez odbio ponudu, da preuzmem tim. Znao sam u šta se upuštam, ali jednostavno nisam mogao, zbog Borca, da kažem neću. U klubu nisu imali strpljenja, željeli su rezultat preko noći, pa sam morao napustiti kormilo.

Treći povratak ili treća trenerska sreća u Borcu bila je za - istoriju.

Ako je Čačak kruna moje igračke karijere, onda je kruna trenerske osvajanje Kupa maršala Tita, kada smo pobijedili Crvenu zvezdu. Ta zlatna generacija nije stvorena preko noći, u njoj je bilo deset igrača koje sam vodio od pionira do seniora. Bili su to Ante Jakovljević, Malbašić, Lipovac, Špica, Ranko Jakovljević, Vranješ, Mataja, Lemić, a sjajno su se u nju uklopili Durgutović, Lupić, Beširević, Matejić, Popović, te Karalić, Bilbija... Odigrali smo vrhunsku utakmicu, taktički nadigrali moćnu Crvenu zvezdu i postali prvi drugoligaš koji je osvojio Kup maršala Tita. Tu utakmicu i onaj veličanstveni doček na Trgu Edvarda Kardelja

vječno ću pamtit, baš kao što će taj uspjeh ostati zlatnim slovima upisan u istoriju.

Finalni meč sa Crvenom zvezdom imao je i svoju predigru. Trener Borca Hune je sve iznenadio kada je na gol umjesto Ante Jakovljevića postavio iskusnog Slobodana Karalića.

Jakovljević je sjajno branio do finala, pogotovo u mečevima koje su odlučivali jedanaesterci, a on je bio za njih pravi majstor. Ogromne su njegove zasluge što smo stigli do borbe za trofej. Ali, jednostavno, osjetio sam da bi to mogla biti utakmica za Karalića. Mnogi su mi tad govorili da sam sam sebi presudio trenerski život, mnogi su govorili da ću zbog tog poteza ispasti najveći gubitnik. Ali, na sreću, bilo je upravo onako kako sam planirao. Karalić je imao svoj dan, branio je kao nikad do tada, izrastao je u istinskog fudbalskog junaka. Naravno, oni koji su me prije utakmice proglasili gubitnikom na kraju su morali da mi čestitaju. Iskren da budem, žao mi je bilo Jakovljevića, jer Tonču sam vodio od pionira, brinu se o njemu, mnogo učinio za njegovu karijeru. Ali, u tom trenutku samo sam gledao interes Borca, to mi je bilo najvažnije. Na kraju ispalo je za Borac najbolje - Kup je bio u našem vlasništvu.

Nakon što je Borac osvojio Kup i plasirao se u Jedinastvenu ligu, Fazlić je odlučio da se povuče. Mogao je da vodi klub u Evropi, mogao je zbog veličanstvenog uspjeha da ostane trener, on se odlučio na taj korak jer je, kaže, želio pomoći Borcu.

Mnogi su mi govorili da ostanem, ali nisam želio. Osjetio sam da je neophodna promjena zbog igrača, kluba... Pokazalo se da sam bio u pravu.

Jedno vrijeme obavljao je dužnost sportskog direktora. Sjajno se snašao u toj ulozi,

Obožavao Milutinovića

U fudbalskoj mladosti Husnija Fazlić se divio umjecu "plave čigre" Miloša Milutinovića.

- U najezdi sjajnih asova kao što su bili Šekularac, Galić, Jerković, Džajić, Skoblar..., najviše sam cijenio Miloša Milutinovića. Od njega nisam vidio boljeg igrača. Obožavao sam Milutinovića, često odlazio i gledati ga u Splitu, Zagrebu... Kako je taj igrao fudbal. Ma, čudo jedno - uz uzdah će Fazlić.

*Pomogao nekadašnjem suigraču:
Feliks Magat i Husnija Fazlić.*

doveo je za trenera Borca Vladicu Popovića, koji je ostvario veliki uspjeh u prvenstvu osvajanjem četvrtog mjesta. I umjesto da se sa Hunom Borac vine u veće fudbalske visine, došao je nesretni rat, pa je morao da napusti svoj klub i svoj grad.

Bilo mi je teško. Preteško. Imao sam sve, a onda preko noći morao sve ispočetka. Prve dvije godine nisam bio u fudbalu, morao sam

Zagrljaj: Damir Špica i Husnija Fazlić.

završiti trenersku školu, jer mi moja diploma nije bila priznata. Trenirao sam nižerazredne klubove u Austriji, Njemačkoj, imao sam uspjeha, a onda je uslijedio poziv koji je sve promijenio. Moj nekadašnji klupski kolega Feliks Magat me je pozvao da mu budem pomoćnik u Verderu iz Bremena. Nikad to Magatu neću zaboraviti, on me je vratio u život. Radio sam sa njim, a kad je otišao, ostao sam u Verderu kao skaut.

Duga je lista onih koje je Hune skautirao.

Jedan od njih je Mladen Krstajić, nekadašnji as Partizana. Zbog rata, nisam mogao sletjeti u Beograd, pa sam taj posao odradio iz Budimpešte. Bio je to pun pogodak. Još je dosta imena poput Almeide, Nalda, Diega, Ezila, Klasnića, Banovića... Prvi sam vidio da je Džeko supertalenat, da će biti veliki as. Proputovao sam svijet uzduž i poprijeko, vidio svakakvih fudbalera, ali Brazilci su čudo.

Čestitke: Ante Jakovljević i Husnija Fazlić.

Kad odeš na Kopakabanu, pa vidiš šta sve rade sa loptom, zapanjujuće, stvarno.

Punih jedanaest godina je bio skaut u Verderu, a da nije taj posao radio odlično, sigurno mu ne bi tako dugo trajao.

Danas živim penzionerske dane u Bremenu. U miru, uz svoju porodicu, suprugu Sandu, kćerku Teu, sina Dina, koji je takođe igrao fudbal. I danas pratim fudbal, gledam utakmice, pitam za rezultate Borca - kaže Fazlić.

Husnija - Hune Fazlić. Fudbalski kralj, trenerski mag.

Igrač i trenerska legenda. Za sva vremena.

Fudbal prije porodice

Jednom prilikom novinari su pitali Fazlića šta mu je preče, porodica ili fudbal. Kao iz topa je odgovorio:

Na prvom mjestu je fudbal, pa tek onda porodica. On mi je sve dao, radio sam, u životu, ono što najviše volim. I kad sam drugi put u životu počeo sve ispočetka, fudbal mi je opet sve vratio. Moja porodica i ja od fudbala smo mnogo dobili, mogli smo normalno da živimo i vječno ću mu biti zahvalan - kaže Fazlić.

Hotel "Balkan" iz austrougarskog perioda na sjeverozapadnom uglu Gospodske ulice

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Hoteli, restorani, kafići...

Tekst i foto:
Adem Ćukur

Banjalučki ugostiteljski objekti

Još u XVI-om vijeku, vremenu relativno brzog narastanja grada, razvijala se i ugostiteljska djelatnost, najvećim dijelom u gradskim centrima / čaršijama, prvo u Gornjem, a potom u Donjem Šeheru i Maloj čaršiji / Preko Vrbasa. Za prenočišta su postojali hanovi i karavan-saraji sa sobama za goste na spratu, i konjušnicama i magazinama za robu u prizemlju; prvi u Gornjem Šeheru na desnoj strani Vrbasa sa dvanaest soba na spratu (naveden u vakuf-nami Sofi- Mehmed paše, nepoznatog lokaliteta), drugi na prostoru Stare čaršije, nasuprot ulaza u džamiju Ferhadiju, po kojem se taj prostor kasnije nazivao i Hanište, a čiji su dijelovi temelja konzervirani. Objedovanje se obavljalo u za-

sebnim objektima – aščinicama (turska riječ sa značenjem restoran / gostionica), kao i čevapčanicama, burekdžinicama, slastičarnama...

Godine 1617. počela je sa radom i prva kafana u gradu, druga u BiH nakon Sarajeva. U ljetnom periodu bozadžije su prodavale bozu / hladni napitak na bazi kukuruznog brašna, a u zimskom periodu salepdžije topli napitak / salep, noseći ih u đugumima kroz čaršiju. U periodu Austro-ugarske monarhije grade se hoteli i restorani po uzoru na takve objekte u Zapadnoj Europi od kojih su najznačajniji Hotel "Bosna" (opisan u članku Bosna i Palas) i Hotel "Balkan" (mjesto gdje se svojevremeno odvijao dio društvenog života grada) lociran na

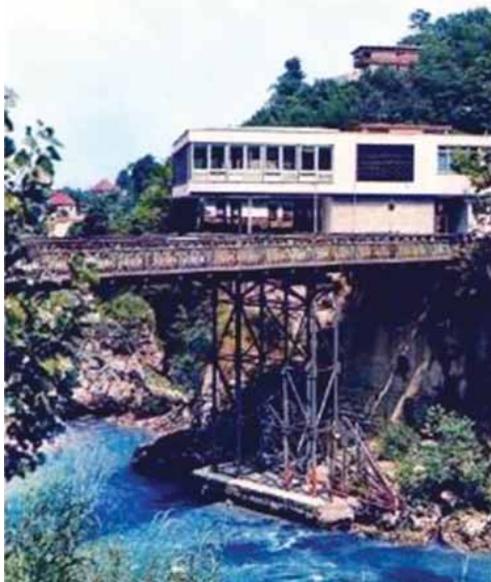
sjeverozapadnom uglu Gospodske ulice, mjestu današnje zgrade opštine. Bila je to stilski skladno oblikovana jednospratna ugaona zgrada sa kafanom i restoranom u prizemlju (čiji su se prostori po potrebi mogli objediniti) i sobama na spratu. Objekat je srušen početkom tridesetih godina radi izgradnje zgrade Banske uprave na tom mjestu. U periodu Kraljevine Jugoslavije najznačajniji graditeljski zahvat u ugostiteljstvu predstavlja izgradnja Hotela "Palas", oblikovan dijelom sa tradiranim elementima orijentalne arhitekture (opisan u članku Bosna i Palas).

Krajem pedesetih godina prošlog vijeka na padinama brda Šehitluci, pedesetak metara iznad naselja Ilidža, gradi se Turistički dom Ferijalnog saveza, jedno vrijeme omiljeno izletište Banjalučana, koji je spontano dobio nezvaničan naziv "Brioni". To je bio jednospratni objekat s manjim restoranom i vanjskom terasom u prizemlju i sobama na spratu gdje se nalazila i manja terasa odakle se pružao lijep pogled na naselje Gornji Šeher i rijeke Vrbas i Suturliju. Krajem sedamdesetih godina dom je napušten pa je postao stjecište neprimjerenih ljudi da bi jedne noći nestao u plamenu.

Šezdesete godine prošlog vijeka obilježene su i izgradnjom niza ugostiteljskih objekata, u prvom redu restorana društvenih preduzeća, a i privatnika. Na izvanrednoj lokaciji u naselju Ilidža na visoko izdignutom platou iznad strme stjenovite obale Vrbasa, neposredno iza mosta pored Šeranića kuće, prema projektu arhitekta Nedžada Hotića gradi se ugostiteljski objekat pod nazivom "Motel" sa velikom terasom u prizemlju, koju u potpunosti natkriva prostor restorana na spratu. Gledajući ga izdvojeno od lokacije, to je korektno urađen projekat u tada aktuelnom internacionalnom stilu koji, međutim, svojim stilom, velikim volumenom i ravnim krovom narušava postojeći skladni ambijent naselja. Pored tada novoizgrađene Glavne pošte, neposredno sa njene sjeverne strane, izgrađen je Restoran "Lovac" (Udruženja lovaca), prizemni objekat čiji su vanjski zidovi bili urađeni od obrađenih drvenih poluoblika, a ispred je, u hladu stogodišnjih lipa, bila prostrana terasa.

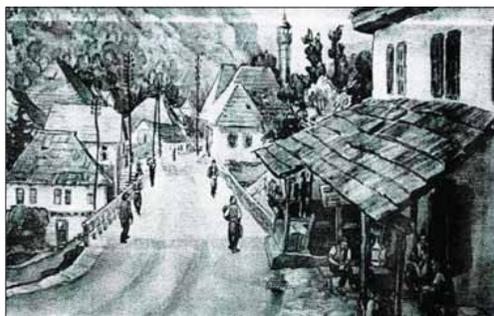
Na lokalitetu Stare čaršije uz Titovu ulicu izgrađena je zgrada u duhu tada aktuelnog internacionalnog stila sa restoranom za samoposluživanje u prizemlju (prvim takve vrste u gradu) i restoranom sa velikom terasom na spratu arh. Nedžad Hotić). Na brdu Šehitluci , između Spomenika i Trešnjika, izgrađen je manji ugostiteljski objekat sa restoranom u prizemlju i sobama za goste na spratu. Južno od Lijeve Novoselije grade se privatni restorani "Podgora", "Turist", "Yeti", nešto ranije "Klašnik" (Udruženja ribolovaca) sa ribogojilištem, u Stupnici, na platou iznad Vrbasa restoran "Alibaba" , restoran "Sirano" na Laušu, "Borac" u Boriku, nešto kasnije "Orhideja" i "Tri fenjera" u Donjim Hisetima..., a u gradskom centru u postojećim objektima egzistiraju restorani "Mostar", "Kozara" i "Zora" gdje je nakon njeno rušenja u prizemlju novog objekta izgrađen snek-bar.

Sedamdesetih godina prošlog vijeka na mjestu zemljotresom

"Motel" u Gornjem Šeheru; u pozadini iznad - Turistički dom "Brioni" Ferijalnog saveza

porušenog hotela "Bosna" prema projektu sarajevskih arhitekata Ante Đebe i Predraga Bulovića gradi se hotel istoimenog naziva, visoke B kategorije i znatno većeg kapaciteta od prethodnog (opisan u članku "Bosna" i "Palas"). U isto vrijeme na sjevernom dijelu grada uz magistralni put Banjaluka-Bosanska Gradiška u Budžaku izgrađen je motel "Internacional", jednospratni objekat sa fasadnom opekom čime su značajno uvećani smještajni kapaciteti u gradu. U sklopu revitalizacije tvrđave Kastel, u jednom od kazamata (podzemni zasvođeni prostor), u specifičnom ambijentu uređen je restoran istoimenog naziva sa terasom iznad Vrbasa. U sklopu Komplexa ulice Veselina Masleše postojeći objekat na uglu Gospodske ulice i ulice kralja Alfonsa (sa južne strane) dobiva ugostiteljske sadržaje; u podrumu-pivnicu, u prizemlju-kafe bar, na spratu-restoran. U sklopu novoizgrađenih zanatskih centara pošlje zemljotresa (u Staroj čaršiji, Mejdanu, Starčevići, uz Gospodsku ulicu) nalaze se i čevapčnice, burekdžinice, kafici, picerije, slastičarne....

Kafana u čaršiji u Gornjem Šeheru

Restoran u Staroj čaršiji nasuprot džamije Ferhadije

Željko Bebek i Selma Borić

Ljepuška brucosića: Selma Borić iz dana kada je upoznala pjesnika Vladu Dijaka, kad se dodgodio razlog za famoznu pjesmu.

Priča o pjesniku i pjesmi

SELMA JE OTPUTOVALA

Napisa: Dinko OSMANČEVIĆ

U Leksikonu YU mitologije napisaoše za Vladu Dijaka da je "najpoznatiji klasik domaće književnosti". I zaista, Vlado zasluuje da se o njemu više piše, i više zna. Kao što znamo o nezaboravnoj pjesmi Selma, Selma, putuj Selma..., za koju je napisao stihove, a koju je pjevala čuvena rok grupa "Bijelo dugme".

Vlado Dijak je rođen 1925.godine, u Brezovom Polju kod Brčkog, a srednju školu je pohađao u našoj Banjaluci, bio je dak čuvene Gimnazije. Kao omladinac, sa sedamnaest godina, Vlado se priključio partizanima i NOB-u. Naposredno, nakon Drugog svjetskog rata, Dijak je kratko studirao književnost, ali je nije nikada završio. Pisao je jedno vrijeme za tadašnje Banjalucke novine, ali i za Radio Sarajevo. Tokom turbulnih vremena Rezolucije Informbiroa, Vlado je bio optužen i osuđen kao informbirovac, te se njegovo ime, nakon otvaranja arhiva, može pronaći među šesnaest hiljada 'goolotočana'.

Ambasador boema

Vlado Dijak je svojevremeno bio jedan od najpoznatijih humorista u Jugoslaviji i dobitnik je prestižne nagrade Zlatni jež. Pisao je pjesme i romane, a objavio je zbirke pjesama: Ambasador boema, Partizanske pjesme, Ljubičasti kišobran, te romane: Kafana San, Topovi i slavuji i Crni konj.

U Sarajevu je važio za velikog boema, bio je sklon i kojoj čašici više, pa su ga pratile i brojne anegdote. Pio je isključivo rakiju i pričalo se da je džepove svog mantila prošupljio da bi u postavu mogao sakriti nekoliko onih minijaturnih flašica rakije, da bi mu se uvijek našle pri ruci.

Ostala je zapisana anegdota, kada se za pomoć obratio Đuri Pucaru, tada jednom od najvažnijih ljudi u Bosni i Hercegovini. Iz Pucarevog kabineta su rekli da će ga Đuro primiti, ali da na raspolaganju ima samo dva minuta. U redakciji Radio Sarajeva, namontirali su mu kravatu, a Vlado je u kabinet stigao tačno na vrijeme. Ipak, Đuro je imao sastanak sa nekim ambasadorom i susret se odužio. Dijak, nenaviknut na omču oko vrata, sve

više se mučio i rastezao kravatu, da bi baš u tom trenutku iz kabineta izašli ambasador i Pucar. Dijak se zbunio i pokušao popraviti stvar, ali mu je prišao Đuro i rekao da mu kravata ne treba, da je on radnik. Đuro je ispratio ambasadora, a zatim poveo Vladu u kabinet. Sekretarica mu je pokazivala da ima samo dva minuta i da ne zadržava nepotrebno druga Pucara. Ali, nakon pola sata, iz kabineta je provirio Đuro i od sekretarice naručio dvije kafe. Od toga vremena, njih dvojica su bili dobri prijatelji.

Svojevremeno je Milić Vukašinović, govoreći o svom remek djelu napisanom za Hanku Paludm, pjesmi Crne kose, izjavio da iako ne vjeruje u Boga, takva djela nastaju u trenutku Božjeg nadahnuća. I Vlado Dijak očigledno je imao trenutke tog nadahnuća, kada je pisao pjesme koje su kasnije komponovala i pjevala najpoznatija imena naše pop i rock scene: Arsen Dedić, Čisti bijeli snijeg, Indeksi, Betonska brana, Zdravko Čolić, Stanica Podlugovi, a Bijelo dugme čuvenu Selmu!

Selma, ne naginji se kroz prozor

Selma je jedna od naših najpoznatijih rok balada. Selma nije izmišljen lik, a evvo i događaja iz 1949., opisanog u pjesmi:

Selma Borić je živjela u Zenici, gdje joj je otac bio gradonačelnik, a školovala se u Sarajevu, pohađala je Drugu žensku gimnaziju. Vikendom je putovala kući i jedanput je na putu do željezničke stanice u Sarajevu srela Vladu, koji je potajno bio zaljubljen u nju. Vlado je džentlmenki ponio Selmin tamnocrveni kofer. Pronašao joj je i mjesto u voz. Nikada joj Vlado nije izjavio ljubav, iako je bilo jasno da mu se djevojka veoma dopadala. Samo joj je, pošto je prozor kod kojeg je sjedila bio razbijen, pred polazak zlo dobio: "Selma, ne naginji se kroz prozor".

Nakon tog susreta, Dijak je napisao svoju danas kulturnu pjesmu. Selmin otac je kćerki poslao novine, u kojima je pjesma objavljena 1962. Prvi put Selma je uživo pjesmu čula u izvođenju naše vjeronajveće rok grupe, Bijelog dugmeta, na koncertu u Zagrebu, 1975.godine, u poznatoj koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski. (Godinu dana ranije, Bregović je komponovao muziku.) Nakon koncerta, Selma je uspjela da se probije do Gorana Bregovića, i na njegovo iznenađenje, da mu saopšti da je upravo ona ta Selma o kojoj su pjevali.

Selma Borić je decenijama živjela u Zagrebu, a povremeno ju je posjećivao prvi, i rekao bih, najpoznatiji pjevač Bijelog dugmeta, Željko Bebek:

"Jutros me je obavijestila njena porodica, s obzirom da je zbog korone nisam posjećivao dugo vremena. Nažalost, starost ju je odnijela, ali zaspala je u miru i nek ostane tako u miru. Otišla je moja Selma. I dalje ću ja njoj pjevati i pominjati je pred publikom, zbog toga što pjesma nosi njeno ime, a pjesma je opisala dio njenog života, lijepi dio njenog života."

Selma Borić preminula je krajem januara ove godine, u devedeset drugoj godini života. Vlado Dijak na isti put otišao je mnogo ranije, još 1988. I sjetite se njih dvoje na jednog drugog pjesnika, Aleksu Šantića, i njegovu nostvarenu ljubav: "Umro stari pjesnik, umrla Emina... pjesma o Emini (Selmi) nikad umrijet neće..."

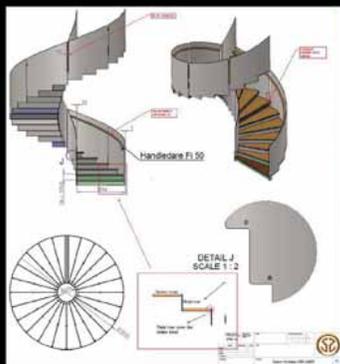
Vlado Dijak i Selma

Sann Smide AB

Koksgatan 11-15 · 211 24 Malmö
040 29 21 80 · www.sannsmide.ab

byggnadssmide · industrismide · reparationer · underhåll

FRÅN RITNING TILL FÄRDIG PRODUKT

Reklam - från idé till realisation

- fönster- och bildekorer
- plast- och plåtskytlar
- 4-färgs bilder
- ljusskytlar
- textiltryck
- småtrycksaker
- logotyper på beställning m.m.

Olofsborgsgatan 1
213 61 Malmö
tel 040 92 57 45
mob 0704 33 15 94
www.graposi.se
ecko@graposi.se

Foto: Alija Trako i Mirsad Filipović

Tamo gdje te čeka osmijeh..

Putuje i piše: Mirsad FILIPOVIĆ

Prijestolnica historije, mira, muzeja, čudesnih zdanja, vrhunske umjetnosti, parkova, sportova i ljubaznih, nasmijanih domaćina

Predočavajući vam, riječju i fotografijama, svoja putovanja po značajnim i interesantnim evropskim gradovima, ostajao sam vam, nekako, dužan da vas uvedem i u ljepote skandinavskih prijestolnica. Pa hajde da to nekako ispravimo, pomislio sam to u sebi ovih dana, i odlučio da prvo, bar na stranicama našeg magazina, zajedno posjetimo najskuplji grad na svijetu. Upravo tako, najskuplji, jer je nekoliko puta, u rangiranju raznih institucija koje se bave ovom tematikom, ova simpatična skandinavska metropola ponijela tu neslavnu titulu.

Riječ je o Oslu!

U norveškom glavnom gradu boravio sam nekoliko puta i obećao sebi, da ga moram ponovo posjetiti. Jedan od razloga je što volim sport i pratim pažljivo svjetska prvenstva i ljetne i zimske olimpijske igre. Kada su u pitanju zimske, onda su Norvežani bez premca. Zamislite da ova zemlja sa samo 5. miliona stanovnika ima najviše osvojenih odličja u istoriji zimskih sportova. Puno više nego Rusi, Amerikanci, Njemci, Austrijanci, Francuzi, Italijani, Švedani i Finci. Na nedavno završenom svjetskom prvenstvu su „pomeli“ konkurenciju. Da bi se bolje shvatilo, kako i zašto, onda se odgovori mogu naći upravo u ovom gradu, a o tome više malo kasnije.

Oslo je smješten uz more, uz rub istoimenog fjorda koji se proteže na skoro 120 km. Kroz grad protiču tri manje rijeke, a u sklopu šire okoline nalazi se više od 300 jezera i četrdesetak manjih ostrva. U neposrednoj blizini su veća i manja brda, grad je prepun lijepih parkova i u njemu živi više od milion stanovnika. Naravno, Oslo je politički,

ekonomski, pomorski, kulturni i sportski centar Norveške. Imao sam sreću da boravim u gradu u različitim godišnjim dobima i dobijem još bolju sliku o njemu.

Historija

Grad Oslo, prema islandskom plemiću i historičaru Snorre Sturlasonu, prvi put se spominje 1048. godine. Grad je osnovao kralj Harald Hådråde koji je vladao Norveškom između 1045. i 1066. godine. Zanimljivo je pomenuti da je on 1066. poginuo u borbi sa Englezima u Londonu na Stamford Bridgu (navijači Čelzija znaju koji je to dio grada). Arheološka istraživanja od prije nekoliko godina otkrila su kršćanske grobnice prije 1000. godine, što je Oslu omogućilo da proslavi svoju 1000. godišnjicu 2000. godine. Grad se u to davno vrijeme nalazio na ušću rijeke Alne. Mnogo polemika se vodi od čega dolazi ime Oslo, ali u mnogim objašnjenjima on znači - ravnica ili livada. Budući da je u prošlosti pisalo 'Åsló', Os bi značilo greben ili bog kao u asatronu. Dakle, Oslo bi mogao približno značiti ravnica uz greben ili ravnica bogova.

Oslo je postao glavni grad Norveške oko 1300. godine za vrijeme Håkona Magnussona kao kralja. On je izgradio tvrđavu Akershus i pretvorio je u svoju rezidenciju. Ljudi iz Osla su uspješno trgovali, ali Hansa (njemački trgovinski monopolistički savez) ih je postepeno nadmašila. Tokom 16. vijeka trgovci u Oslu oporavili su se od Hansine

Pogled na prelijepi Oslofjord

prevlasti, a brodarstvo i trgovina drvom su prošireni. Tokom unije s Danskom grad je izgubio status glavnog grada i ekonomski stagnirao. Nakon velikog razornog požara, 1624. godine, grad je premješten na suprotnu stranu Bjorvikke i sagrađen od kamena, na zahtjev kralja Christiana IV. Istodobno, grad je promijenio ime u Christiania (od 1877. godine piše se Kristiania). Christiania je ponovo postala glavni grad 1814. godine, kada je unija s Danskom raspuštena. Skandinavске државе су често ratovale kroz svoju istoriju, a mirovnim procesom u njemačkom Kielu i to je završeno, pa su nastale unije. Švedsko-Norveška unija bila je ustavna asocijacija između kraljevina Švedske i Norveške u periodu 1814–1905. Unija je potekla iz Kielfredana 14. januara 1814. i kampanje protiv Norveške. Rat je rezultirao da je unija nastala konvencijom u Mossu koja je revidirana i odobrena kao norveški ustav 4. novembra 1814. i nacionalnim aktom 1815. Unija je bila kompromis između, s jedne strane, norveških težnji za neovisnošću, izražene ustavom Eidsvoll, a s druge strane potraživanja Švedske od Norveške kao zamjene za izgublvenu Finsku i švedsku Pomeraniju ustupljene Danskoj. Norveška nije imala vlastitu vanjsku politiku, pa se time bavilo švedsko Ministarstvo vanjskih poslova u Štokholmu. Ta norveška želja da sama odlučuje o vanjskoj politici bila je još jedan razlog za raspad unije 1905. godine. Najraniji centar grada bio je oko ušća Alne, područja koje se danas naziva Stari grad. Christiania je nakon 1624. preseljena na zapad i ležala je sjeverozapadno od tvrđave Akershus.

Tokom stoljeća centar grada se pomicao zapadnije i kulminirao je u periodu od 1860. do 1950. javnim zgradama od Stortinga do Palace uz zapadnu stranu ulice Karla Johana i Gradskom vijećnicom spuštenu pored luke (izgrađena 1950.). 19. stoljeće bilo je vrijeme velike ekspanzije za grad, a sagrađene su mnoge javne zgrade - Palata, Univerzitet, Storting, Narodno pozorište i mnoge druge. Mnogi

Kraljev dvorac se gradio 23 godine (1825-1848)

središnji okruzi prošireni su krajem 19. vijeka, kada je industrijalizam natjerao ljude da napuste selo i odu u gradove. Četvrti koje su tada izgrađene su, na primjer, Grünerløkka i Homansbyen. Između 1840. i 1900. dodana je ekonomska i socijalna podjela između istočnog i zapadnog ruba. Rast se nastavio nešto sporije tokom 20. vijeka. U drugom svjetskom ratu Norveška biva 1940. godine okupirana od Hitlerovih nacista. Napadnuti su 9. aprila najveći norveški gradovi uključujući i Oslo. Rat je trajao oko dva mjeseca i Norveška je morala kapitulirati. Oslobođena je 8. maja 1945., kapitulacijom Njemačke.

U novijoj istoriji treba spomenuti 22. juli 2011. godine. Tada je Oslo doživjelo teroristički atak u kojem je ubijeno osam ljudi i ranjeno 209 ljudi, od kojih 11 teško. Izvršilac je bio desničarski ultra nacionalist Anders Breivik koji je malo kasnije nastavio svoje nedjelje ubivši 69 omladinaca na ostrvu Utøya koji su tamo imali politički omladinski kongres.

Znamenitosti

Oslo nema toliko znamenitosti kao velike svjetske i evropske metro-pole, ali to ne znači da ih nema dovoljno za posjetioce i turiste koje interesuju historija, kultura, umjetnost, sport. Nisam stigao obići sve što me zanimalo, bit će prilike, ali ono što sam vidio vrijedno je svake pažnje. Kao i u svakom gradu, gdje sam boravilo, uže i šire centralno područje nudi najinteresantnije i najzanimajnije objekte koje obavezno treba vidjeti ako se odlučiće posjetiti Oslo. Tako ću i ja početi s glavnom pješacom ulicom koja nudi mnogo toga za doživjeti.

Karl Johans gate – Ulica Karla Johana

Ulica je dobila ime po švedskom i norveškom kralju Karlu Johanu koji je ustoličen davne 1818. godine i vladao je do svoje smrti 1844. godine. Njegovo pravo ime je Jean Bernadotte, rođen je u Francuskoj i napravio je veliku vojnu karijeru. Zanimljivo je da nikada nije naučio govoriti švedski jezik.

Ova ulica počinje od glavne željezničke stanice i završava blagom uzvisinom kod kraljevog dvorca. Osim dvorca u ulici se nalaze važna zdanja poput Nacionalnog pozorišta, Nacionalne galerije, Norveškog Parlamenta, Univerziteta... U donjem dijelu ulice možete naći veliki broj dobrih restorana i kafića i mnogobrojne butike i prodavaonice s kvalitetnom robom iz cijelog svijeta. Zimi se jedan dio ulice, popularno nazvan "Spikersuppa", preuredi u klizališna ledu. Zanimljivo je spomenuti da je u cijeloj ulici, 2005. godine, us stogodišnjicu Norveške nezavisnosti, podignut asfalt i zamijenjen popločanim kamenom. Mogu slobodno reći da sam samo u Kopenhagu vidio toliko nasmijanih i bezbrižnih ljudi kao ovdje u Oslu. Nevjerojatno je koliko su ljudi ljubazni i gostoprимljivi. Valjdato ide sa izuzetno visokim standardom i načinom života.

Živopisna ulica kralja Karla Johana

Melkina ispred norveškog parlamenta, Stortinget

Oslo Univerzitet

Dobio sam lijep osmijeh od simpatičnih čuvara reda

Akershus Festning – Akershus tvrđava

Ovaj veleljepni monument čuva mnoge sedamstogodišnje tajne i u njemu su se odvijali mnogi značajni događaji u gradskoj i državnoj historiji. Tvrđava je dobila ime po farmi Aker koja je bila vlasnik rta na kojem je sagrađen dvorac. Ime se sastoji od naziva farme (Akr, åker) i kuće u smislu dvorca. On je kroz svoje postojanje bio kraljevska rezidencija ali i tvrđava koja se branila i odbranila od mnogih neprijatelja. Treba napomenuti da nikada nije osvojena uprkos brojnim pokušajima.

Kroz razne epohe tvrđava je imala različite funkcije i više puta je renoviranjem mijenjala svoj izgled i namjenu. Sadašnji izgled datira iz

Impozantna tvrđava je stara 700 godina i čuva mnoge tajne

17. vijeka, ali su se u novijem periodu dogradili i neki manji objekti. Osim kraljevske rezidencije, tvrđava je bila i vojno središte, služila je i kao zatvor, u njoj su radili robovi, u tvrđavi su se održavale kulturne manifestacije i velike fešte. Tu su sahranjene poznate ličnosti i tu su se odvijala i smaknuća. Poznata su strijeljanja 42 norveška patriota od nacista 1945. Iste godine tu je strijeljan, zbog saradnje s njemačkim nacistima, tadašnji norveški premijer vlade, Vidkun Quisling. Zanimljivo je da mjesto njegovog strijeljanja nije obilježeno. Njegovo prezime je kasnije postalo sinonim za izdaju države i njenih interesa. Dva najpoznatija zatvorenika u ovoj tvrđavi su bili Ole Pedersen Høiland i Gjest Baardsen. Ole je legendarni norveški lopov i pljačkaš banana, osuđen na doživotnu robiju. Uspio je jedanaest puta pobjeći iz zatvora. Na kraju se 1848. godine objesio u zatvorskoj ćeliji. O njemu su kasnije kružile legende, pisale balade, a snimljen je i film o njegovom životu. Nešto poput Robina Huda. Gjest je 1827. također osuđen na doživotnu robiju. Poslije mnogo godina, tačnije 1845., pušten je na slobodu. U zatvoru je pisao knjige, a na slobodi je radio kao prodavač knjiga. I o njemu je snimljen film. Danas je dvorac još uvijek vojno središte koje čuva Kraljeva garda. Smjena straže se odvija svaki dan u 13:30. U dvorcu se održavaju razni koncerti i svečanosti, a tu je i muzej posvećen otporu protiv nacista. Akershus je danas važno i nezaobilazno turističko odredište.

Frognerparken – Frogner Park

Oslo ima mnogo lijepih parkova, ali Frognerparken je bez premca najljepši, najveći i najposjećeniji park u Oslu. Leži na oko 100 hektara površine i na njemu je zasađeno preko 150 vrsta ruža. Ovdje čovjek može provesti cijeli dan a da mu ne bude dosadno. Toliko toga ima se za vidjeti, da sam bio impresioniran veličinom i bogatom ponudom ovog fantastičnog mjesta. Iako su nas Nina i Hannes dobro

Bista velikog umjetnika

Jedan dio Vigelandovih skulptura

pripremili za ovu posjetu, ipak je posjeta ovom parku bio poseban doživljaj. Početkom 19. stoljeća je komuna Oslo kupila park od tadašnjeg vlasnika Benjamina Wegnera. U parku se nalazi Bymuseum, gradski muzej, a u središnjem dijelu se nalazi najposjećeniji park nazvan po norveškom skulptoru **Adolfu Gustavu Vigelandu** (1869-1943) Vigelandsanlegget, kako se na norveškom zove ovaj sklop njegovih radova je dug oko 850 metara i u njemu se nalazi 212 skulpturasa preko 600 figura urađenih u bronzi, granitu i kovanom željezu. Ovo mjesto ostavlja posjetioca bez daha. Tu se može vidjeti mnoštvo naturalističkih skulptura kojima je glavna tema ljudska faza života od rođenja do smrti. Park je podijeljen na pet glavnih dijelova i to: huvudingängen, bron, fontänen, monoliten and livshjulet u prijevodu glavni ulaz, most, fontana, monoliten i životni točak. Najimpresivniji dio je svakako Monoliten, visok 17 metara i urađen od jednog velikog granitnog bloka. Na njemu je uklesana 121 figura.

Gustav Vigeland je također uradio medalju koja se dodjeljuje dobitnicima Nobelove nagrade za mir. Ovaj fantastični skulptor je uradio više monumenata i figura koji krase mnoge svjetske gradove. Njegova zadnja figura iz 1942. godine, koja je postavljena u ovom parku, zove se Iznenadjenje, a model za ovu figuru je bila Ruth Mayer, koja je samo poslije nekoliko mjeseci poslana u zloglasni logor Auschwitz i tamo je, nažalost, ubijena.

Deni, Nina, Hannes i Melkina ispred Monolitena

Holmenkollen – Holmenkolen

Moj prijatelj Alija je znao koliko volim i pratim sport, i ovo zimsko rekreaciono i sportsko područje je bio jedan od primarnih ciljeva posjete glavnom gradu Norveške. Većinu natjecanja na ovom mjestu sam gledao na TV-u, ali biti tu uživo poseban je doživljaj. Nije nas, nažalost, poslužilo dobro vrijeme, spustila se gusta magla, i nije se mogao pružiti lijep pogled na grad. Holmenkollen se nalazi na velikom brdu visokom preko 500 metara a na 371-om metru nadmorske visine se nalazi skijaška skakaonica. Udaljen je od centra grada nepunih dvadesetak kilometara.

Skijaški centar je ogroman, sa mnogo različitih staza na kojima se skijaju, sankaju, klišu ili šetaju i mladi i stari, i tek se na licu mjesta čovjek može uvjeriti koliko su Norvežani opsjednuti snježnim takmičenjima i ličnom rekreacijom. Ovo mjesto je najviše posjećeno u Oslu (godišnje milion turista) i ne bez razloga. Glavna atrakcija je skakaonica izgrađena 1982. godine i od tada se redovno održavaju skijaška takmičenja. Na ovom mjestu 1952. godine održane su olimpijske igre, a četiri puta svjetska prvenstva. Najviše medalja na tim takmičenjima je osvojila ova mala zemlja i njihova dominacija u zimskim sportovima se nastavlja iz godine u godinu. Nema veze jesu li to skijaška takmičenja u alpskom skijanju, trčanju, nordijskoj kombinaciji ili biatlonu, oni su uvijek u vrhu.

Holmenkolen je otvoren i noću za ljubitelje skijanja

U muzeju sam naišao i na ovo sarajevsko sjećanje

Pogled sa vrha olimpijske skakaonice

Posjetili smo i muzej posvećen skijanju i njegovoj 4000 godina staroj historiji. Muzej je otvoren 1923. godine i najstariji je skijaški muzej na svijetu. Nevjerovatne podatke možete tu pronaći, eksponate koji pokazuju kako se razvijala ova sportska grana i za mene, najzanimljivija je bila stara oprema na kojoj su skijali vikinzi i i vršili polarna istraživanja. Iako nas je pratila gusta magla, to nas nije spriječilo da se popnemo na vrh poznate skakaonice koja je kroz svoju historiju 19 puta bila renovirana. Sada je to prelijepa moderna skakonica sa koje se pruža veličanstven pogled na Oslo.

Den Norske Opera&Ballet – Norveška Opera i Balet

Ova operna kuća odudara, svojim neobičnim izgledom, od svega što smo vidjeli u ovom lijepom gradu. Smještena je u centru grada u lučkom dijelu Bjorvika odakle i počinje Oslofjord.

Počela se graditi početkom 21. vijeka, a za arhitektonsko rješenje zaslužna je firma Snøhetta. Opera podsjeća na veliku santu leda. Grad-

Opera podsjeća na veliku santu leda

Pogled na centar grada sa vrha krova

Nina i Melkina su bile zadovoljne sigurnim silaskom

nja je završena početkom 2008., a otvaranje je bilo u jesen iste godine. Za izuzetno arhitektonsko rješenje, ovaj objekt je dobio prvu nagradu na natječaju u Barceloni. Gradnja je koštala basnoslovnih 3,9 milijardi norveških kruna ili naših blizu milijardu KM. U ovoj opernoj kući od 38 500 m² nalazi se oko 1100 soba i tri velike sale. Najveća može primiti 1364 gledaoca. Zanimljivo je reći da je ova operna kuća obložena, izvana i iznutra, najpoznatijim italijanskim bijeloplavim carrara mermerom. I još jedan zanimljiv podatak, ovo je jedina operna kuća na svijetu gdje možete hodati po njenom krovu. Odatle se pruža fantastičan pogled na luku, centar, novoizgrađene moderne višespratnice i Oslo fjord.

Naravno da smo i mi iskoristili priliku da se šetamo po krovu, bila je zima i krov je bio zaleđen. Nina i Hannes su nas savjetovali kako se spustiti u bezbjednu luku. Koliko god je zgrada lijepa izvana, ništa ne zaostaje ni unutrašnjost. Tu vrvi od prolaznika, turista, posjetilaca i onih koji su kupili karte za neku od predstava. Jer tu se osim opere i baleta održavaju i druge kulturne manifestacije i koncerti. U operi je zaposleno oko 600 profesionalaca. Najimpozantiji dio unutrašnjosti ove kuće je fenomenalni kristalni luster. Težak je više od 8,5 tona, ima dijametar od 7 metara, a sadrži 8000 svjetlećih dioda i 5800 kristala. Za ovako savršeno dizajniranu operu zaslužni su umjetnici Kristian Blystad, Kalle Grude och Jorunn Sannes. I možete zamisliti da se ispod vaših nogu održavaju vrhunske predstave opere i baleta.

Oslo Rådhus – Gradska vijećnica

Preko puta opere se nalazi političko i administrativno sjedište grada Osla- Gradska vijećnica. Po uzoru na štokholmsku građena je od 1933. pa do 1950., kada je obavljeno oficijelno otvaranje. Arhitekti su bili Arnstein Arneberg i Magnus Poulsson. Izgrađena je od specijalne

Ulaz u Rådhuset-Gradsku vijećnicu

Svečana sala, spremna za dodjelu Nobelove nagrade za mir

munk crvene cigle. Ima dva tornja koja su identična ali jedan od njih je viši, 66 i 63m. Na višem tornju se nalazi veliki sat sa muzičkim instrumentom koji se sastoji od 49 malih satova-zvona. Unutrašnjost je prelijepa, a posebno svečana sala u kojoj se dodjeljuje Nobelova nagrada za mir. Imali smo sreću da je dodjeljivanje nagrade bilo u pripremi, pa smo vidjeli gotovo spremnu salu za taj veliki događaj. Na velikom zidu se nalazi impresivan rad poznatog norveškog slikara Henrika Sorensena i ovaj interesantni rad u ulju je jedan od najvećih na svijetu. Zanimljiva je i Plenarna sala, koja se zove Bystyresalen. Tu se održavaju sjednice i u njoj odlučuju 59 izabranih delegata iz različitih partija. Ovaj monument sam posjetio zajedno sa svojim norveško-bosanskim prijateljima i pokojnim Slavkom Podgorelcem. Ovdje se održavaju vjenčanja i mnoge druge svečanosti i prijemi, a zanimljivo da se neke sale mogu i iznajmiti. Iz same vijećnice se pruža veličanstven pogled na Oslofjord.

Muzeji u Oslu

Ovaj grad se može ponositi i pohvaliti vrhunskim i svjetski poznatim i priznatim umjetnicima, slikarima, književnicima, istraživačima i sportistima, koji se dio svog života proveli u glavnom gradu Norveške. Neki od njih su dobili svoje muzeje a drugi su zastupljeni u raznim muzejima smještenim u gradu i blizjoj okolini. Nekoliko najvažnijih je smješteno na poluostrvu Bigdøj-Bygdøy, tačnije pet velikih muzeja. Svi su dobro posjećeni i meta su mnogobrojnih turista. Kon - Tiki muzej je posvećen poznatom istraživaču i književniku, **Thoru Heryedalu - Toru Herjedalu**, koji je sa svojim istoimenom ekspedicijom na velikom splavu plovio preko 8000 km po Tihom okeanu, između Polinezije, Galapagosa i Perua. On je istraživao migracije koje su se dešavale u ovim krajevima i donosio vlastite teorije o uzrocima tih migracija. Zanimljiv je muzej vikinških brodova iz devetog vijeka, koji su svojevremeno bili najbrži na svijetu. U blizini se nalazi Norveški pomorski muzej koji prikazuje njihovu pomorsku historiju i važne događaje koji su se dešavali na moru. Posebno je zanimljiv muzej Fram, posvećen istoimenom brodu i njegovim poznatim polarnim ekspedicijama, posebno iz 1893. godine. Ovaj brod je svojevremeno bio najjači i najveći u borbi protiv leda. Istraživač i diplomat **Fridtjof Wedel-Jarlsberg Nansen** je bio vođa ove ekspedicije. On je uspio da se najviše približi Arktičkom sjevernom polu i stigao je do čak 86° stepena i 14' minuta. 1922. godine za svoj humani rad dobio je Nobelovu nagradu za mir. Najveći i najneobičniji muzej je svakako posvećen najvećem norveškom slikaru, ekspresionistu **Edvardu Munku- Edward Munchu**. Ova građevina je ogromna, a mnogi je smatraju i neuglednom, među njima i moj prijatelj Alija. Ovo je važna ustanova jer posjeduje najbolje radove ovog velikog slikara. Ako samo spomenem da je njegova slika "Krik" jedna od deset najskupljih

umjetničkih djela u svijetu, te da je nekoliko puta bila meta kradljivaca, onda se može i shvatiti Munkova veličina.

Poznati dramski književnik **Henrik Ibsen**, koji je sa svojom suprugom živio u Oslu između 1895. i 1906., dobio je muzej, u kući u kojoj je živio, posvećen njegovom životu i radu. Kuća je postala muzej 2006. godine. Ibsen je preveden na mnogo jezika, a njegove drame se izvode na svim značajnim svjetskim pozorištima. Njegov uticaj na zapadno-evropsku književnost je ogroman, posebno na englesku, njemačku i francusku. U drugim dijelovima grada nalaze se Norveški nacionalni muzej, Narodni muzej, Nacionalna galerija i nekoliko manjih muzeja.

Drugi veličani sa ovog područja su **Knut Hamsun**, veliki norveški pisac i dobitnik Nobelove nagrade za književnost 1920. godine, i književnica **Sigrid Undset**, također dobitnica Nobelove nagrade za književnost 1928. godine. Ona je jedna od prvih javnih ličnosti koja je ukazivala na opasnost od nadolazećeg nacionalsocijalizma i fašizma. **Lars Saabye Christensen** je također književnik, dobitnik mnogih nagrada, a ja sam prije desetak godina kupio njegovu knjigu Beatles, i bio sam veoma zadovoljan sadržajem u kojem opisuje život mladih u Oslu šezdesetih godina prošlog vijeka. **Bjørnstjerne Bjørnson**, književnik koji je napisao riječi za norvešku nacionalnu himnu, također je dobio Nobelovu nagradu za književnost 1903. godine. Neki od nabrojanih veličana imaju svoje biste u gradu. A sportski veličani također. Najbolja umjetnička klizačica, **Sonja Henie** i fantastični brzi klizač, **Oscar Mathisen** imaju svoje biste uz park Frogner. Zanimljivo je da su oboje rođeni u Kristianiji, a umrli u Oslu. Naravno, to je isti grad.

Ima se još toga pričati o norveškoj prijestolnici, lijepim objektima kao što su Kraljevski dvorac, Nobelov centar za mir, Državno pozorište, zgrada Univerziteta, Željeznička stanica, lijepe crkve, zgrada državnog parlamenta i.t.d. Oslo je veoma lijep grad, spoj staroga i novoga, a prekrasni parkovi mu daju posebnu draž. Ljudi su ovdje, većinom, sretni, bogati i zadovoljni. Plate su puno bolje nego u Švedskoj, pa zato mnogo Švedana radi u Oslu, a mnogi su i ostali tu živjeti. Ima dosta i naših ljudi, dobro su se snašli i prezadovoljni su sa svojim bitisanjem ovdje. Dosta toga sam saznao i od bratove kćerke Nine koja je ovdje zasnovala svoju porodicu, a i od mog velikog prijatelja i sugrađanina, Alije Trake. Mnogo Bosanaca i Hercegovaca živi u Oslu, a u dva navrata sam bio njihov gost i bila su to fantastična iskustva protkana lijepim druženjima sa puno nostalgije i priče o našim gradovima.

Muzej svjetski priznatog ekspresionista, Edwarda Muncha

Tri prijatelja, Slavko, Alija i Mirsad ispred najvišeg i najvećeg hotela u Skandinaviji

Hotel Radisson Blu Plaza: Visok 117 m i ima 687 soba

Jedan od najvećih sportista rođenih u Oslu: Oscar Mathisen

Holivudska glumica i najbolja umjetnička klizačica svih vremena

Otmjeni romantični hotel za ljude sa dubokim džepom

Sretna i bezbrižna omladina Osla

PRVENSTVO SVIJETA U RUKOMETU OČIMA BIVŠEG RUKOMETAŠA

Čud(es)no prvenstvo

Ovaj tekst je objavljen 22. februara 2021. godine u dnevnom listu Oslobođenje

Tekst i design:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Svjetsko prvenstvo u rukometu za muškarce koje je održano od 13. do 31. januara 2021. godine u Egiptu bilo je po mnogo čemu posebno. Ponajprije, jer je održano uz stroge epidemiološke mjere predostrožnosti zbog najveće pošasti ovog stoljeća, pandemije koronavirusa, koju je Svjetska zdravstvena organizacija proglasila još 11. marta prošle godine.

Zbog tih mjera ekipe učesnice - smještene u luksuznim hotelima - nisu imale ni potpunu slobodu kretanja u samom hotelu, a kamoli nešto drugo. Ekipama su bili uskraćeni i međusobni kontakti u slobodno vrijeme, uobičajeni među sportistima. Naravno, ni izlazak u grad nije dolazio u obzir. Kao nikada do sada, ekipe su bile, skoro da bi se moglo reći, izolovane od ostatka svijeta. Sve se svodilo na boravak u hotelu (pritom samo na relaciju soba-restoran), zatim odlazak u sportsku dvoranu radi treninga ili odigravanja utakmice.

Utakmice su igrane u četiri dvorane, od kojih je najveća ona u Kairu - kapaciteta 16.000 gledalaca. Prvobitna zamisao organizatora je bila da maksimalan broj gledalaca u dvorani bude jedna petina njenog kapaciteta. Čim je ta zamisao objelodanjena, mnoge ekipe su izrazile neslaganje, opravdano se bojeći zaraze koronavirusom. Negodovali su posebno igrači. Tako je, na primjer, jedan od najboljih rukometaša današnjice, Danac Mikkel Hansen, rezolutno rekao da neće učestvovati na prvenstvu ukoliko gledaoci budu u dvorani. Urodilo je to plodom, jer je Međunarodna rukometna federacija (IHF), čiji je predsjednik već dvije decenije Egipćanin Hassan Moustafa, u dogovoru s organizatorom prvenstva tri dana prije početka odlučila da dvorane budu bez gledalaca. Čak i bez predstavnika medija. Tako su dvorane zjapile prazne - prvi put u više od osam decenija dugoj istoriji svjetskih prvenstava u rukometu.

OTKAZIVANJE UČEŠĆA

Svjetsko prvenstvo u Egiptu je imalo i rekordan broj učesnika. Čak 32 reprezentacije borile su se za naslov svjetskog prvaka. Podsjetimo se: na prvom svjetskom prvenstvu daleke 1938. godine u tada nacističkoj Njemačkoj takmičile su se samo četiri ekipe (prvak Njemačka), na drugom 1954. u Švedskoj bilo ih je šest (prvak Švedska), a od 1995. svjetska prvenstva su redovno imala 24 učesnika. Među reprezentacijama koje su se takmičile u Egiptu bile su i reprezentacije koje su se već ranije okitile ovom laskavom titulom: Francuska čak šest puta, Švedska četiri, Njemačka tri, Španija i Rusija po dva te Hrvatska i Danska po jedanput. Inače, pored ovih sedam pomenutih svjetskih prvaka, titulu prvaka svijeta osvajali su još i Rumuni (četiri puta) te reprezentacije zemalja kojih više nema: Čehoslovačka, SSSR i Jugoslavija (svaka po jedanput).

San svakog rukometaša je učešće na svjetskom prvenstvu. Taj san se nije ostvario rukometašima SAD, koji su, nakon pune dvije decenije, trebali da se ponovo takmiče na prvenstvu svijeta. Oni su, naime, zbog velikog broja koronavirusom zaraženih igrača i članova rukovodstva, bili primorani otkazati svoje učešće na velikoj rukometnoj smotri u Egiptu. Njihovo mjesto zauzela je reprezentacija Švajcarske. Ista sudbina zadesila je i reprezentaciju Češke, koja je iz istog razloga otkazala učešće samo nekoliko dana prije početka takmičenja. Njihovo upražnjeno mjesto popunili su rukometaši Sjeverne Makedonije. Nije se posrećilo ni rukometašima Zelenortske Republike, male ostrvske države (nekadašnje portugalske kolonije). Oni su, nakon što su odigrali jednu utakmicu, pruživši veliki otpor Mađarskoj (rezultat 27:34), morali napustiti takmičenje, jer su im se neki igrači u međuvremenu zarazili. Zbog toga, shodno propozicijama, nisu imali dovoljno igrača za nastavak takmičenja.

RUKOMET NA VISOKOM NIVOU

A rukomet, kakav je rukomet prikazan u Egiptu? Igrači, treneri, televizijski i novinski komentatori, gledaoci kraj malih ekrana... saglasni su u jednom: prikazani rukomet, prvenstveno ekipa koje su se plasirale u četvrtfinale, bio je na vrhunskom nivou. Tih osam ekipa koje su se plasirale u četvrtfinale, inače, dominiraju svjetskom rukometnom scenom u nekoliko posljednjih godina: Danska, Švedska, Španija, Francuska, Mađarska, Norveška, Egipat i Katar.

U četvrtfinalu Francuska se namučila s Mađarskom (35:32), Španija je neočekivano pobijedila favorizovanu Norvešku (31:26), Švedska je bravurozno deklasirala Katar (35:23), a Danska je u dramatičnom meču bila bolja od Egipta (39:38). Mnogi poznavaoци rukometa smatraju da Norvežani ne bi izgubili utakmicu da u drugom dijelu prvog poluvremena igru nije morao zbog povrede napustiti Sander Sagosen, njihov najbolji igrač i trenutno jedan od najboljih rukometaša svijeta. Za utakmicu između Danske i Egipta mnogi su saglasni: takva drama do sada nije viđena. Tri momenta utakmice, u kojoj se u njenom većem dijelu igralo „gol za gol“, vrijede da se posebno opišu. Najprije su u posljednjem minutu regularnog toka utakmice, pri rezultatu 28:28, Egipćani neoprostivo pogriješili u momentu kada su imali loptu u posjedu. Naime, jedan njihov igrač je prilikom zamjene igrača u teren ušao prije nego je njegov saigrač izišao s terena. Suci iz Hrvatske (Gubica i Milošević) isključili su tog igrača i loptu dodijelili Dancima, koji na sreću Egipćana, nisu uspjeli postići pogodak. A onda opet uzbuđenije kao u nekom horor-filmu. Pri samom završetku prvog produžetka, a kod rezultata 34:33 za Dansku, njihov najbolji igrač Mikkel Hansen čini kardinalnu grešku (mnogi su to nazvali „glupost“). Umjesto da spusti loptu na sudijski znak da se napad Danaca prekida zbog pasivne igre, Hansen loptu baca na krilnu poziciju. Sudije, nakon pregleda usporenog snimka te situacije, isključuju Danca i dosuđuju sedmerac za Egipat. Iz sedmerca Egipćani postižu gol i utakmica ide u drugi produžetak. Sada Egipćani čine grešku, koju će dugo pamtili. Pri samom kraju tog produžetka, kod njihovog vodstva od jednog gola razlike, sudije dosuđuju sedmerac za Dance zbog toga što je jedan igrač Egipta nedozvoljeno ometao Dance da izvedu slobodno bacanje (taj igrač je, naravno, isključen). Iz sedmerca Danci izjednačuju rezultat. Slijedi izvođenje sedmeraca. A onda na scenu stupa najbolji golman na svijetu - Niklas Landin. Odbranivši dva sedmerca, ovaj dvometraš odvodi dansku reprezentaciju u polufinale (krajnji rezultat 39:38).

Vrhunskog uzbuđenja i atraktivnog rukometa nije manjkalo ni u polufinalnim utakmicama. Uzbudljivo je bilo posebno u utakmici između Danske i Španije. Inače, ove dvije reprezentacije su se ranije samo jednom susrele u završnici svjetskog prvenstva. Bilo je to 2013. godine, kada su Španci (domaćini tog prvenstva) prosto deklasirali Dance u finalnoj utakmici. Rezultat je bio 35:19. Ovdje u Egiptu, Danci su im se revanširali, istina tijesnom pobjedom (35:33). U drugom polufinalnom susretu sastale su se reprezentacije Francuske i Švedske. I ove dvije reprezentacije su ranije odigrale samo jedan susret u završnici svjetskog prvenstva. Bilo je to tačno prije dvije decenije, dakle 2001. godine, u Francuskoj. I to je bila finalna utakmica, u kojoj su takođe pobijedili domaćini, i to tek nakon produžetaka (28:25). Revanš Švedana ovdje u Egiptu bio je ubjedljiviji. Već na početku susreta, a i cijelim njegovim tokom, Švedani su konce držali u svojim rukama. Atraktivnom igrom ubjedljivo su nadigrali Francuze sa šest golova razlike (32:26). Iako je pobjeda Švedana ubjedljiva, mnogi se pitaju šta bi se dogodilo da je Francusku predvodio Nikola Karabatić, koji je odsustvovao s prvenstva zbog povrede. Ovaj 36-godišnji Nišlija je po mnogima najbolji igrač svijeta svih vremena (dobar i u napadu i u odbrani). Na svjetskim prvenstvima je više puta biran u najbolju sedmorku te proglašavan najboljim igračem. Zvanično je proglašen i najboljim rukometašom svijeta za period od 2011. do 2020. godine.

Utakmice za medalje su jasno stavile do znanja da odličja idu u prave ruke. Obje utakmice, a posebno ona u finalu, bile su rukometne simfonije. U prvom susretu, borbi za bronzanu medalju, megdan su podijelili Španjolci i Francuzi. Njihov jedini raniji susret u završnici svjetskog prvenstva bio je 2003. godine, kada su rezultatom 27:22 pobijedili Francuzi. Ovoga puta Španci su im se revanširali pobjedom 35:29. Tako je Francuska, koja sa svjetskih prvenstava, pored šest zlatnih, ima jednu srebrenu i četiri bronzane medalje, ovoga puta ostala bez ikakvog odličja. Pored golmana, najbolju igru u španskoj reprezentaciji pružila su braća Dujshbaev: Alex s osam i Daniel sa šest postignutih golova. Valja ovdje pomenuti i njihovog oca (Talent), koji je takođe bio rukometaš, a zatim i trener. Talent je rođen u Kirgistanu, a nastupao je za tri reprezentacije: SSSR, Rusiju i Španiju. Smatra se jednim od najboljih rukometaša svijeta svih vremena. Specijalnost mu je bio šut s otklonom tijela u stranu, bilo to s poda (polueret-šut) ili iz skoka (eret-šut).

ARSLANAGIĆEVA KNJIGA-UDŽBENIK

I u finalnu utakmicu Danci su ušli kao izraziti favoriti, iako je bilo i onih koji su vjerovali u pobjedu njihovih prvih komšija, reprezentacije Švedske, koja je u Egiptu bila pravo otkrovenje, prije svega zbog čvrstine odbrane i lepršavog napada. Kuriozitet je da je ovo bio prvi međusobni sudar ovih reprezentacija u borbi za jednu od medalja na svjetskim prvenstvima. Već od prvih minuta utakmice bilo je jasno da se za zlatnu medalju bore dvije najbolje (ujedno i jedine neporažene) reprezentacije ovog Svjetskog prvenstva. Sve do posljednjih deset minuta utakmice najveća razlika je bila dva gola, a onda su Danci povelili s 23:20. Švedani su pokušali preokrenuti rezultat, ali je tada na scenu stupio kapiten danske reprezentacije, golman Niklas Landin, koji sjajno branio i tokom cijele utakmice. On je u završnici susreta zaredom odbranio nekoliko „zicera“ te sedmerac dva minuta prije kraja utakmice, kod rezultata 25:23. Krajnji rezultat utakmice bio je 26:24 za Dansku.

Utakmica između Danske i Švedske obilovala je uzbuđenjima

Mnogi komentatori su saglasni da je porazu Švedske „kumovalo“ i to što su se Danci veoma brzo vraćali u odbranu i time neutralisali švedsko glavno oružje - kontranapad. Pobjedom su Danci sačuvali titulu prvaka svijeta, koju su po prvi put osvojili u Kopenhagenu na prošlom prvenstvu 2019. godine. Usput: samo su Švedani (jedanput) te Rumuni i Francuzi (po dva puta) uspjeli sačuvati titulu prvaka svijeta.

Landin, koji je čak petnaest puta uspješno odbranio svoj gol, je zvanično proglašen najboljim igračem finalne utakmice. Po kozna koji put pokazalo se da je rukometu golman taj koji „presuđuje“ o pobjedniku. A to je na najbolji način izrazio Abas Arslanagić Ako, jedan od najboljih golmana svijeta svih vremena. Naslov njegove prijle nekoliko godina objavljene knjige-udžbenika je „Rukometni golman, najvažnija karika uspjeha“. Rame uz rame s Landinom bio je i najbolji strijelac ove utakmice, njegov saigrač Mikkel Hansen (ukupno sedam golova). Ovaj vrsni strijelac je takođe zvanično proglašen i najkorisnijim (najboljim) igračem ovog Svjetskog prvenstva, čime je sačuvaov tu titulu, koja mu je pripala dvije godine ranije na Svjetskom prvenstvu u Kopenhagenu. Tada je on bio i najbolji strijelac prvenstva (72 gola). Međutim, nije mu uspjelo da to bude i na ovom prvenstvu. Najbolji strijelac, s 58 postignutih golova, bio je reprezentativac Katara, naturalizovani Kubanac Frank-is Marzo.

Mikkel Hansen je, kao i mnogo puta ranije, bio nezaustavljiv

Hansen se, naravno, našao i u izabranoj najboljoj sedmorki prvenstva - na poziciji lijevog vanjskog. Na poziciji desnog vanjskog našao se njegov reprezentativni kolega Mathias Gisdal. Švedani su u najboljoj sedmorki imali čak trojicu: golman Andreas Palicka, srednji vanjski Jim Gottfridsson i lijevo krilo Hampus Wanne. U najboljoj sedmorki našli su se još po jedan Španac (desno krilo Ferran Solé) i Francuz (pivot Ludovic Fabregas). Dakle, sve su to igrači iz ekipa koje su se našle u polufinalu prvenstva, što ide u prilog tvrdnji da su upravo te ekipe prikazale i najbolji rukomet.

S osvojenom srebrenom medaljom Švedani, na kraju, mogu biti zadovoljni. U Egipat su došli bez čak deset igrača koji su igrali na Evropskom prvenstvu prošle godine - među njima i nekoliko igrača iz prve sedmorke. Neki od njih su otkazali učešće na ovoj smotri svjetskog rukometa isključivo zbog pandemije koronavirusa, odnosno zabrinutosti za vlastito zdravlje. Usput da kažemo da je švedska reprezentacija bila u prosjeku i najmlađa učesnica prvenstva u Egiptu, što bi trebalo da znači da je uspješna budućnost pred ovom generacijom rukometaša. Ipak, ostaje neskriveni žal za neiskorištenom šansom: da ovdje u Egiptu Švedska, nakon više od dvije decenije, ponovo postane prvak svijeta. Švedanima je, naime, daleke 1999. godine, i to baš u Egiptu, pripala titula prvaka svijeta. Možda će najviše žaliti brzonogi Hampus Wanne, na ovom prvenstvu najbolji švedski strijelac i izvođač sedmeraca, jer je Landin upravo njemu odbranio onaj možda presudni sedmerac dva minuta prije kraja utakmice. S ovom srebrenom medaljom u Egiptu, Švedani su po broju ukupno osvojenih medalja sa svjetskih prvenstava prestigli Francuze - pored četiri zlatne, Švedani imaju i po četiri srebrene i bronzane medalje.

NEUSPIEH JUGOSLAVENSKOG RUKOMETA

A kako su na prvenstvu u Egiptu prošle ekipa iz bivše nam domovine Jugoslavije, nekadašnje rukometne velesile? Slabo, katastrofalno. Slovenci su tek na 9. mjestu, a Hrvati su doživjeli pravi debakl - pripalo im je 15. mjesto, što je nikada slabiji plasman. Rukometaši Sjeverne Makedonije su još slabiji, tek 23. na svijetu. A ne tako davno, na prvenstvu svijeta prije četiri godine Slovenija je osvojila bronzanu medalju i od tada slovi za respektabilnu rukometnu naciju. Trener je tada bio Veselin Vujović, koji je kao igrač bio svjetska rukometna zvijezda - podjednako dobro igrao je i u napadu i u odbrani, po čemu mnogi danas s njim poredre samo Karabatića. Hrvati sa svjetskih prvenstava imaju čak četiri medalje - jednu zlatnu (2003. godine), dvije srebrene i jednu bronzanu. Nije bilo tako davno kada su hrvatski rukometaši bili u samom svjetskom vrhu. Jedan od njih bio je i Ivano Balić, rukometni virtuoz. Do sada je u svijetu samo njemu pošlo za rukom da se šest puta zaredom nađe u najboljoj sedmorki na velikim takmičenjima. Njemu je to, naime, uspjelo 2003. godine (SP), 2004. (EP), 2004. (OI), 2005. (SP), 2006. (EP) i 2007. godine (SP). Balića je 2010. godine IHF proglašio najboljim svjetskim rukometašem svih vremena. Rukometašima Sjeverne Makedonije nije pomoglo ni to što u svojim redovima imaju Kirila Lazarova, naboljeg strijelca svijeta svih vremena. Ovaj ljevorkući 40-godišnji rukometaš je još 1999. godine zaigrao za selekciju tada Makedonije, i to baš ovdje u Egiptu, a kako stvari stoje, može se lako desiti da ovo svjetsko prvenstvo bude njegov posljednji reprezentativni nastup. Impresivan je njegov skor: skoro osam golova po utakmici za reprezentaciju, a po broju datih golova u Evropskoj ligi prvaka niko mu nije ni blizu (najbliži, ali daleko iza njega je Karabatić). On je i najbolji strijelac svjetskih prvenstava. Na Svjetskom prvenstvu 2009. godine u Hrvatskoj postigao je čak 92 gola, što je nedostizno za njegove konkurente.

Kada već pomenusmo ove tri reprezentacije, da se, onako nostalgino, prisjetimo i medalja koje je na svjetskim rukometnim prvenstvima osvajala ta naša bivša Jugoslavija. Najprije, njeno prvo učešće na svjetskom prvenstvu bilo je daleke 1958. godine u tada Istočnoj Njemačkoj (prvak je bila Švedska). Jugoslaveni su izborili 8. mjesto, što i nije bilo loš plasman, ako se uzme u obzir da je prvenstvo imalo ukupno 92 učesnika. U reprezentaciji su se tada našla i dvojica rukometaša iz Bosne i Hercegovine, i to obojica iz banjolučkog Borca: golman Vladimir Jović i pivot Jerolim Karadža Jerko. Upravo na ovom prvenstvu Karadža će najaviti da je na jugoslavenskom rukometnom nebu zasijala jedna nova zvijezda. On će od tada biti standardni reprezentativac i odigraće ukupno 71 utakmicu (uz 169 golova), što je za to doba (kada reprezentacija nije često izlazila na međunarodnu scenu) impresivan skor. Kakav je rukometaš bio Karadža, ljekar po struci, najbolje govore riječi trenera Rumunije, dvostrukih svjetskih prvaka: „Da bismo zadržali titulu svjetskog prvaka, nedostaje nam samo jedan igrač, ali on igra u banjolučkom Borku i zove se Karadža“.

Kako smo već ranije rekli, Jugoslavija je bila prvak svijeta. Bilo je to 1986. godine u Švajcarskoj, kada je u finalu pobjedila Mađarska s 24:22. Jugoslavija je na svjetskim prvenstvima osvojila i jednu srebrnu (1982.) te dvije bronzane medalje (1970. i 1974.). Nije ovom prilikom na odmet pomenuti i dvije zlatne i jednu bronzanu medalju, koje su jugoslavenski rukometaši osvojili na olimpijskim igrama: München 1972. i Los Angeles 1984. odnosno Soeul 1988. Eh, dobra stara rukometna vremena.

Šta reći za kraj? Možda je najbolje ovo: zbog pandemijom uslovljenih čudnih okolnosti u kojima se prvenstvo održalo, ono samo bi se moglo nazvati čudnim, ali bi se, zbog vrhunskog uzbuđenja i kvaliteta prikazane igre, moglo nazvati i čudesnim. Dakle, nedavno završeno Svjetsko rukometno prvenstvo za muškarce u Egiptu bilo je i čudno i čudno. Neka naredna prvenstva uvijek budu čudesna, ali ne i čudna.

U Banjoj Luci je 12. 2. 2018. godine u 97. godini preselio na ahiret prof. dr. Ismet Smailović, najstariji bosanskohercegovački lingvista. Rođen je 1921. g. u Čehajama kod Srebrenika, a zadnji dio života proveo je u Banjoj Luci. Naučno zvanje doktora filoloških nauka stekao je 1964. godine u Zagrebu. Osim što je predavao na fakultetima, Smailović je obavljao i druge dužnosti. Bio je i prodekan Pedagoške akademije u Banjoj Luci, član Naučnog vijeća Instituta za jezik i književnost u Sarajevu, član redakcije časopisa Književni jezik u Sarajevu... Objavio je knjige "Muslimanska imena orijentalnog porijekla u BiH", "Jezik Hasana Kikića", Bosansko-turski rječnik, te „Muhamed Hevai Uskufi“ zajedno sa Ahmetom Kasumovićem i Muhamedom Hukovićem. Autor je mnogih studija i naučnih radova. Dobitnik je prve Povelje "Muhamed Hevai Uskufi" za doprinos razvoju bosanskohercegovačke lingvistike i filologije. Dženaza profesor Smailoviću obavljena je u Banjoj Luci u haremu Dolac.

Povodom Međunarodnog dana maternjeg jezika, koji se obilježava svake godine 21. februara, s ciljem unapređivanja, učenja i razvoja maternjeg jezika i njegovanja jezične kulture podsjećamo se na ovaj tekst profesora Smailovića. Sadržaj je i dalje aktuelan mada je nastao prije više od deset godina.

ŠTO SE TO DANAS DOGAĐA S NAŠIM BOSANSKIM JEZIKOM

Die wahre Heimat ist eigentlich die Sprache.
Wilhelm Humboldt
(= Prava domovina je zapravo jezik.)

Mislim da neću pretjerati ako kažem da niko dosada nije rekao ni napisao ljepše misli o ljepoti bosanskoga jezika nego što ih je rekla i napisala prije 65 godina srbijanska književnica Isidora Sekulić. Žao mi je što sada ne mogu citirati više takvih njezinih misli, jer pri pisanju ovoga članka nisam imao pri ruci njezina djela, ali jednu takvu njezinu misao znam napamet pa ću makar nju navesti, a ona glasi:

"Bosanski jezik i književnost to je jedna ogromna livada koja je guši od rasta, cveća i mirisa, livada ostaje blizu, zemlju krase i preliva, u zemlju otresa seme."

Eto, tako je mislila, govorila i pisala o bosanskom jeziku Isidora Sekulić prije 65 godina kad taj i takav jezik u Bosni i Hercegovini nije još imao ni svog zvaničnog imena. A kad je taj jezik prije 12 godina dobio i svoje zvanično ime, brzo se pojavio Pravopis bosanskoga jezika, pa nekoliko gramatika bosanskoga jezika, pa Rječnik bosanskoga jezika i svi smo se u Bosni i Hercegovini tome puno obradovali, nadajući se da će se sad bosanski jezik početi još više usavršavati, bogatiti, a posebno čuvati.

Ali, ovaj, nije bilo tako! Njegovih uvara nigdje nije bilo, a ni sada ih nema. U tome nisu ništa pomogle ni njegove gramatike, ni njegov Pravopis, ni njegov Rječnik, pa ni njegove katedre na fakultetima i višim školama. Pa ne samo što se ništa nije usavršilo ni obogatilo, nego se nije ni sačuvalo ono što je bilo dobro. Sve je krenulo kako ne treba, i na radiju, i na televiziji, i u novinama i u našem svakodnevnom govoru, a ništa se ne poduzima da se stanje što prije popravi i poboljša.

A što je to krenulo kako ne treba? Evo što, bar u nekoliko najvažnijih primjera. Krenimo najprije od prevelikog i nepotrebnog preuzimanja tuđih riječi koje nisu nikada postojale u bosanskom jeziku i bez kojih bi bosanski jezik bio čistiji, ljepši i razumljiviji.

Otkad postoji Bosna i Hercegovina i bosanski jezik, hrana se uvijek jela, a piće se pilo. Danas je to našim novinarima i spikerima, pa i nekim drugim, nerazumljivo ili zastarjelo, te se i jedno i drugo konzumira.

U bosanskom jeziku uvijek je ono što se odnosi na grad bilo gradsko,

a što se odnosi na selo, bilo je seosko. Danas je i to mnogima postalo nerazumljivo i zastarjelo pa se umjesto gradsko govori i piše urbano, a umjesto seosko tobože ljepše i razumljivije zvuči ako se kaže ruralno. Ako se tako nastavi, ne treba se čuditi da će se u bosanskom jeziku jednog dana grad zvati urbs, a selo rus, oboje prema latinskom urbs, urbis i rus, ruris.

Uz ove ružne primjere u današnjem bosanskom jeziku ide i riječ devastiran (-a, -o), Pa zar je to bolje, ljepše i razumljivije od pravih bosanskih riječi porušen (-a, -o), poharan (-a, -o), oštećen (-a, -o), 0vakva se riječ prije 20 godina nije mogla

uti ni u srpskom, ni u hrvatskom jeziku, a kamoli u bosanskom jeziku.

I latinska riječ konsenzus koja zna

i saglasnost, sporazum, pristanak sve više nalazi mjesta i u novinama, i na radiju i na televiziji. Koliko je ona jasna i razumljiva, vidio sam iz dijaloga dvojice građana kad jedan kaže: "0 tome će se morati postići ili sporazum, ili konsenzus."

Postepeno nestaju i ljepše riječi bosanskoga jezika njive i oranice pa se pretvaraju u agrarne površine. a nestaju i česme i bunarevi pa umjesto njih čujemo i čitamo da su to vodoopskrbni objekti. Ni kuće i zgrade nisu više mnogima drage pa su to stambeni objekti, a crkve i džamije su počesto sakralni objekti. Za veliko čudo ni snijeg nam više ne pada već se registruje kao i auto, pa u izvještajima o vremenu vrlo često ujmemo da je "u Bosni bilo vrlo hladno, a u Sarajevu je registrovan i snijeg."

U današnjem i u usmenom i u pisanom govoru mnogo je veći broj riječi koje su te uvukle u bosanski jezik iz ruskog i crkvenoslavenskog jezika. Navodim samo nekoliko primjera: čas (umjesto sat), ubijediti (umjesto uvjeriti), ubijeden (umjesto uvjeren) obezbijediti (umjesto osigurati), obezbijeden (umjesto osiguran), vaspitanje (umjesto odgoj), pasulj (umjesto grah), vazduh (umjesto zrak), inostranstvo (umjesto inozemstvo) i još drugih primjera. Tu bi išle i riječi opšti (umjesto opći), opština (umjesto općina), uopšte (umjesto uopće) i sveštenik (umjesto svećenik) u kojima je glasovna skupina št iz crkvenoslavenskog a ne iz bosanskog jezika. U ovu kategoriju nepotrebnih riječi u bosanskom jeziku mogu ići i riječi: jagnje (umjesto janje), jagnjetina (umjesto janjetina), kolegica (umjesto kolegica). Riječi janje i janjetina nisu nikada u bosanskom jeziku imale glas g, a nemaju ga ni danas. To potvrđuju i bosanski toponimi: Janja, Janjari, Janjići i dr., kao i žensko vlastito ime Janja i prezimena Janjić i

Janjetovica. A koleginica nije kolega ženskoga spola već koleginica žena, jer formant —in najprije određuje pripadanje, tj. čije je nešto, a poslije toga formant —ica određuje ženski rod, kao npr. Hasaganinica (= Hasaganina žena), Salkinica (= Salkina žena), Stevinica (= Stevina žena) i sl.

Ali nije jedino zlo što se u današnjem jeziku naše štampe, našeg radija i naše televizije, pa i u našem svakodnevnom razgovornom jeziku nalazi dosta nepotrebnih riječi iz drugih jezika koje ne spadaju u pravi bosanski jezik. Možda je veće zlo što današnji jezik u Bosni i Hercegovini sam sebe kvari, kvari svoje vlastite riječi i izraze, kvari svoju vlastitu gramatičku strukturu i tako unášta svoju doskorašnju ljepotu. O tome bi se moglo opširnije pisati, i treba o tome pisati, ali za ovu priliku ja ću navesti samo nekoliko najvažnijih primjera.

U cijelom svijetu, pa i u Bosni i Hercegovini, uvijek su se djevojke i žene udavale, a muškarci ženili. Međutim, danas u bosanskom jeziku, bolje rečeno u jeziku bosanske štampe, bosanskog radija i bosanske televizije, pa sve češće i u svakodnevnom govoru, djevojke se žene (!), pa čitamo u „Dnevnom avazu“ 3. 1. 2008. g. na naslovnoj stranici „Tarik oženio Lejlu“ ili čujemo ovakve primjere: „On se s njom zabavljao tri godine i opet je nije htio oženiti.“, ili „Iako je oženio bogatu djevojku, nije nikad bio s njom sretan u braku. Ovakvih i sličnih primjera nije nikad bilo u bosanskom jeziku otkako bosanski jezik postoji, a danas ih, nažalost, ima sve više.

Ali nije samo ovo jedina besmislica i jedino ruglo u današnjem bosanskom jeziku, Evo još primjera: U cijelome svijetu i kod svakoga naroda djeca su mlada, a u jeziku današnje Bosne i Hercegovine djeca su stara (!), pa svakodnevno u našim novinama nalazimo ovakve i slične primjere: „Jučer je na asfaltnom putu nađena beba stara dva mjeseca.“ (Tek joj je 2 mjeseca, a opet je stara?!). Ili: „Dijete stara 4 godine naučilo čitati i pisati.“ Djeca su „stara“ i kad o njima pišu i govore njihovi učitelji i nastavnici, pa gotovo uvijek čitamo oglase da će se „u prvi razred osnovne škole moći upisati djeca sa 7 godina starosti. Ovakve jezične besmislice nalaze se i u tekstovima kad se govori o mladićima i djevojkama u srednjim školama i na fakultetima. Sve je „staro“ mada ta omladina nema ni 20 godina. Ovoга nije nikada bilo ni u književnom, ni u narodnom bosanskom jeziku.

Do kakve besmislice u kvarenju lijepog bosanskog jezika dolazi u novije vrijeme pokazuje i sljedeći primjer: U Bosni i Hercegovini i u bosanskom jeziku stotinama godina dobro je poznato da je čevap varivo s govedim mesom, krompirom, lukom, paradajzom i vrlo ukusnim saftom. Danas je takav čevap u bosanskom jeziku gotovo nestao jer se pretvorio u čevapčić, pa se sve češće govori: „Naručio sam porciju sa deset čevapa.“ (Pa zar čovjek može pojesti 10 čevapa?!). Kako je to besmisleno, nelogično i smiješno u odnosu na čisti i lijepi bosanski jezik. Pa ako je čevapčić čevap, onda bi se radnja u kojoj se prave, peku i prodaju čevapčić zvala čevapnica, ali ona se zove čevabdžinica prema imenici čevapčić, a ne prema imenici čevap.

Neshvatljivo je da se danas u jeziku naše štampe, radija i televizije gotovo posve izgubila razlika između riječi izvor i izvorište, pa se umjesto izvor gotovo uvijek upotrebljava riječ izvorište, a u bosanskom jeziku razlika između tih riječi odavno postoji. Hrvatski je nešto radi, ili gdje se nešto nalazi, označavaju imenice izvedene od glagolske ili imenske osnovne nastavkom —iste, npr.: sajmište, smetlište, kukuruzište, krompirište, kupusište, kućište i sl. Nastavkom —iste od radnog glagolskog pridjeva također se tvore imenice istog značenja, npr.: radilište, igralište, kupalište, šetaliste, odmaralište i sl. Prema tome riječ izvorište ne označava sami izvor, odnosno vrelu odakle nešto izvire, već označava čitav prostor, odnosno zemljište gdje se izvor nalazi. Na jednom izvorištu može biti više izvora, a mnogima to nije jasno, ali je jasno onima koji dobro poznaju i čuvaju pravilnost i ljepotu bosanskoga jezika.

Isto tako neshvatljivo je kako se ne pravi razlika između glagola odmarati i odmarati se pa

esto čujemo i čitamo ovakve primjere: „Što sad radiš?“ „Ništa, evo malo odmaram.“ ili: „Puno sam se umorio, hoću sada da malo odmaram.“ Uz ovakve besmislice treba odmah postaviti pitanje: „A što odmaras?“, ili: „Koga to odmaras?“ Odmarati je prijelazan glagol pa možemo odmarati nekoga ili nešto, npr.: konja, motor, noge i dr., a odmarati se je povratan glagol jer označava radnju koja se povraća na njezina izvršioца. Onaj ko je umoran, želi da odmara cijeloga sebe, pa je za to samo pravilno reći: „Evo se malo odmaram“, ili: „Hoću sada da se malo odmaram.“ Ovo je odavno bilo jasno dobrim poznavacima bosanskog jezika, a danas mnogima nije jasno.

Čudno je što se danas na području Bosne i Hercegovine i u jeziku javnog obavještavanja i u svakodnevnom govoru, jako proširila riječ udes

s pogrešnim značenjem saobraćajna nesreća, pa čitamo i slušamo ovakve primjere: „Na putu Sarajevu—Zenica u jednom danu deset udesa“, ili: „Najviše udesa dogodi se zbog magle i prebrze vožnje.“ Neki čak povezuju tu riječ s glagolom udesiti (nekoga), pa joj u vezi s tim i daju pogrešno značenje, a riječ

udes u svim rječnicima nije „saobraćajna nesreća“ već: sudba, sudbina, kob, usud. Slično tome je i s glagolom bitisati. U bosanskom jeziku taj je glagol uvijek značio nestati (prema turskom bitmek = nestati, umrijeti), a i danas znači nestati pa se govori: „Bilo pa bitisalo“ ili: „Imala sam jednu lijepu i debelu kokuš pa mi iznenada bitisalo.“ Međutim, oni koji dobro ne poznaju bosanski jezik, taj glagol izjednačavaju s glagolom biti, postojati pa govore i pišu: „Naše bitisanje na Balkanu traje 14 stoljeća“ ili: „Nećemo se iseljavati, nego ćemo i dalje ovdje bitisati.“

Pod utjecajem govora iz Srbije u bosanskom jeziku je u posljednje vrijeme poremećena rekcija glagola lagati i slagati, pa se sve češće govori i piše, npr.: „Nemoj me lagati!“ ili: „Nemoj da me lažeš!“ ili: „On me je slagao.“ ili: „Neću da te lažem.“ i sl. Glagoli lagati i slagati u bosanskom jeziku su uvijek imali, a i danas imaju, rekciju prema dativu, a ne prema akuzativu, kao što stoji u navedenim primjerima. Zato navedeni primjeri treba da u bosanskom jeziku i danas glase: „Nemoj da mi lažeš?“, „Nemoj mi lagati!“, „On mi je slagao.“, „Neću da ti lažem.“

Nerazumljivo je također zašto se u današnjem bosanskom jeziku govori i piše dokumenta umjesto dokumenti. Ako sve strane riječi sa svršetkom na —ent imaju u nominativu množine nastavak —i, kao npr.: student — studenti, asistent — asistenti, agent — agenti, pacijent — pacijenti, komplement — komplementi i sl., zašto bi samo imenica dokument imala u nominativu množine nastavak —a (dokumenta)? Bosanski jezik takav oblik ne poznaje.

Koliko se današnjem bosanskom jeziku ne posvećuje dovoljna pažnja i koliko se naši jezični stručnjaci i lektori (ako ih ima) ne brinu da u našem današnjem jeziku u Bosni i Hercegovini bude sve kako treba, pokazuje i činjenica da i svoj sitni novac ne zavemo pravilnim imenom i ne pišemo pravilno njegovo ime. Zovemo ga i pišemo ga fening umjesto pfening. Čak i na takvom metalnom novcu piše: 10 ili 20 ili 50 feninga i niko dosada ne ukazuje na tu veliku grešku. Pa tu nije samo jedna greška nego dvije. Prva je što na početku nema glasa, odnosno slova p, a druga je što se ta riječ na kraju pogrešno izgovara i piše sa —ing, po uzoru na engleske riječi: trening (training), parking, šoping (shopping), marketing i sl. Ja još nigdje nisam pročitao pfening (kao što je pravilno), već samo fening (kao što je nepravilno). Iako je to njemačka riječ u bosanskom jeziku, njezino pogrešno izgovaranje i pisanje ne može se ni čim opravdati, već pokazuje na kakvom je stepenu naša briga ne samo o bosanskom jeziku, već o jeziku uopće.

O svemu ovome moglo bi se govoriti i pisati mnogo više, ali za ovu priliku neka bude ovoliko. Bude li se naš bosanski jezik i dalje ovako kvario, a osobito nepotrebnim primanjem tuđih riječi i izraza, onda nam se nameću u sjećanje stihovi kajkavskog pjesnika Pavla Štoosa, koji je 1831. g., u vrijeme kada su Hrvati više i radije govorili latinskim, mađarskim i njemačkim jezikom, nego svojim hrvatskim, u svojoj pjesmi Kip domovine zavapio:

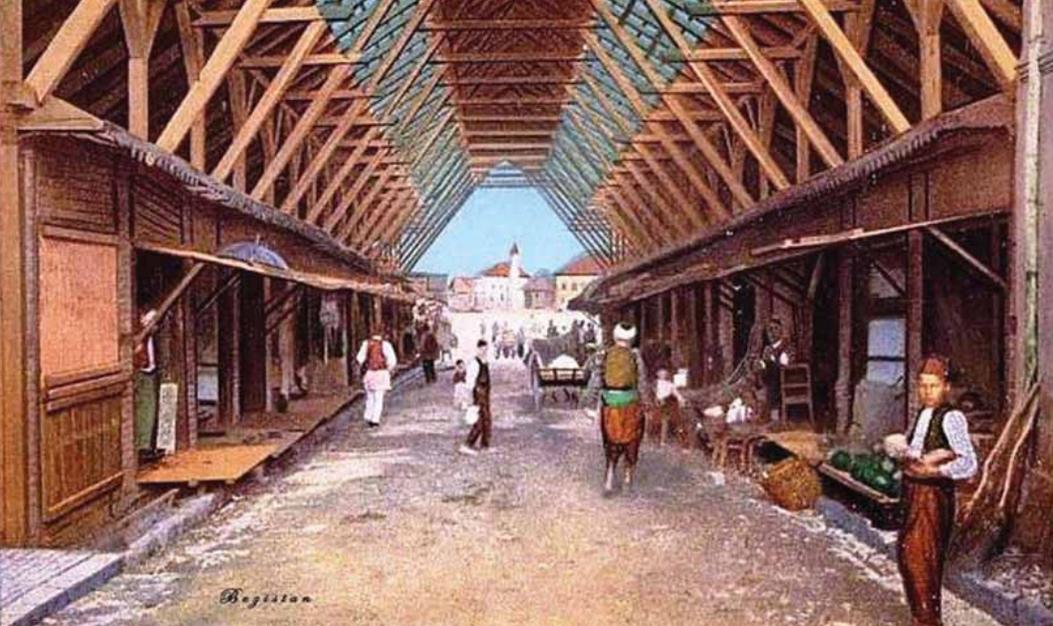
„Vre i svoj jezik zabit Horvati
hote ter drugi narod postati.“

Što na štokavskom dijalektu znači: „Zaista Hrvati hoće da zaborave svoj jezik te da postanu drugi narod.“

U ovakvoj današnjoj nepovoljnoj jezičnoj situaciji u Bosni i Hercegovini bilo bi vrlo korisno da svi naučimo napamet stihove pjesnika Petra Preradovića i da ih nikad ne zaboravimo:

„Ljubi, rode, jezik iznad svega,
U njem živi, umiri za njega!
Po njem tebe svijet poznaje živa,
Na njem ti se budućnost osniva.
Po jeziku dok te bude,
I glavom će tebe biti.
Po njemu si sve što jesi
U naroda silnoj smjesi.
Bez njega si bez imena,
Bez djeđova i unuka.
U prošlosti sjena puka,
U budućće niti sjenak!“

Prof. Dr. Ismet Smailović

Posljednja želja

Pripremio: Mersad RAJIĆ

Nastavak iz prošlog broja

- Hajde, bogati Ibrahim, ima još života u nama! - odvrati mu Zezir.
- E moj Uzeir... Moj kudret sahat je otkue' o moje, valja ići - nastavi Ibrahim.

Uzeir je neko vrijeme šutio, nije znao šta da kaže. Znao je on i pre-dobro da mu je prijatelj dobro slab. Vidio je on to po njegovoj čehri, boji lica. Ponekad bi ga pogled'o, onako ispod oka i vidio da se mu se lice grči. Mora da ima teške bolove.

- Čuli ti, da je moj komšija Ahmet izgubio tri prsta! - prekidu Uzeir neugodnu tišinu. Nije bilo lahko ali se moralo preći na drugačiji razgovor. Treba okrenuti eglenu.

- Kažu mi njegova djeca. Pila mu tako gadno zakačila prste pa doktori nisu imali kud nego su morali odsjeći sva tri - prič'o je ono šta je čuo od Ahmetove djece.

- Ma nemoj kaz'ti... Nisam. Kad se to desilo? - iskreno začuden, upita Ibrahim.

- Neki dan, veli mi njegov stariji sin... pred sam kraj radnog vremena - odvrati mu Uzeir a u grlu mu se nešto skupilo samo što ne zaplače.

- Jazuk, bogme jazuk. On je ono stolar! Kako će siromah sad raditi? Bog'me neće mu biti lahko... Troko, nemoj dina ti, plaho žur'ti, ima vakta stić' ćemo - dobaci Ibrahim Troki koji je mirno sjedio sa kajasima u rukama i sluš'o njihovu eglenu.

- Znam, ne sekiraj se Ibrahim. Moj zekani i nemere brže... i on je

ostario i iznemog'o. Gledam samo kad će jednog dana leći i da više ne ustane. Nego, čujem to za Ahmeta, pa zar on nije već u pemziji? - iznenada, umiješa se i Troko u njihov razgovor.

- Nije. Kaže mora odraditi još dvije godine. Nekakav staž od ranije nisu mu htjeli priznati - zaključio Uzeir koji je dobro poznav'o Ahmetovu situaciju.

- Bog'me... puno je dvije godine, pogotovo kad je insan star - završi Troko.

- I preduge, moj Troko, ali šta će siromah, mora to odraditi i onako su pemzije malehne. Eto što ti je insan... nikad potaman - dodade Ibrahim.

Kad napustiše Novoseliju osjeti se lagani povjetarac koji dolazio od Vrbsa pa im Troko dade deke da se pokriju po nogama. Prebacije date deke preko koljena i nogu i odmah osjetije prijatnu toplinu vunenih deka koje su ih štatile od studeni povjetarca.

- Znaš, Uzeire, baš si me obradov'o. Aferim ti. Kad si mi ono obeč'o, ne znam je l' ono bi ljetos, vidim projde ljetos, pa evo i jesen dojde, a od tebe ni traga... ja 'nako ko velim za se... eh, obećanje ludom radovanjem... a vidim, nisi zaboravio - reče Ibrahim

- Besa je besa - odlučno mu odgovori Uzeir, pa nastavi.

- Hajvan se veže za kolac a insan za riječ. Nisam ti ja, Ibrahim, zaboravio šta sam ti obeč'o, samo me obladali nekakvi poslovi, a bilo je i bolesti - završi on i pogleda prema Ibrahimu. Na njegovu koštunjavu licu jasno se očitavaju isturene jagodice i i još više pojačavaju njegovo blijedilo. Istovremeno, Uzeir se osjeć'o i lijepo i prijatno, valjda zato što je ispunjav'o dato obećanje dragom prijatelju, to ga je umirilo i osjeć'o se umiren ko smiren odsjaj duboke vode nekog vrbaskog limana. A onda, ponovan pogled prema vidno slabom ahbabu, dovuče iznenadan nemir koji ga ovlada i on zadrhta. Postao je neugodno svjestan da mu se ahbab opasno približava konačnom životnom rubu koji svakog čeka.

- Znam, ne trebaš mi govor'ti... i ja sam ti takav. Odavno ja želim otić' do Sulje u tu njegovu novu kafanu - reče Ibrahim, pa onda sporim riječima, ko da oteže, nastavi: - Moj Uzeire, Sulejman i ja se odavno

znamo. Prvo smo bili komšije, pa smo onda počeli zajedno ribariti. U početku je to bilo ribarenje ovdva po Vrbasu, a kasnije počesmo ići zajedno i dalje. Zavolim ga, pa sam nastoj'o da od njega napravim pravog sportskog ribara koji iznad svega zna da voli rijeku i prirodu. Pokaziv'o sam mu dobre terene, učio ga gdje se može naći lipen, pastrmka, a u jesen, i pred zimu, išli smo počesto ganjati mladicu. Naučio sam ga kako se prave mušice. Postade moj Suljo pravi majstor, dobar mušičar i, što mi je posebno drago, pravi sportaš. Zadnjih nekol'ko godina ja obnevidio, pa više nisam mog'o prav'ti muhe i pa mi je on radio sve muhe.

Zaključ'i Ibrahim sa sjetom na licu a misli ko da su odlutale u neka stara, dobra i prošla vremena. Uzeir je pažljivo sluš'o njegovu priču a zatim dod'o:

-Ti si, Ibrahim, najstariji ribolovac u čaršiji. Svi smo ti pomalo od tebe učili, neko bogme više, neko manje, ali sve si nas dotakeo sa svojim znanjem.

-Dragi moj Uzeire, nije za falu što sam najstariji, ali eto i to neko mora biti. Nego, da te nešto upitam...Kad popijemo kahve i malo se odmorimo, ja bi želio da malo odem dole na obalu Vrbasa. Ti i Suljo mi pomoz'te i otpratite do dole, kraj vode, a onda se, za jedno po' sahata, navratite po me' - zamoli ga Ibro.

-Nemoj. Bog ti dao, Ibro, studeno je sad kraj vode - iskreno se pripojavao Uzeir.

-Uzeire, ja želim još jednom da se nadišem svjež'e have i mirisa kraj Vrbasa pa mi to ti i Suljo učin'te, molim te - odvratio je Ibrahim dok je pogledom lut'o Vrbasom i njegovim zaraslim obalama koje su izranjale iz jutarnje izmaglice.

-Dobro Ibro...dobro. Obecajem da ću govor'ti sa Suljom - obeća

RESTORAN KLASNIK

mu Dažefer zabrinuto posmatrajući njegovo blijedo, izabrano lice. Obojica se uvukli u svoje misli, šute i ne progovaraju dok ih iz tog razmišljanja nije izenadio promuko Trokin glas. U tom trenutku on glasao povika :

-Evo nas, narode... stigismo!!!

Troko je razalirio svok zekana, stavlja mu zobnicu i pokri ga biljcem preko leđa. Usput mu je nježno i tiho tep'o. Dugo su oni nerazdvojni; Troko, Zekan i fijkaker. -Samo ti Zekane odmaraj, a mi odosmo u kafanu da popijemo po kahvu.

U međuvremenu, silazeći iz fijkakera, Ibrahim je odjednom nastavio sa pričom:

-Tako vam je to, dragi moji, ja sam ti u duši zadovoljan. Sve sam svoje, što kažu, poslove posvršav'o, tako da sad mogu mirne duše i umrijeti.

Govorio je tiho ko da nešto predosjeća. Bilo ga je žalosno slušati.

-Hajde bogati... ne pričaj vavik o umiranju... Svi ćemo mi tamo, neko prije, a neko poslije. Nije na nama da se m'ješamo u poslove Allaha Dž.- reče mu Uzeir a Troko samo klimnu glavom u znak saglasnosti sa onim što je Uzeir ka'zo.

Kafana-gostiona kod Sulje u Klašniku je bila puna gostiju. Njih trojica polahko udoše i uputiše se prema kahvediku. U njemu, Suljo je bio okrenut leđima i staj'o kraj šporeta čekajući da kahve provriju. Hasan, brat Suljin, posluživ'o je goste koji su već sjedili kraj vel'kih penđžera Klašničke ribarske kuće. Uzeir i Troko sjedoše za sto dok se Ibrahim sporim korakom uputi prema mjestu gdje je Suljo staj'o.

-Majstore, deder nam ispesci jednu su dva!- obrati se on Sulji uz blagi osmjeh na licu. Izenaden, Suljo se trže. Učinio mu se poznat taj glas. Okrenuo se i ugled'o drago lice njegovog starog prijatelja. Osmjehnu se i zagrlj ga.

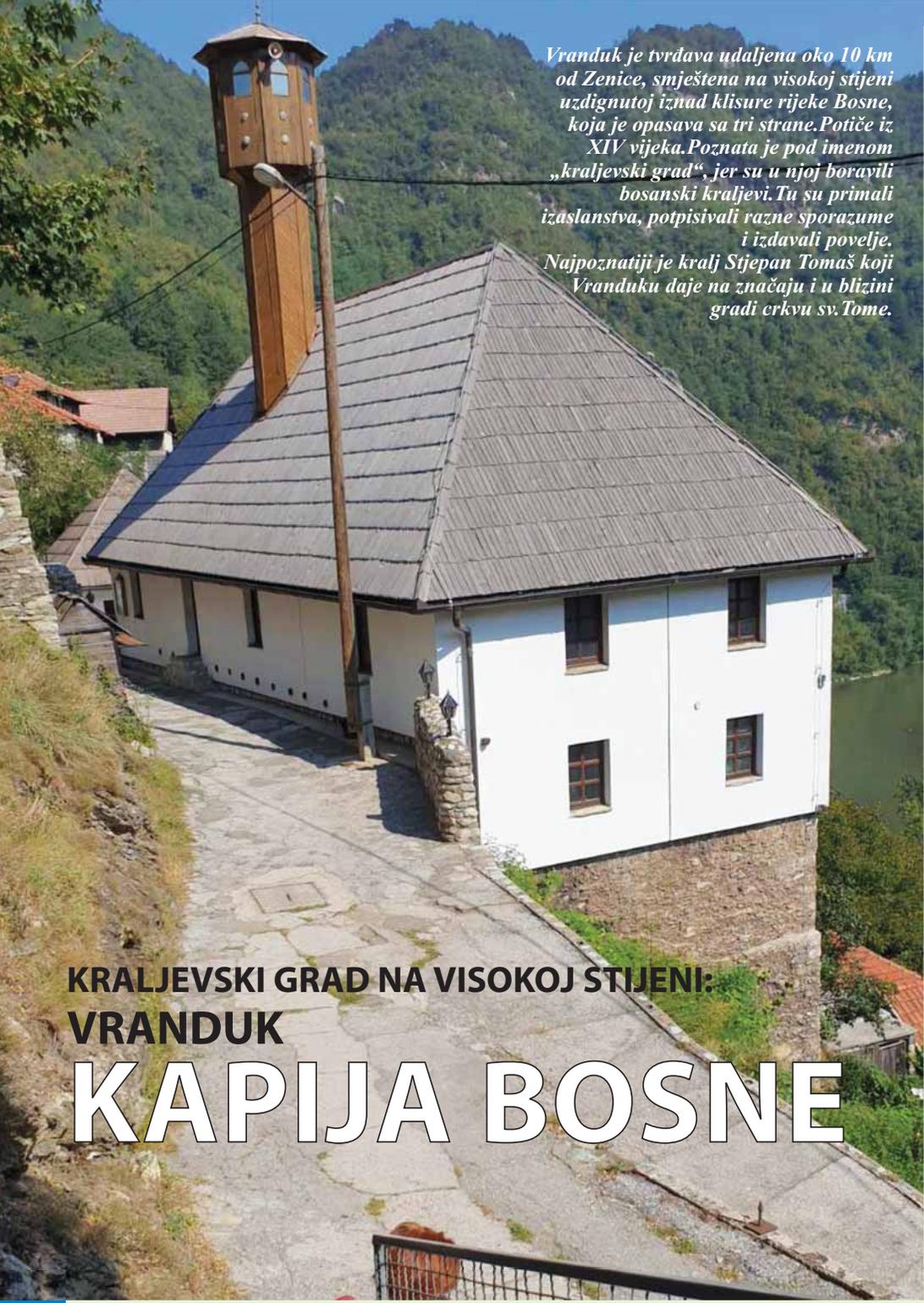
-Ah! Odkud ti dragi moj Ibrahim? - iskreno se iznenadio i ujedno obradov'o.

-Evo Bogme nanese i mene put do tebe - odvrati mu Ibrahim.

-Eh...Nek si baš doš'o!! Znaš... bolje me nisi mog'o obradovati'. Sa'ću nam ja naprav'ti kahve - sav uzbuđen radov'o se Suljo netremice gledajući starog prijatelja. Onda je ugled'o Uzeira i Troku te se i s njima pozdravi i upita za zdravlje. Kad je završio sa kafama dobaci Hasanu

-Pripazi malo na goste, a ja ću malo posjediti sa Ibrahimom!- zatim zagrlivši starog hababa uputiše se prema stolu gdje su već sjedili Uzeir i Troko. Dugo se nisu vidjeli pa su i dugo sjedili i pričali. O svemu i svačemu. Što god im je padalo naum.

Nastavak u idućem broju

Vranduk je tvrđava udaljena oko 10 km od Zenice, smještena na visokoj stijeni uzdignutoj iznad klisure rijeke Bosne, koja je opasava sa tri strane. Potiče iz XIV vijeka. Poznata je pod imenom „kraljevski grad“, jer su u njoj boravili bosanski kraljevi. Tu su primali izaslanstva, potpisivali razne sporazume i izdavali povelje. Najpoznatiji je kralj Stjepan Tomaš koji Vranduku daje na značaju i u blizini gradi crkvu sv. Tome.

**KRALJEVSKI GRAD NA VISOKOJ STIJENI:
VRANDUK**

KAPIJA BOSNE

Tekst i foto: Zinajda Hrvat

Tek kad se popnete uz strmu uzvisinu, shvatite zašto su tu boravili bosanski kraljevi. Jednostavno, tvrđava je neosvojiva; po jednoj legendi, Eugen Savojski, general habzburške monarhije, zaobišao ju je u toku svojih pohoda na Bosnu 1697. godine, jer je shvatio da je teško pristupačna i na taj način neosvojiva. I sama riječ Vranduk je izvedenica od riječi branduk, braniti.

Mi smo je posjetili u ljetnom periodu dok je sunce pržilo, a i tada je bilo teško popeti se do nje i obični prostorije u kojima su boravili bosanski kraljevi i njihova vojska, a kako li je teško tek zimi, zapitali smo se. Oko tvrđave, na stjenovitoj podlozi, načičkane su kuće u kojima ljudi žive i rade. Prolazi se kroz avlije pune mirisnog cvijeća i bilja. Metvica je opojno mirisala na toj nadmorskoj visini i čistom vazduhu, drugačije nego u našim baštama. Ljudi su vrijedni i druželjubivi, kako samo može biti bosanski poštenu svijet. Nije lako živjeti na toj stijeni, udaljen od grada i svega što je lako dostupno u svakom trenu. Dok smo se penjali ka tvrđavi, vidjeli smo stanovnike ovog mjesta kako ručno cijede jabuku za pekmezi i sok. Zastali smo, a vrijedni domaćini su nam ponudili da se osvežimo na toplom ljetnom danu. Poslije ukusnog, organskog soka od domaće jabuke, nastavili smo uspon do tvrđave.

Britanci imaju svoje „vitezove okruglog stola“, kralja Artura i Kamelot i o njima sve znamo, pa je red da saznamo nešto i o našim vitezovima i legendama.

Zudjeli smo da osjetimo dašak srednjovjekovnog života, uspješno dočaranog muzejem na tri nivoa, organizovanjem sportskih srednjovjekovnih nadmetanja kao što su gađanje lukom i strijelom i bacanje potkovića. Mali dječaci, ali i oni malo veći, odmah su uzeli luk i strijele, da bar na tren osjete kako je to biti vitez. Na ulazu u muzej, smješten u glavnoj kuli tvrđave, nalazi se top koji još uvijek čuva ovu tvrđavu. Iznad ulaza je postavljen grb tadašnje Bosne. Ulaskom u muzej na trenutak ulazimo u drugo vrijeme, vrijeme srednjovjekovne Bosne i kao da se nalazimo na pozornici na kojoj je postavljena scenografija za film o vitezovima. Tu je kraljevska trpeza-dugački drveni sto, prekriven crvenim stolnjakom, a na njemu svijeće, čaše, tanjiri i čupovi, kao da su kralj i njegovi vitezovi upravo završili objed i nastavili sa odbranom zemlje Bosne. Kraljev i kraljičin ogrtač, fratarska odora i odora viteza su također izloženi. Na najvišem nivou muzeja se nalazi soba sa radnim stolom na kome je kralj potpisivao povelje, a jedan od važnijih eksponata je ugovor o trgovini koji je potpisao kralj Tomaš 1449. godine.

Unutar zidina tvrđave su pronađeni arheološki predmeti iz srednjeg vijeka i osmanskog perioda kao što su nožice, posude, novčići, mamuze itd. To je pohranjeno u Muzeju grada Zenice.

Osmanlije su zauzele Vranduk 1463. godine. Ostaci osmanskog carstva su vidljivi u pravougaonoj džamiji, koja se nalazi izvan zidina tvrđave, a koja se zove Džamija sultana Mehmeda Fatiha. Karakteristika ove džamije su dva ulaza (sa sjeverne i zapadne strane), drvena munara i krov na četiri vode.

Izvan tvrđave, nalazi se kuća muzej koja predstavlja karakterističnu bosansku kuću. U njenim prostorijama se nalazi stan koji je služio za tkanje čilima i ponjava, sećije prekrivene ručnim radovima, stari drveni ornari, drvena kolijevka na Juljanje i lijepa Emina u bosanskoj narodnoj nošnji.

U ljetnom periodu bezbroj turista posjeti ovu predivnu turističku atrakciju, i tada možete naći mnoštvo štandova sa ručnim radovima lokalnog stanovništva, organskim proizvodima od voća i povrća i suvenirima. Od vrijednih domaćaća sa Vranduka, možete naručiti domaće hurmašice i tulumbe, koje kao da su iz najboljih svjetskih slastičarni po svom ukusu i izgledu. Ovdje se održavaju i manifestacije kao što su: Dani hašlamе, Noć rock n'rolla i sevdaha, Dani evropskog naslijeđa itd. A i za ljubitelje Enesa Begovića, možemo reći da je neke od svojih pjesama snimao baš tu, na drvenim zidinama Vranduka.

Zapis fra Ivana Frane Jukića iz 1842. godine: „Ime dobiva od braniti, zato se kod nekih spisatelja čita Branduka, a to mu ime i pristoji, jer preprečuje put u Bosnu, niti se može drugim okrom tjesnim iznad njega putićem proći, a na koji zjaju naprereni s njega topi.“

Grad Vranduk-srednjovjekovna tvrđava i džamija iz osmanskog perioda su proglašeni Nacionalnim spomenikom 2005. godine. Ako vas put nanese ka Zenici, svratite do ove predivne tvrđave tzv „Kapije Bosne“ i osjetite dašak srednjovjekovne Bosne. Možda dobijete inspiraciju za neki film ili knjigu, čija se radnja odvija u periodu vitezova i kraljeva.

Kraj srednjeg vijeka obilježavaju istorijski događaji kao što su otkriće Amerike 1492. godine i pad Carigrada 1453. godine, a Bosna je tad već uveliko postojala i uz pomoć ovih srednjovjekovnih utvrda branila svoju nezavisnost!

**Sanela Husić
Musabašić,**
akademska kiparka
i ilustratorka

*i zato – »u bajke uđimo, i ljeti i zimi,
nikad se ne tuđimo, bajka smo i mi«.
Sanela sad, sa svojom djecom, ulazi i u
novu bajku, ovu – švedsku, na području
Stockholma, u obližnjoj šumi koju su
nazvali – Trolovom.*

**Bajke nam danas trebaju
više nego ikada...**

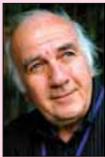

Foto: Sanela Husić Musabašić

Piše: Ismet BEKRIĆ

Bosanskohercegovačka dijaspora u Švedskoj postala je kreativnija za još jednu umjetnicu – u Stockholm je, s porodicom, došla iz Sarajeva akademska kiparka i ilustratorka **Sanela Husić Musabašić** koja se, prije svega, posvetila umjetnosti za djecu – ilustriranju dječjih knjiga, posebno bajki, i stvaranju skulptura kao novom vidjenju likova u svijetu bajki.

Naša nova saradnica – sa zadovoljstvom možemo reći da je rado prihvatila saradnju s našim magazinom – sjeća se da je još u srednjoj školi imala sreću da upozna pjesnika i izdavača Šimu Ešića koji joj je i kao čitateljki i kao budućoj umjetnici širom otvorio stranice dječjih rukopisa i knjiga. U okviru kulturne misije izdavačke kuće »Bosanska riječ« i edicije »Mali princ«, a posebno u dane susreta pisaca i djece »Vezeni most«, Sanela je kao i učenica i studentkinja, a zatim i kao akademska umjetnica, imala tu lijepu priliku da upozna mnoge pisce i ilustratore, i da joj taj mladi san počne postajati i stvaralačko nadahnuće. I sama je počela ilustrirati knjige za djecu.

»Uz svaku novu knjigu koju sam ilustrirala bila sam i novi korak bliže i samoj sebi«, kaže nam naša sagovornica ostvarujući želju redakcije da je predstavimo u našem magazinu. »I tako, umjesto da se odrastanjem odmičem od bajki, ja sam još više uranjala u njih i sačuvala najljepši dio svoje dječije duše.«

Sanela Husić Musabašić kaže da voli čitati priče, a sada, kad je postala i majka, ima još više razloga da obogaćuje svoju biblioteku knjigama čije nam stranice uljepšavaju i jutra i večeri. A među tim knjigama je i sve više onih koje i sama likovno uljepšava, dajući im i nova viđenja i snoviđenja. Među tim bajkarima su i saradnici »Šeher Banje Luke« i dobitnici nagrade »Nasiha Kapidžić Hadžić - Vezeni most« - Muhidin Šarić i Šimo Ešić (a uskoro će im se pridružiti i autor ovog zapisa čiju knjigu bajki »Drveni konjić« naša nova saradnica upravo ilustruje).

»Bajke nam danas trebaju više nego ikada, ne samo djeci nego i odraslima, pa zato i ja svojim umjetničkim angažmanima želim da ih približim svima, da ih pozovem u taj beskrajni svijet ljepote i dobrote«, napisala je umjetnica koja je ilustrirala i knjigu »Bajka o gavranu Gaku« Muhidina Šarića, čiji odlomak također donosimo u ovom broju koji smo, tako, jednim dijelom posvetili i onome najljepšem u našem često sivom životu – bajkama.

Posljednjih godina Sanela Husić Musabašić i svoje skulpture sve više posvećuje bajki. Posebno svojim autorskim skulpturama i vizuelnim rješenjima za sarajevski Festival bajki – FEDU, koji našem glavnom gradu, a posebno njegovom Starom gradu, sa svojim sokacima i zdanjima, udahnuje neko novo ozračje. Jer, svako želi da njegova životna sredina, njegov grad, bude kao iz bajke.

Zato i naša bajkarka želi da »svakim potezom kista probudi i pobudi maštu čitatelja, da zajedno uklone tu tačku na kraju priče i podstakne onoga koji čita i gleda slike, ilustracije, da i sam proširi ono što smo pisac i ja do tada stvorili, i što je sad naše zajedničko bogatstvo«. U bajke udimo, i ljeti i zimi, nikad se ne tuđimo, bajka smo i mi.

A sada, i u novoj sredini, na bajkovitom području Stocholma, Sanela sa svojom djecom živi neku novu bajku. U obližnjoj šumi, koju su nazvali Trolovom, nadaju se da će sresti patuljke, da će im se bar javiti, ostaviti neki znamen, i da će tako uz svoju bosansku bajku početi živjeti i ovu, švedsku. Koja će dobivati svoje boje i likove i na Sanelinim ilustracijama.

... Poruka je »Bajke o gavranu Gaku«
koju nam je darovao
bosanskohercegovački pisac
Muhidin Šarić, a svojim ilustracijama
uljepšala likovna umjetnica Sanela
Husić Musabašić koja s porodicom
odnedavno živi i stvara u Slochoomu.

BAJKE

Neka nas ljubav vodi kroz život...

Napisao: Ismet BEKRIĆ

»Bajku o gavranu Gaku«, Muhidina Šarića, čitao sam još u rukopisu, prije nego što je oživjela među koricama knjige, u poznatoj biblioteci »Mali princ« izdavačke kuće »Lijepa riječ« /»Bosanska riječ« iz Tuzle. Iz stranice u stranicu, sve više sam ulazio u čudesni svijet Planine, Vilihog vrela Vilenca, Vilihog carstva, bistrih potoka, planaka, tamnih šuma, vrhova i stijena...

Činilo mi se kao da gledam sve te šumske likove, ptice, jelene, labudove, zečeve, vile i vilinske kraljeve i kraljice, koji me zovu da i ja postanem dio te priče koja se nastavlja na neke davne, kad je šuma bila netaknuta i kad su tu »živjele bezbrižno i šumske vile u svojim skromnim dvorcima u krošnjama drveća, u šupljim stijenama, na izvorima rijeka i potoka«.

Pružam ruku, da dotaknem njihove zlatne kose, i – gle čuda! – na ispruženi dlan sliječe mi jedan gavran. Grra! Grra! Grra! Kaže mi na svome jeziku, koji počinjem da razumijem, da se zove Gak, i da bi želio da ne budem samo čitalac nego i njegov prijatelj, njegov saputnik u traganju za najvećim vrijednostima – mirom, dobrotom i ljubavlju. I tako, bio sam s njim, i njegovim prijateljima, tako dugo dok nismo za-

jedno prošli kroz sve neizvjesnosti i prijetnje, teškoće i radosti, da bismo spoznali smisao života. A to nam je na kraju kazala i Vilinska kraljica, pred čijim je glasom i vjetar utihnuo, poklonila se i Planina.

»Na svijetu je sve podložno vremenu! Sve prolazi, umire i nestaje! Jedino je ljubav besmrtna! Zato neka vas ona vodi kroz život!«

I ova »Bajka o gavranu Gaku« satkana je od ljubavi. I one koju naslijeđujemo, i one koju stvaramo sami, svakoga dana, svakoga trenutka. Ona je i žal za vremenima kad su ljudi bili dobri. I kad su se vile družile s njima. A na Šarićevoj Planini, Kozari ili nekoj drugoj, ostala su predanja da nam govore o dobru i zlu. Gavran Gak je na strani dobra. I ova knjiga, ova nezavršena bajka, skoro svakom svojom riječju, svakom svojom slikom, svakim svojim opisom, svakim svojim pejzažom, vodi nas u krajeve, u zemlje, a one su i ovdje, gdje će ponovo dobre vile plesati kraj vrela.

Šarićevo kazivanje čudesno je oživjela, oslikala i likovna umjetnica Sanela Husić Musabašić; svojim ilustracijama, svojim bojama i odsjajima uvela nas je, zajedno s piscem-bajkarom, u neki svijet koji je i daleko, ali i koji osjećamo i doživljavamo kao da je tu, oko nas, i kao da smo ponekad i mi u njemu, da pratimo Gaka i da plešemo s vilama na nekim proplancima sa kojih se uvijek dalje vidi, i ljepše doživljavaju trenuci svakodnevnja koji od nas ne traže mnogo – samo malo više ljubavi i dobrote.

U ovom broju našeg magazina donosimo odlomak iz ovog bajkovitog romana i nekoliko ilustracija umjetnice Sanele Husić Musabašić koja je prihvatila naš poziv na saradnju i koja nam je poslala nekoliko svojih radova.

Muhidin Šarić:

Bajka o gavranu Gaku

Ilustracije: Sanela Husić Musabačić

(Odlomak iz romana za djecu)

- Stiglo je proljeće! – radoval se Gak.

Lagahan razvigorac zalepršao mu je čeonu perje i odnio sa sobom sve one tmure zimske slike, koje su mu se bile nakupile u sjećanju. Radost novog jutra ga je potaknula i on je snažno zamahao krilima. Vinuo se visoko iznad bivka. Kada se izravnao sa oblacima, proširio je krila i počeo da jedri. Neka divlja snaga se nakupila u njemu i on je nekoliko puta zagraktao. Bio je to zov upućen GaGoj. Vrtio se u krugovima očekujući njen uzlet. Na istoku je sunce iskoráčilo i svojim zracima umivalo pejžajz. Gak ponovo zagrakta, ali ni ovog puta se GaGa nije odazvala. Tamo visoko ispod borove šume jelen je rikom dozivao ženke. Jedna sludena kreja svadala se sama sa sobom. Gak se okrenuo prema vjetru i žestoko se suprostavio njegovoj struji. Želio je svoju sakupljenu, divlju snagu negdje potrošiti.

Čim je Gak odletio, GaGa se polako iskrala i požurila na ivicu iznad potoka, tamo gdje se završava polje a počinje šumarak. Tu ju je čekao njen svijet samoće kojemu se potpuno predavala. Pronašla je visoko bukovno stablo, pogbljeno od godina i tu, u njegove rahlje, donosila je grančice, mahovinu, suhu travu, komadiće zemlje i sve drugo što je mogla ponijeti. Pravila je gnijezdo.

Sa obližnjeg grabrovog stabla uhodio ju je Grdan. On je vođa Grrakove družine. Kada je Grrak ranjen i kada je tajanstveno nestao, on ga je zamijenio. Sadašnja družina okupljala je nekoliko jedinki iz jata. Svi su bili skloni izazivajcima, kradama, maltretiranjima i tučama. Već duže vrijeme Grdan je pokušavao da zadobije GaGine simpatije, ali nije uspijevao. Posljednjih dana je uočio da se ona osamostaljuje i da izbjegava Gaka. Protumačio je to lošim odnosima između njih i htio je tu situaciju iskoristiti.

Jutros je pogledom ispratio Gaka na njegov jutarnji let. Pratio ga je dugo, sve dok mu se nije izgubio u plavetnilu neba. Onda je potražio GaGo. Vidio je kako se iskrala i otišla. Pošao je za njom. Pratio ju je preko livade a onda je prešao na šumoviti brežuljak što se izdizao iznad nabujalog potoka. Letio je na odstojanju, tako da ga ona nije mogla primijetiti. Izvježbanim okom iskusnog uohode, slijedio je svaki njen pokret.

GaGa je bila preuzeta odabirom svoga drveta. Kada je pronasla stablo koje joj je odgovaralo, zastala je. Grdan se približio i sakrio u obližnje grabovo granje. Ona ga nije primijetila, ne bi ni mogla, čak da je stajao pored nje. Bila je potpuno zaokupljena sama sobom. Njeni instinkti podstaknuti prirodom tjerali su je i ona je radila brzo i spretno.

Grdan je poželio da bude pored nje. Poželio je da i on ispuni svoj dug mužjaka. Dug produženja svoje vrste. Poželio je da je povede u polje samo njemu znano. Polje izobilja, prepuno zlatne pšenice. Da je povede tamo gdje je nebo uvijek plavo, gdje veliki rubin sunca vječito prosipa svoj mlakasti bakami sjaj. Da joj se zakune na doživotnu vjernost. Nešto ga je potjeralo naprijed i on je izašao iz grabrovog skloništa, popeo se na najistureniju granu i oglasio se zovom:

- Grraaa! Grraaa! Grraaa!

Njegov glas je zazvučao poput limene trube i odjeknuo prostorom kao reska grmljavina. GaGa se trgla. Dobro je znala šta ovaj poziv znači, ali ni na kraj pameti joj nije bilo da mu se odazove. Šutjela je. Nakon ponovnog zova, sakrila se dublje u šumu koja se tek budila. Oko nje su se razigrale sjenke grana. U vazduhu je lebdio miris proljetnog vjetra.

- Ja volim Gaka! – šaputala je. – Samo je on moj izbor!

Sunce se približavalo zenitu i na sve strane je pružalo svoje duge toplе ruke. Na zapadu iznad osunčanih brežuljaka, jatili su se prozirnobiljeli oblaci. Prema jugu su se prostirala nepregledna polja nijansirana žuto-ze-

lenom travom. Tek ponegdje, u dubokoj hladovini, nazirale su se prljavobijele krpe snijega.

- Grraaa! Grraaa! – odjekivao je Grdanov zov.

Kada se GaGa nije javila, on je odlučio da je potraži, da je privoli i povede u svoj zavičaj. Neka tamo pravi gnijezdo kakvo god hoće, a on će joj biti drug i zaštitnik. Ako neće milom, zna on sasvim dobro i druge metode.

- Upotrijebiću silu! – govorio je. – Zavoľeće ona mene vremenom! Grraaa! Grraaa! – tražio ju je u letu.

Ona se sakrila ispod jednog krivonogog panja.

Iz nebeske plaveti, kao bačen kamenom, sjurio se Gak. Čuo je on Grdanov zov i odmah je shvatio o čemu se radi.

- Grrra! Grrra! – javio se.

GaGa je prepoznala njegov melodični glas. Izašla je iz svoga skrovišta na čistinu i stala između dva razgoropađena mužjaka koji su se spremali za borbu. Vidjela je nakostriješena tijela i htjela ih je zaustaviti. Htjela je reći da se ne bore, da ona voli Gaka, ali je zastala. Čitava rijeka predaka šumila joj je u ušima.

- Neka se bore! – govorili su. – Priroda pravi odabir!

- Ne želim odabir! – bunila se GaGa - Ja volim samo Gaka!

Dok se ona borila sa svojim mislima, Gak i Grdan su se uhvatili u koštac. Udarali su kljunovima jedan drugog, čupali perje, kidisali krilima i graktali. Grdan je navaljivao svom snagom. Udarao je žestoko po Gakovom tijelu. Želio je silinom pokreta da ga onesposobi, i što brže otjera. Gak se dobro snalazio. Prilikom Grdanovih munjevitiha naleta sklanjao se u stranu. Ovaj je mašio i tako naprazno trošio snagu. Sa strane ga je uvijek dočekao po jedan žestok udarac Gakovog kljuna u glavu. Grdan je osjetio da gubi snagu i odlučio je promijeniti taktiku. Podigao se uvis i ostrim kandžama pokušao je da zada jedan iznenadan udarac. Gak se na vrijeme izmaknuo a on je udario o tlo. Dok je teturao, Gak je priskočio, popeo mu se na leđa, i čvrsto ga stisnuo, i kandžama, i kljunom. Grdan se zagrcnuo. Opustio je krila i polegao na tlo. Bio je poražen. Gak ga je pustio a on je pokunjen pobjegao.

GaGa je cijelu borbu posmatrala iz prikrajka. Osjećala se kao princeza za čiju su se ruku borili hrabri vitežovi. Kad je Grdan pobjegao, prišla je Gaku.

- Spremna sam poći s tobom! – rekla mu je. – Gdje god me povedeš, napraviću ugodno i toplo gnijezdo za našu buduću porodicu!

NOVE KNJIGE

Druga polovina srca

»Noć kad su palili knjige«, druga knjiga pjesama Uglješe Kesića, osvjetljava i vremena kada je zemlja plakala, ali još više je poetski vez od srca do srca, od prijatelja do prijatelja.

Radosni smo da, uz pojavu druge pjesničke knjige **Uglješe Kesića**, koja je - s naslovom **»Noć kad su palili knjige«** - krajem 2020. izašla u Banjaluci, u izdanju Art printa, možemo podsjetiti da je ovaj banjalučki profesor istorije svoje prve pjesme objavljivao i na stranicama našeg magazina i kazivao na »Vezenom mostu«. Od tih godina Kesić je najviše svojih »poetskih vezova« posvetio svome gradu i svojim prijateljima, ne zaboravljajući ni one koji su se rasuli prostranstvima svijeta, ali koji su dolazili i na svoje obale i u svoje aleje. Sada je pred nama, bolje reći – s nama, kako piše pjesnik u predgovoru ove nove knjige, druga polovina njegovog srca, sačinjena od stihova i rima, protkanih »dahom Banjaluke, čarobnim alejama, Vrbasom...«. Pjesnik ističe i da posebnu zahvalnost duguje udruženju Banjalučana Švedske, koje je pomoglo da se ovi stihovi uliju i među korice knjige u kojoj se pjeva i o vremenu kada je Banjaluka bila ožalošćena, kada je »i zemlja plakala«, ali još više o ljubavi i prijateljstvu.

»*Svugde i uvek se provlači ljubav koja iz njegovog srca a kroz olovku tako živo i opipljivo ulazi u svaku poru kože onog ko čita ovu zbrku poezije*«, piše u svojoj recenziji **Neda Gavrić** (Pariz). »*Ljubav kao smisao, kao zvezda vodilja, kao večna inspiracija... Jer ljubav se uvek množi kada je delimo.*«

Vjerujemo, da će to osjetiti i naši čitaoci ovih pjesama koje vas zovu na taj most od srca do srca.

PJESMA ZA NJENE OČI

Ova je pjesma satkana za njene oči.
Oči u kojima žive vilenjaci i leptiri,
u kojima spavaju svi snovi, sva hrabrost,
sva ljubav i nježnost ovog svijeta.

Znao sam joj reći da ih
nikada ne zatvara,
jer ako ih sklopi,
ugasiće se svjetlo
koje obasjava moj mrak.

SAN O BANJALUCI

Kada noću sklopim oči,
u ulice idem znane,
dođem ja u Banjaluku,
lijepa je da pamet stane.

U proljeće kada dođem,
kada cijela probehara,
kriomice kroz grad prođem,
ne budim ga jer još spava.

A u ljeto kada dođem,
kada stignem iz daleka,
veselo mi ruke svoje
nježno pruža moja rijeka.

A s jeseni kad aleje
prestanu da pletu priče,

prve riječi uputi mi
požutjelo zatno lišće.

A tek zimi kada dođem,
kada gradom prođem svojim,
zajedno sa prvim snijegom
suzama ga svojim bojim.

ROĐENJE MOSTA

I prosu se nebom
most kao ruža,
olovnim srcem toplo nas grije
i nježne ruke po gradu pruža,
dok se Vrbas stari od srca smije.

I izvi se sada naš novi most,
dostojni nasljednik staroga mosta,
nek' dugo vremena čuva ga Bog,
te sretno da dočeka baš svakog gosta.

Rodi se tako naš novi most

U Banjaluci, 14. 6. 2019.

ONI ŽIVE

Mislili ste da će
nestati ako im uzmete
metalne ploče ulica
i bronzana poprsja –

ONI ŽIVE!

Mislili ste da će
zamuknuti rafali
sa Zelengore i krici sa Neretve,
ako ih izbrisete iz knjiga –
ONI ŽIVE!

Kad tišina zapjeva,
a rijeke zabruje,
kad dođu suze sa Kozare
i sjenke iz logora –
ONI ŽIVE!

VOLIM JE

Ona je moj svijet.
Moje nasmiješeno sunce,
a usnulo nedjeljno jutro
smije se njenim očima
i dani sijaju njenom dušom.

Volim je.

Volim je zato
što zna da srcem kaže sve,
iako su neki već rekli
da je veliki svijet,
ju ću im reći da nije,
ja svoj svijet mogu da zagrlim.

Izabrala sam ljubav

Zbirkom stihova „Čarobna igra ljubavi“ Edina Heldić Smailagić željela je da probudi ono najljepše u sebi, i u nama...

Iz Banjaluke nam stižu i ljepše vijesti, one na krilima poezije – nakon zbirke pjesama Uglješe Kesica „Noć kad su palili knjige“, koja je objavljena krajem prošle 2020. godine, stihovi među koricama pozdravili su i početak ove 2021. godine – „Čarobnom igrom ljubavi“ Edine Heldić Smailagić, u izdanju banjalučke „Besjede“, a i uz pomoć Saveza Banjalučana Švedske, i zajedničku radost da je možemo predstaviti i na stranicama našeg magazina „Šeher Banja Luka“.

„Kad nam je teško i kad nam se bol useli u dušu kao okupator imamo razne opcije. Ja sam izabrala latiti se pera. Izabrala sam ljubav“, piše u svojoj uvodnoj besjedi pjesnikinja Edina Heldić Smailagić, kojoj je ovo, druga pjesnika zbirka, nakon „Tajne klopke“ (2008.). Pisala je o zaljubljanju, čežnji, strepnji... Željela je da probudi ono najljepše u sebi, i nama, ono što je i dječije, ono što se raduje životu, ljudima, osjećajući se i ponovo rođenom, u „jatu srodnih duša“.

Pjesniku Amiru Taliću, jednom od recenzenata ove knjige, trebalo je – kako piše - vremena da pronikne u dušu pjesnikinje i dešifruje tu skrivenu nit u riječima. Jer i on, kao i Edina, traga „u začaranom svijetu riječi“. U stihovima ove knjige, piše Talić, „javljaju se bljesci kao hladne zrake mjesecine u pomrčini obasjavajući tu izguljenu dušu“, a „cijela knjiga je kao niz, derdan raznobojnih kamačaka oko vrata i svaki kamačak nosi taj malehni bljesak da ga prepoznamo u zagonetanju riječi“.

„Zbirka pjesama koja je pred nama kolekcija je najdubljih emocija pretočenih u riječi, rečenice. Pjesnikinja nam na dlanu daje dio sebe, dio svog života“, piše dr. Jelena Vojinović-Kostić u predgovoru knjige, ističući njenu tematsku cjelovitost, ispisana u jednom pjesničkom dahu. „Pjesme obiluju stilskim figurama koje našoj pjesnikinji predstavljaju sredstvo kojim gradi svoj specifičan stil kojim kroji stihove i prezentuje ih na najbolji način čitaocima, pa će i onaj dio čitalačke publike koji nije naklonjen pjesmama i njihovom iščitavanju i doživljavanju sigurno naći neku pjesmu koja će dotać njihov duh, probuditi maštu, uljepšati stvarnost i tako pomoći sebi da novim bojama oboje dan u kojem žive ili da bolje razumiju trenutak u kojem se nalaze, jasno prepoznajući sebe u njima, shvate da nisu sami, da se to nekom već desilo, da nađu u njima dovoljnu dozu ohrabrenja da prežive dan, da razumiju sebe i druge na pravi način.“

U predgovoru o knjizi piše i prof. Miroslava Anđušić. Između ostalog, čitamo: „Zbirka pjesama Čarobna igra ljubavi čitaocima daje mogućnost da osjete i dožive ljubav. Duboke emocije utkane u slobodan, moderan stih teško mogu ostaviti ravnodušnim onoga ko ih čita. Pjesmom Crveno počinje, a zbirku završava Čarobnom igrom ljubavi. Nije slučajno upravo takav poredak. Crvena boja je u književnom svijetu nosilac kompleksne simbolike. Borba, revolucija, strast, dizanje glasa samo su neki od mogućih tumačenja ovog simbola. Pjesnikinja se stihovima, stilskim figurama, bojama bori da uđe u ljudska srca i podsjeti ih da jedino ljubav može nadživjeti tugu, bol i patnju. Svaka pjesma učestvuje u građenju jednog novog, boljeg svijeta u kome je voljeti jedini lijek...“

CRVENO

Pokušavam da ukradem rubin crvenu iz žezla zemaljskog čuvara tajni, pa da je stavim na tebe zanesenu sutonom koji pada, ženu sa milion lica, kao ordenje za život koji uvijek slaviš kao pobjednica, tu i sada, ne osvrćući se na prošlosti jeku i budućnosti trag
Zbog tebe pokušavam ući u mističnu rijeku, od crvenog kamenja napraviti visoku kulu
Tu bi te odveo i neprestano slušao kako sam ti drag i poseban.
(Maštam da jesam, ali ne znam.)
Toliko te želim da upijam sve nijanse crvene u strahu da mi ne promakne ona u čijim se obrisima krije tvoj pogled dugi na moju strast, vječno zahvalan sto si davnog sunčanog dana spustila svoje oči u moje i obojila horizont u rubin.
Volim te Crveno.

ČAROBNA IGRA LJUBAVI

Hej, dani koji mi prijetite neizvjesnošću, mašete tim prstom kobnim nad mojom glavom, gurate na kućnom pragu, odmjeravate sa mnom svoju snagu, olovni tas je u prošlost otišao sa slavom, ovdje ga nećete naći!
Hej, dani naslagani bez reda, junaci za megdana!
Ne izazivajte više!
Meni je dovoljna moja bez dna rana.
Ratište krvlju miriše sa mračnih strana.
U meni još ima proljeća, maja i sunca.
Uzalud sjaj crnog vam buzdovana.
Jedini dvovoj koji ja vodim je između razuma i srca.
Ne plašim se.
Ja sam čarobna igra ljubavi i sna.
Sklapam sa vama mir, o moji ratnici dani, strahom ludim zatrovani
U primirju našem neka nam Bog maše sa svog prijestola.

Kad zamiriši sarma

Napisala: Senada BEŠIĆ

Kad zamiriši sarma

Vjerovatno je radno vrijeme dijaspore otrpilo isto bez obzira u kojoj se svjetskoj zemlji nalazila. Sve su te kapitalističke zemlje uredene na gotovo isti način, male su tu nijanse. Oni koji rade preko dana imaju uglavnom pauzu za ručak. Većinom ta pauza za ručak nije uračunata u radno vrijeme i nije čudno da radni dan traje devet sati, od čega je osam sati efektivno radno vrijeme dok je jedan sat ostavljen za pauzu. Gotovo sva radna mjesta imaju uređenu kuhinju u kojoj se može podgrijati hrana i prostor sa stolovima i stolicama gdje se može sjediti, ručati, pročitati novine i popiti kafa. Rijetki su naši ljudi koji ručaju po restoranima; mada se i to priušti ponekad; ali većina dijaspore nosi sebi ručak u plastičnim kutijama. Uglavnom ono što ostane od prethodnog dana ili se pripremi nešto posebno. Ne rade to samo naši, to rade i Švedani. Neki kupuju sebi gotova, zamrznuta jela koja podgrijavaju ali kao što rekoh, većina ruča ono što ponese sa

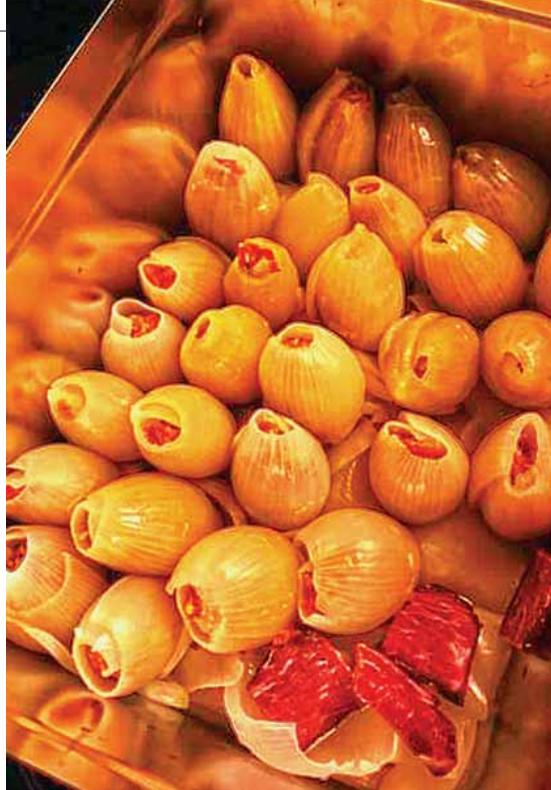
Foto: Melkina Filipović

sobom u plastičnoj kutiji. Ponedjeljkom se dešava da po nekoliko naših ljudi, koji rade na istom radnom mjestu, nosi sebi grah za ručak. Za tu hranu treba vremena da se skuha i grah se, zna se, kuha subotom ili nedjeljom. Nosi se musaka, makaroni i pite. Svaki put kada neko stavi pitu pred sebe za ručak počnu se Švedani raspitivati o načinu kako se pita pravi, dive se vještini bosanskih kuharica i raznolikosti i bogatstvu kuhinje. Čude se ponekad da mi pečemo paprike ili da kuhamo filovane paprike. Ako se još ponese nešto napravljeno od kukuruznog brašna onda nema kraja pitanjima. Ovdje se tek od prije nekoliko godina počela praviti palenta, i uglavnom se smatra italijanskim jelom, a sve što je italijansko, od kuhinje, mode do dizajna je naravno na većoj cijeni od naše krasne i ukusne pure. Džaba što je pura ukusnija. Tako za stolom, ručajući zajedno, vode se razgovori o hrani.

Čula sam za jednog od naših dijasporca kako je prestao koristiti pauzu za ručak na radnom mjestu i uglavnom ide kući da tamo jede. Jeste da izgubi dobar dio vremena ali se kaže umorio objašnjavajući šta jede. – Dok ja njima objasnim šta ja jedem i kako to žena pravi prođe mi više od pola pauze, meni je bolje da odem kući pa rahat pojedem ručak. Sjedeći s njima i objašnjavajući, ne znam ni šta ni kako sam pojeo, priča on čim se povede neki razgovor o pauzama. Skoro sam čula priču o sarmama sa kiselim kupusom. Iako je Švedska, što se tiče hrane, veoma otvorena zemlja i uvozi puno novih proizvoda kao i voća i povrća sa svih strana svijeta, poznata je i po probavanju

novih kuhinja i stvaranju novih jela. Uprkos tome i uprkos važnoj poslovnoj i turističkoj saradnji sa Njemačkom koja je zemlja u kojoj se puno koristi kiseli kupus, ova namirnica još uvijek u švedskom kulinarnstvu nije dobila neko vrijedno mjesto. Kiseli kupus je velika nepoznanica u ovoj zemlji. Priča mi moj prijatelj kako je jednom za ručak ponio sarme od kiselog kupusa. Ne može biti bolje, mislio je on. Kada je došla pauza za ručak stavio on svoju plastičnu kutiju sa sarmama u mikrovalnu da se ugrije. Dok se sarma grijala postavio on fino na sto čašu sa vodom i pribor za jelo. Kada je mikrovalna odzvonila moj je prijatelj, gotovo ushićeno, stavio pred sebe kutiju sa ugrijanim sarmama. Zimi mu je to najmiljenija hrana. Sačekao je minutu-dvije i podigao poklopac sa kutije. Kako je on podigao poklopac tako se po kuhinji raširio miris sarme sa kiselim kupusom. Gotovo istovremeno skočiše od stola tri Švedana što su sjedila i počela jesti svoj ručak. – Šta je to, šta smrdi? Šta to jedeš?, povikaše gotovo uglas. On zbunjen poče da objašnjava da se radi o divnom, njemu omiljenom jelu, sarmi. – To je naš specijalitet, to je umjetnost napraviti, govori postajući i sam svjestan opojnog mirisa sarme koji se širi i koji u njegovim nozdrvama i moždanim vijugama ima povezanost sa svim što je on, njegovim bićem, materinom kuhinjom, dok oni koji sjede oko njega doživljavaju to jelo kao izuzetno neprijatno i odborno. Nije moj prijatelj zamjerio svojim kolegama njihovu reakciju.

Nije to njega ni uvrijedilo ni pogodilo. Ima u životu prećih stvari za koje se trebamo sikirati, zna on u šali reći kada prepričava dogodovštinu o sarmama. Mada sarme nisu ništa u poređenju sa jednim švedskim jelom koje samo neki Švedani jedu. I to određenog datuma na ljeto. Konzervirana kisela riba koja se ne može otvoriti u zatvorenim prostorijama zbog smrada koji širi oko sebe. Jede se vani, i to samo jednog dana u godini. Miris kisele sarme u odnosu na ovu kiselu ribu je kao miris čistog planinskog zraka.

PANSION VILLA EVA

OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flygplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona

Privat strand, Restaruang och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM

Mer informatio på

Kamen spoticanja na političkoj sceni

Piše: Fikret TUFEK

Brojne su kritike u švedskoj javnosti nakon javnog istupa Richarda Jomshofa, partijskog sekretara Švedskih demokrata (Sverigedemokraterna SD), nakon njegovog označavanja „islama kao odvratne religije i ideologije“!

Jedna izjava Richarda Jomshofa iz partije Švedskih demokrata (SD), koja postoji u Švedskoj 30 godina, izazvala je niz kritičkih reago- vanja i neprihvatanja. A SD je danas, po veličini, treća partija sa 17,9 posto glasača, odnosno sa 66 (od 349) mandata u švedskom parlamentu. Ima 31.864 člana i spada u krajnje desne orijentisane partije, promočuci nacionalni i socijalni konzervatizam, nacionalizam i euroskepticizam.

Richard Jomshof (51) je partijski sekretarär, druga politička ličnost u desnoj partiji Švedskih demokrata (Sverigedemokraterna SD). Učestvujući (9. marta 2021. godine) u TV-emisiji „Sverige möts“ (Sastanak u Švedskoj) on je kazao i ovo: „Žao mi je osoba koje su rođene u muslimanskim zemljama“, te dodao: „Patim sa ljudima koji su prisiljeni radati se u tim zemljama pod islamom, što je po meni odvratna ideologija i religija“.

Oštre kritike

Više partijskih vođa i javnih ličnosti odmah su ošto reagirale na ovakvu izjavu. Npr. vođa Partije centra (Centerpartiet) Annie Lööf, koja je na Twitter napisala da "Richardove riječi su islamofobija".

Vođa Moderata (Moderaterna) Ulf Kristersson je kazao da je komentar Richarda Jomshofa odvratna, direktno uvredljiv. Ministar Morgan Johansson je napisao „da Švedski demokrati (SD) predstavljaju mržnju u religioznim slobodama, koje znače da svaka osoba ima pravo na ono u šta vjeruje i šta želi, ili da ne vjeruje u bilo šta“. Imam Kashif Virk je mišljenja da su ovakvi komentari koje je izrekao Jomshof štetni za cijelo društvo. – To ne šteti samo muslimanima. To šteti ukupno društvo.“

Odbrana Švedskih demokrata

Voda Švedskih demokrata (Sverigedemokraterna – SD) **Jimmie Åkesson** (41) odgovorio je na kritike partijskom sekretaru Richardu Jomshofu. Åkesson kaže da se radi o pogrešnom tumačenju izraza „islamizam“ i „politički islam“, a ne o muslimanima kao grupi, te da stoji iza izjave.

Richard Jomshof naknadno, kad je vidio reakcije, piše na Facebook-u da je narod pogrešno protumačio njegove riječi, te da je on samo kritikovao politički dio islama.

Dublja suprotstavljanja

– *Jedva da postoji muslimansko društvo koje funkcionira razumno.* Prema Jomshof-u razlikuje se društvo u muslimanskom svijetu od društva na zapadu.

Takvu „filozofiju“ osudile su i ličnosti na najvišim društvenim položajima u Švedskoj.

Premijer **Stefan Löfven** (S) je pojasnio da „nije ni najmanje iznenađen“ što je SD na takav način javno reagirala i da se tako „brani“, jer „oni su izmiješali karte“, uobičajeno je da Švedski demokrati nešto kažu, pa to poslije poriču.

Politizacija događaja

Sada je na sceni politizacija događaja, što najviše čini vođa SD **Jimmie Åkesson**, koji je i u intervjuu za **SvD** kazao da je Jomshof mislio na „islamizam“ a ne na „islam“. On to dalje elaborira i ističe da je to sve povezano s time da ne dođe do suradnje između Švedskih demokrata i Moderata, koja se u zadnje vrijeme sve više i otvorenije zagovara u Švedskoj.

Richard Jomshof kaže u naknadnom intervjuu za **TV4:s Nyhetsmagin** 12. marta 2021. da on običava razlikovati „islamizam“ i „islam“, te da može prihvatiti i dio kritike da se „pogrešno izrazio“. Međutim, on i dalje ističe da ima pogled o „jednoj religiji“ na isti način kao i „političkoj ideologiji“

Ustaljena ideologija

Nije to nažalost prvi put da Jomshof izražava kritike prema religiji

islama: u intervjuu za novine **DN** iz 2018. godine, Jomshof kaže da mu je religija odvratna.

– Ne prezirem sve muslimane, ali mrzim islam.

Ideologija Švedskih demokrata (Sverigedemokraterna) je užasna, pa tako **Björn Söder**, partijski kolega Richarda Jomshofa, na Twitter-u naziva islam „groznom religijom“!

Borba opozicije za vlast

Partija Švedskih demokrata (Sverigedemokraterna – SD) poznata je po negativnom stavu i uslovno rečeno mržnji prema svim doseljenicima i strancima, ona se kontinuirano zalaže za puno oštrije mjere prema doseljenicima i smanjenje broja doseljenika, odnosno manji prijem doseljenika u Švedsku. Ekstremni stavovi SD su kamen razdora na švedskoj političkoj sceni, pa tako, bar zasad, nijedna parlamentarna politička partija ne surađuje (bar direktno) sa SD, ali česta su „ašikovanja“, posebno Moderata (M) sa Švedskim demokratima (SD), kako bi opozicija na svaki način dočepala pozicije i preotela vlast, koju sada predvode Socijaldemokrati (S).

Multikulturalizam ili pusta želja

Švedska ulaže napore da bude više-kulturalna zemlja jer u njoj živi između 20 – 25 procenata stanovništva sa porijeklom iz drugih zemalja, međutim na tom putu se susreću i sa brojnim problemima i drukčijim, pa i potpuno suprotnim tendencijama.

Švedska demokratija i socijalne tendencije su ne slučajno čuveni u svijetu, ali postoje i partije opozicije koje su desno opredijeljene. Švedski demokrati (SD) prednjače, imaju zadnjih godina između 17 i 20 procenata glasača: sada su sa preko 31.000 članova i oko 300.000 simpatizera, te su velika prijetnja skretanju društva udesno, u čemu su kao glavni cilj postavili otvorenu netoleranciju prema doseljenicima i ne žele daljnje doseljavanje u Švedsku.

Segregacija je pojam od kojeg nije imuna ni švedska politika, mada ovakvi otvoreni napadi na jednu svjetski priznatu i mnogobrojnu religiju, prema švedskim izvorima sa preko 1,8 miliona sljedbenika, zaista predstavljaju nonsens, čemu se zvanična švedska politika suprotstavlja, ali nije nimalo lako i postaje sve teže biti doseljenik i osoba sa stranim porijeklom, čak i u demokratskoj Švedskoj.

Brinemo za vašu nekretninu kao za vlastiti POSJED!

Šta naši NALOGODAVCI - klijenti koji prodaju i daju u najam svoju nekretninu mogu očekivati od tima POSJEDA?

Agenti POSJEDA će, u skladu sa visoko profesionalnim standardima, sugerisati korektno odmjerenje prodajne cijene i iznosa najamnine.

POSJED preuzima sve potrebne marketing aktivnosti – uključujući sve pogodne savremene kanale, društvene mreže, promocije u digitalnom marketingu (MLS – multiple listing services).

Profesionalci POSJEDA će sa vama održavati kontinuiranu i ne-nametljivu komunikaciju, izvještavajući vas redovno o progresu svojih posredničkih aktivnosti.

POSJED će uvijek nastojati da vas povezuje sa kvalifikovanim kupcima i najamoprincima, vodeći računa o vašem vremenu i interesima.

U razgovorima sa potencijalnim kupcima i najamoprincima POSJED se neće rukovoditi vlastitim interesom i pritiskom za zaključenje ugovora, jer su interesi i zadovoljstvo naših nalagodavaca naš prioritet.

Zaposlenici POSJEDA temeljito organizuju i prisustvuju na prezentacijama nekretnine zainteresovanim kupcima i pri tome pažljivo slušaju i vjerodostojno prenose informacije i komentare nalagodavcu.

POSJED vodi računa o svim potrebnim detaljima za ugovornu transakciju sa trećim licima – ugovorni, tehnički detalji, režije, troškovi i sl.

POSJED ostaje vaša dobra lokacija.

Vaš POSJED u domovini
Sa sigurnošću Posjed:
Locirajte Vaš novi stan
Iznajmite Vašu nekretninu
Prodajte na upravljanje u sigurne ruke

Za kupovinu, najam i brigu o Vašoj nekretnini kontaktirajte agenciju **posjed**

info@posjed.ba | tel: +387 33 742 977 | mob: +387 62 977 978

MOKRA BRAČA I SEKE

Piše: Mišo MARIĆ

Foto: Mirsad Filipović

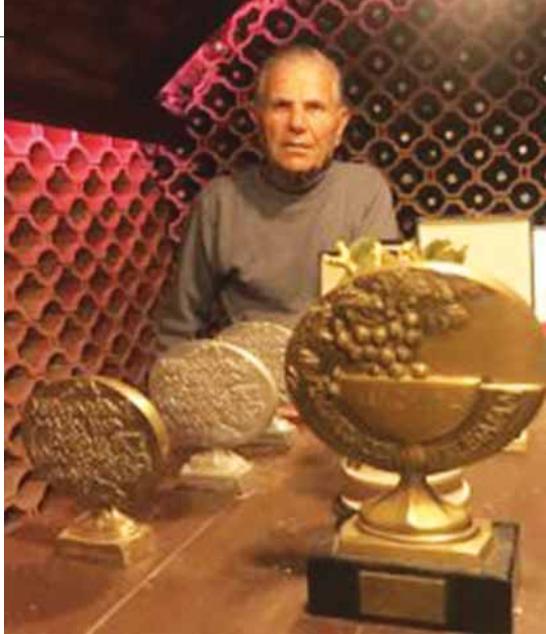
Naš svijet, i ne samo naš, Veliku Britaniju zove Engleska. Jal' što nisu najbolji iz zemljopisa, jal' što im kraće. Od čega Škotima, Velšanima i Sjevernim Ircima bude malkice slabo... Škotima posebno. Englesku skraćeno zovu London. Od čega vanprijestolnim Englezima bude malkice slabo. U Londonu živi više Ostalih, nego Engleza. Čiju domaju zapljuskuju vode Channela s juga, Lake District, čudna škotska jezera sa sjevera, Atlantik sa zapada, Sjeverno more sa istoka i alkohol iznutra. Po tom pitanju Kraljevstvo je 100% Ujedinjeno. Ne tako davno vlada Her Majesty Queen Elizabeth II je mijenjala zemljopis. Zvanično pokrstila Veliku Britaniju u "Binge capital of Europe - Pjanska prestonica Evrope"... Toj prijestonici trenutno fali 7.000 ljekara - specijalista, 25.000 medicinskih sestara, (dobrodošla su i braća), 40 katoličkih popova i varirajući broj policajaca. S medicinskim osobljem su deficiitarni zbog dugogodišnjih promašaja u zdravstvenoj politici... S katoličkim svećenicima iz dva razloga. Prvi: Britanci nisu katolici. Većina pripada Church of England - anglikanskoj crkvi. Drugi: malo - malo pukne bruka. Neki bivši ili sadašnji klinac se javno ispovijedi kako je molio boga, nasamo, s velečasnim. Bogu vaistinu, ni anglikanski popovi ne zaostaju za katoličkim u brizi za duše i, naročito, tijela dečića iz malodobnog pastirskog stada. Od čudnih i tajnih puteva Gospodnjih samo su stranpuce njegovih predstavnika na majčiji zemlji, čudnije i tajnije... Dok ne omrknu na TV vijestima, osvanu po novinama... Što se policajaca tiče: potražnja varira. Nakon što britanski Prvi ministar izjavi kako je stopa

kriminala skresana za 30%, opucavalo se, u razmaku od nekoliko dana, rafalno a čikaški precizno, u tri engleske kasabe. Gdje se ne pamti da su se posvadaše dvije namćoraste komšinice... Britancima, sigurno, još ponesto fali, ali ne fali mokre braće. I seka. Da natočim malo vladine statistike. Po godišnjog: 40% Britanaca se opija. Dame su upola manje aktivne. Samo 20%. U prosjeku, svaka Britanka stuče 108 litara alkohola. Taj prosjek ne važi za nježniji uzrast između 18 i 24 godine. One su marljivije. One šuknu 203 litra. Tri i po puta više od njihovih italijanskih vršnjakinja, recimo. A puka mladost, tinajdžerska, 16 - godišnja, napreduje.

Za posljednjih 10 godina njihova žed se udvostručila... Ko ima ovakvu mladost, ne treba brinuti za budućnost... Teturajuču. Britanci su prošle godine propili 32,8 milijardi funti. S napomenom da u tom kolektivnom oblokavanju ne učestvuju antialkoholičari iz zdravstvenih, vjerskih il' neznanih razloga; bebe, dječica po obdaništima, penzioneri po staračkim domovima... Provjereno je triježno 4,7 miliona starijih Britanaca koji kubure s neizmirenim računima za vodu... Oni, kojim voda najčešće služi za ličnu higijenu, odmamurali su lani 17 miliona radnih dana. Nisu se mogli avertiti. 22 hiljade Britanaca nije se avertilo nikako. Svi ovi postoci imaju rastući trend otkad pabovi rade kao dragstori, 24 sata. Kad se sve sumira: izgubljeni radni sati, bolnički troškovi, nacugani kriminal, itd. - ostrvske ispitučave ispostavile su vladi na kraju godine ceh od 20 milijardi funti. S onih 32,8 milijardi što su ih pocugali, ukupno: 52, 8 milijardi. Valja to naštancati, akamoli zaraditi. Tražeći idealno, trezveno rješenje, vlada je zvanično predložila: "Get the Britons to have moderate Mediterranean approach to drinking". Da Britanci prihvate umjeren, mediteranski pristup pjenju... Nisu normalni. Ljetos bijah na obali i pribalju Mediterana... A znam naš narod i od prijle. Znam i sebe, predugo. Mi smo, čovječe, sampioni... Samo što pijemo zdravije i pametnije, ako u piču ima zdravlja i pameti. Što potpodimo. I imamo iskustvo. Od kolijevke pa do groba, sve bazi po alkoholu. Nazdravlja se novorođenčetu, polazniku u školu, regrutu, mladencima, kumovima, prijateljima, zancima i nezancima... Nazdravlja se za dug život, ispija za pokoj

duše... I onako, bez ikakvog valjanog razloga... Nazdravlja se da bi se popilo... Sve naše radosti i tuge, bazde... Svi naši praznici: državni, vjerski i privatni, bazde. S časnim izuzetkom muslimanskih. Samo p'janog hodžu i p'janu nenu nisam nikad vidio. Njima nimalo ne zavidim, a veoma ih poštujem. Ne poštujem one što su petkom, ujutro, u prvom safu, a uveče, u prvoj birtiji. Oni birtijama tepaju: kafane. U kafanama se brlja toči iz džezve u fi ldžan... Tako im se ne čini haram... Lažu Allaha. Haram je i po ljudskim i njegovim zakonima. Al' ima dženet i ima džehenem. Najbolja pića kušah kod herecegovačkih sveštenika i svećenika. Vina, posebno. Ne kaže se džaba: "ko pratarsko". Što je bačva svetija, to je vino bolje. Vino im na nos udara. Sudeći po nosevima popucalih kapilara, više su rujnih čaša trehnuli, nego očenaša i zdravomarija izmolili. Iz britanskih i zavijačnih razloga, ni njih ne poštujem... A na buke i pitkosti tih vina im zavidim. Istom "Žilavkom" i "Blatinom" sladili su se herecegovački božji ljudi i seljaci iz bukara, i dvorjani kraljice Viktorije, Franje Josifa, Leopolda od Belgije, čak japanskog mikada, iz zlatnih pehara... Ne sjećam se da se kod nas u vrijeme onog mraka, a ni nakon svanuća, država pekala u alkohol. Sem poreznika i saobraćajne milicije. Upozoravali su učitelji po mejtefi ma i školama, ljekari, Društva za borbu protiv alkoholizma, trezveni roditelji... Badava. Cugali su i još cugaju, s manje ili više strasti, i svjesno građanstvo i samostalni poljoprivredni proizvođači. Radnička klasa, cuga... Inteligencija cuga... Umjetnike, ni ne pominjati. Jel' se omirisala umjetnost, već se malkice p'jano. Alkoholi ne biraju svoje pijance. Pijanci biraju svoje alkohole. Pričao mi pjesnik - akademik, Gustav Krklec u vinorodnu mostarsku jesen '74, da je posljednji put popio čašu vode iza Prvog svjetskog. Od tada - samo vino. Brišku "Rebulu", najslade. Poslije je Enes Čengić pričao Krleži kako je posjetio prijatelja, Gušteka, na samrtnoj postelji. Ubijali su ga rak pluća i skleroza, kombinovano. Kopnio je, zaboravljao. Stare prijatelje nije prepoznavao. Bio je bliže nebu, nego zemlji, a poželio je čašicu "Rebule". Nije bilo "Rebule", natočili mu nešto slično. Kusnuo je gutljaj, a onda prošaptao: - Ovo nije "Rebula"! I Ivo Andrić, vjenčani kum Gustavov, bio je pjesnik - akademik, a nije bio mokri brat. Bio je Nobelovac. No, i on je pero, nobelovsko, zamočio u vino zvano Žilavka i ostavio pitak, istoimen zapis o njoj... Odu... Andrić je po svemu bio aristokrata i među piscima i među akademikima... Britanskim aristokratama nije mrsko trznut. Natapaju se skriveni od očiju javnosti po zatvorenim klubovima, pivom i viskijem uz bridž, bilijar, pikado... Donedavno su pučkali lule, dumagijali cigare. Nema više. "Zabranjeno pušenje" po Neletu Karajliću. Pušačima će, uskoro, staviti traku oko ruke. Žutu kao list duvana... Sređuju se otmeni Britanci po elitnim restoranima vikendom, praznikom il' kad im se čefne. Merače francusko crveno, "La Fit" po cijeni od £150 il' šampanjsko, "Dom Perignon", od £250 po flaši 07. Običan svijet i pusta mladost preferira pabove. Ujutro nastave po ulicama. Oni se ne drže tradicije. Drže se, najrade po ruski, votke. U kombinaciji s Colom, dusom, "Red Bulom"... U neko doba i solo... Drže se viskija, gina, ruma, tekile... U istoj kombinaciji il', opet, solo. Drže se jedni za druge, za šank, najčvršće za čašu. Što veća to bolja. Al' krigla piva nema dostojnu konkurenciju. Pivo je No 1.

Prosjekom Britanac je izbaždaren u kapacitetu osrednjeg vinskog bureta mog vrlog drugara a čuvenog vinara Stanka Vasilja iz Medugorja. Moglo bi se u njemu čuvat vino za rodnih godina... Za nevjerojat je šta sve može stati u lijepo odnjevogno britansko pivopiju. S evidentnim posljedicama. Jer Britanci pojma nemaju šta je mezetluk. Griču kikiriki, hrsnu čips. Pabovski Britanci ne pučkaju lule. Puše jeftine cigarete, motaju parfemisan duvan, mariuhanu, dunu džoint. Šmrknu zeru praha il' potpode tableticom. Oni ne piju da teferiče. Oni ne piju, po onoj mog nesretno stradalog drugara Hašima Kućuka Hokija, da je zaborave. Oni ne piju da napune stomak, nit' isprazne glavu. Oni piju da se nalilaju. Oni piju da se ubiju. Bogatijeg riječnika od našeg se više faze opijanja, od one startne: "krenuo, načeo se, omriso se, okadio se..." do završne, blažene: "olešen, p'jan ko crna zemlja, ko letva, ko čuskija...", na svijetu - nema. A jedini podoban opisni pridjev za krajnje, vodoravno i besvjesno stanje britanskog pijanca je: osvinjen. Taj pridjev, u jeziku, nemaju. Taj običaj, u svakidašnjici, imaju. Na to procerđaju 52,8 milijardi funti za godinu. Ostrvo je na vrh Evrope čadava mehana, vrijeme je fajronta. Ne znam šta još reći. Znam šta bi rekli Britanci. Oni bi rekli: - Cheers! Mi to govorimo: - Živjeli! Mi to govorimo: - Nazdravlje!

Stanko Vasilj

The Lord Moon of the Moll

TOP BRANDS SENSIBLE PRICES

£3.29 EACH

BELO LAGER	DOOM BAR	ROSE HOTEL GAVELLE	
£4.49	£4.69	£4.49	£4.65

HOP HOUSE 13 LAGER
HEINEKEN
KRONENBURG 1664
GUINNESS

NEW £13.99 200ml BOTTLE
WOLF BLOSS SPARKLING BRUT

NEW £4.99 200ml BOTTLE
NEW £4.99 350ml BOTTLE
TIGER ROSE PROSECCO
TIGER ROSE SPARKLING ROSE

COCKTAIL PITCHERS
2 FOR £18

GINBERRY-FIZZ
ULTRA VIOLET

4 YEARS 1988-2018

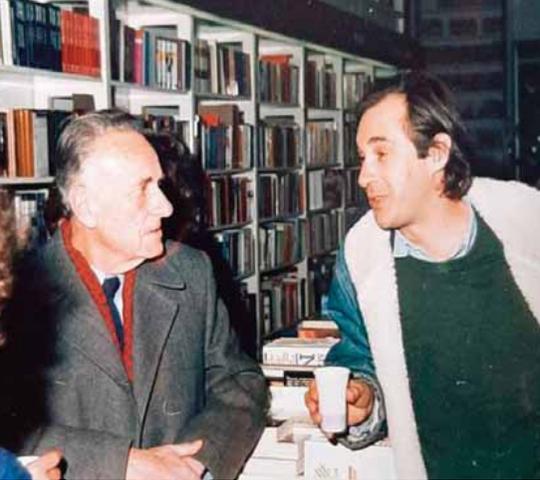
Table service? Download, Order, Enjoy

Available on the App Store

Get it on Google Play

Available on Amazon

© 2018 The Lord Moon of the Moll. All rights reserved. The Lord Moon of the Moll is a registered trademark of The Lord Moon of the Moll. The Lord Moon of the Moll is a registered trademark of The Lord Moon of the Moll.

Ozren u razgovoru s Rankom Marinkovićem.

Dječak Ozren u društvu Brace Germovića

Uspomene

VRBAS - UČITELJ ŽIVOTA

Piše: Ozren TINJIĆ

"Kad sam mu rekao da sam iz Banje Luke, odmah se sjetio Vrbasa", sjećam se riječi književnika Ranka Marinkovića koji je, na putu prema moru, znao zastati u kanjonu Vrbasa gdje je "naučio razmišljati i stvarati neke nove likove za svoja djela".

Sredinom 80-ih godina, u Iličkoj knjižari, nadomak Cvjetnog trga u Zagrebu, imao sam priliku da na jednoj promociji knjige (vjerujte mi, više se i ne sjećam čije, op.a.) upoznam književnika Ranka Marinkovića, nakon Krležę najvećeg hrvatskog pisca. Pristupačan i razgovorljiv čovjek. Kada sam mu rekao da sam iz Banje Luke, odmah se sjetio Vrbasa. Pričao mi je da su mu dvije najdraže rijeke u BiH upravo Vrbas i Una. Imao je običaj putovati na more preko Banje Luke i Jajca, a onda dalje, preko Makljenja i potom Jablanice, do Mostara i dalje na jug. S osmjehom na licu se sjećao kanjona Vrbasa. Tu bi imao običaj zastati i gledati u njegovu plahovitu vodu. Tamo sam, kako reče, "naučio razmišljati i stvarati neke nove likove za svoja djela"! Rijeką ga je učila!

PRVE VRBASKE LEKCIJE

Čitam nedavno kako je u Banjoj Luci, u zatvorenom bazenu, počela škola plivanja. Otkud sad to, pomislih u sebi. Naime, ja se ne sjećam niti jednog iskonskog Banjalučanina koji je naučio plivati na bazenu a ne na Vrbasu, Vrbanji, Suturliji ili, nekada davno, na Crkveni. Napisano je pravilo da te starija raja, kao klinca, bukvalno bace u Vrbas pa se ti bori. Naravno, stariji su uvijek, za nedaj Bože, bil na oprezu. Ma kakav "Incelov" bazen i bakračić. Elem, ko je u onim brzacima naučio plivati - bio je zaista pravi plivač.

U gradu su tih davnih dana najpoznatije i najposjećenije bile Abacija i Studenac. Abacija mi je ljeti izgledala kao veliki ćilim. Išarana peškirimą, dušecima, dekama... Sjtalo bi se tamo i mlado staro i naprosto živjelo na plaži "od jutra do sutra"! Bilo je tu i ručkova i večera i kojekakvih mezetluka. Družio se narod, pa i ašikovao uz neizbježnu Surićevu gitaru a i poneku harmoniku. Dolazio je i poznati, te u čaršiji priznati svijet. I svi su, što je najvažnije, bili zajedno. Udisali istu meraju, čavrljali i gledali u svoj Vrbas. I učili od njega i tog mnoštva naroda koji ih je okruživao.

S RAJOM NA STUDENCU

Studenac je posebna priča. Na spratu je bio restoran a podno njega, na betoniranoj plaži i uz same tri česme, s jedne strane i Vrbasom s druge, svojim životom je živjela "kafana" Asima Husedžinovića Brke. Gotovo svakodneвно tu sam sretao i Omera Hasanbegovića Cicu, Buma, Jadranka, Irfana Hadžića Ciglu i suprugu Goranu, dr. Simu Bajića i još mnogo drugih dragih ljudi. Na Studencu su se dočekivale večeri i jutra. I uvijek je bilo veselo i bezbrižno. I zaista, tamo se moglo čuti, uz obaveznu zafrkanciju, i dosta toga pametnog. Jedino što mi nije polazilo za rukom bilo je dva puta jednim dahom proroniti ispod "Šuplje".

Jednom bilo - sad se spominjalo.

Pripremio: Vlado Bojer

ZLATAN SARAČEVIĆ, 1961-2021

Odlazak u nezaborav

Ovaj tekst je objavljen 8. marta 2021. godine u dnevnom listu Oslobođenje

Tekst i design:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Krajem 2014. godine u Švedskoj je objavljena knjiga zanimljivog naslova - „Rukometne vremenske epohe i legende“. S jednom novinarkom knjigu je napisao Švedanin Claes Helligren, nekada poznati rukometni reprezentativac, potom uspješan trener, a već nekoliko decenija najpoznatiji rukometni tv-komentator. Njegove vremenske epohe su desetljeća, počevši od 1960-ih godina, a njegove legende su rukometaši koji su u toku jednog od tih desetljeća obilježili rukometni svijet i koje je on izabrao u najbolju sedmorku svijeta za svako to desetljeće.

Četvorolist rukometnih legendi

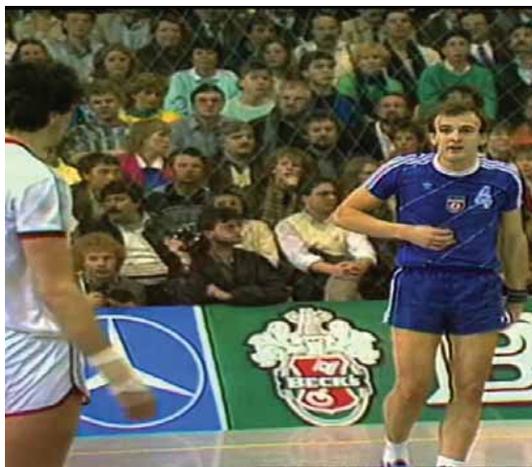
Zavirćemo u ovu knjigu. Ovog puta usredsredićemo se samo na četiri desetljeća iz prošlog stoljeća i samo na jednu poziciju u najboljim sedmorkama - desnog beka. Evo koja su to četvorica najboljih, po mišljenju uvaženog švedskog rukometnog stručnjaka: 1960-ih godina Georgi Gruja (Rumunija), 1970-ih Jirži Klempel (Poljska), 1980-ih Jovica Cvetković (Jugoslavija) i 1990-ih Aleksandar Tučkin (Rusija). Četvorolist zaista legendarnih svjetskih rukometaša.

O ukusima se ne raspravlja, kaže jedna latinska izreka (de gustibus non est disputandum). Ipak, reći ćemo: neosporavajući visoku klasu Tučkina, pravednije bi bilo da je njegovo mjesto zauzeo nedavno preminuli Zlatan Saračević, bivši reprezentativac Jugoslavije i Hrvatske. O kakvom se igraču radi, kada je u pitanju Saračević, možda najbolje govori mišljenje legende ruskog i svjetskog rukometa Vladimira Maksimova, koji je i sam najčešće igrao na poziciji desnog beka. Najprije da podsjetimo: Maksimov je kao igrač dobitnik jedne zlatne olimpijske medalje, a kao trener ima čak četiri zlatna odličja (dva sa svjetskih prvenstava i po jedno s olimpijskih igara i evropskog prvenstva). Maksimov je, naime, svojevremeno izjavio da je Zlatan Saračević najbolji desni bek svijeta svih vremena. A kada to kaže takav autoritet kakav je Vladimir Maksimov, moralo bi mu se vjerovati.

Stasavanje u Borcu

A ko je u rukometu bio Zlatan Saračević? Pođimo redom. Rođen je 5. jula 1961. godine u Banjoj Luci. Uz oca Hamdiju, već od rane mladosti zavolio je sport, što i nije iznenađenje jer mu je i otac bio sportista. Hamdija je najprije bio fudbaler (golman), potom odbjakaš i na kraju se opredijelio za rukomet, gdje je dogurao i do reprezentativnog dresa. I Zlatan je najprije trenirao odbjoku, ali ga je otac nagovorio da se posveti rukometu. Kažu da su Zlatanu upravo odbjakaški treninzi dali izuzetnu skočnost (bez zaleta), čime je nadoknađivao svojih 187 cm visine - što baš i nije neka visina za bekove.

Saračević upoznaje rukomet već u osnovnoj školi. Stasava u Borcu, uz profesora Abasa Arslanagića, legendarnog svjetskog rukometnog golmana. Pripadao je jednoj sjajnoj Borčevoj generaciji, s kojom po jedanput osvaja titulu prvaka Jugoslavije i pobjednika Kupa Jugoslavije. Već kao junior on izlazi na svjetsku rukometnu scenu i osvaja svoje prvo svjetsko zlatno odličje. Bio je to s juniorskom reprezentacijom Jugoslavije, koja je u Portugalu 1981. godine postala svjetski prvak. Kasnije postaje i standardni seniorski reprezentativac Jugoslavije, one u kojoj su dominirali „šabački čivijaši“, rukometaši neprevaziđene Metaloplastike, višestrukog prvaka i pobjednika Kupa Jugoslavije te dvostrukog evropskog prvaka. S reprezentacijom Saračević odlazi u Švajcarsku na Svjetsko prvenstvo 1986. godine. U drugoj rundi takmičenja, u utakmici baš protiv domaćina, Saračević će briljirati i postići deset golova. To će mu početi za rukom iz samo isto toliko šuteva. Dakle, deset iz deset, što je skoro nestvarno. U finalnoj utakmici Jugoslavija je pobijedila Mađarsku (24:22) i tako po prvi put postala svjetski prvak. Tako je Saračević svoju Banju Luku obogatio još jednom zlatnom medaljom. Banja Luka je, naime, tada već imala šest olimpijskih zlatnih medalja (četiri iz 1972. odnosno dvije iz 1984. godine).

Saračević u dresu s grbom Jugoslavije: 145 utakmica i 200 golova

Nakon Medveščaka put ga vodi u inostranstvo, u Francusku. Za sedam godina, koliko je proveo u u ovoj zemlji, promijenio je nekoliko klubova i u svakom ostavio dubok trag. Dva puta je prvak, a tri puta i najbolji strijelac Francuske. U međuvremenu mu je, kao reprezentativcu Hrvatske, pripala najprije bronzana medalja na Evropskom prvenstvu u Portugalu 1994. godine, a potom i srebrena na Svjetskom prvenstvu na Islandu 1995. godine. Najveći uspjeh u karijeri Saračević će doživjeti 1996. godine na Olimpijskim igrama u Atlanti. Jedna neponovljiva generacija hrvatskih rukometaša, u kojoj je bio i tada 35-godišnji Saračević, popeće se u Atlanti na najviše postolje i primiti zlatno olimpijsko odličje, nakon što je u finalu pred više desetina hiljada gledalaca pobijeđena jedna izuzetna i trofejima bogata generacija reprezentacije Švedske (27:26). Bila je to kruna igre hrvatske reprezentacije u Seulu: osam utakmica i isto toliko pobjeda.

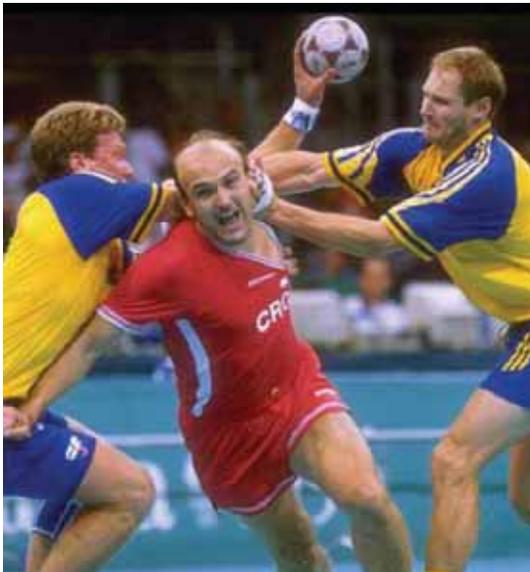
Blistava Saračevićeva karijera započela je u banjolučkom Borcu

Odlazak iz Banje Luke

A onda jedna neočekivana odluka: Saračević 1987. godine napušta Banju Luku i Borac - odlazi u Zagreb i Medveščak. S njim odlazi i njegov klupski i reprezentativni kolega, desno krilo Irfan Smajlagić. Bilo je to zaista veliko pojačanje za Medveščak. S Medveščakom Saračević je dva puta pobjednik Kupa Jugoslavije. U međuvremenu s reprezentacijom Jugoslavije osvaja bronzanu olimpijsku medalju 1988. godine u Seulu (Južna Koreja).

Malo ko u svijetu rukometa imao je skok i šut kao Saračević

Saračević u dresu reprezentacije Hrvatske: 75 nastupa i 244 gola

Tri finala Lige prvaka Evrope

Godine 1997. Saračević je ponovo „doma“ - ovog puta pristupa zagrebačkom Badel 1986, najboljem hrvatskom rukometnom klubu. S ovim klubom on je po tri puta prvak i pobjednik Kupa Hrvatske. Dva puta će igrati i finale Lige prvaka Evrope (oba puta protiv Barcelone). U obje utakmice pobjednik je bila Barcelona. Za uzvrat, Saračević je dva puta zaredom bio najbolji strijelac ovog elitnog evropskog klupskog takmičenja.

U već poodmaklim godinama odlazi u Veszprém, poznati mađarski rukometni klub iz istoimenog grada. I tu ga neće mimoići titula prvaka (dva puta) i pobjednika Kupa Mađarske. Igrače i jednu finalnu utakmicu Lige prvaka Evrope, ali opet bez uspjeha. Kasnije će reći da mu je titula evropskog klupskog prvaka, nakon tri neuspjeha u finalu Lige prvaka Evrope, neostvarena želja.

Nakon dvije godine ponovo je u Hrvatskoj (2002. godine), ovog puta u riječkom Zametu. Odigraće samo jednu sezonu i konačno će, u petoj deceniji života, 2003. godine okačiti patike o klin. Iskreno se tada izjadio jednom prijatelju: „Ne mogu ja više ovako - dam gol, mahnem publici i istrčim do klupe, kada ono mi već primili gol pa ja opet istrčim u napad. Dosta mi je trke gore-dole“.

Teren zamijenjen trenerskom klupom

U Zametu, odmah nakon završetka igračke karijere, započinje Saračevićeva trenerska karijera. Nakon što je bio trener Zameta, bio je trener u Mađarskoj pa jednu sezonu u Bosni Hercegovini (Čelik iz Zenice). Potom je ponovo u Zagrebu, gdje je više godina bio trener u istoimenom klubu. Jednu sezonu bio je trener u Dubrovniku. Bio je i pomoćni trener hrvatske reprezentacije. Posljednjih nekoliko godina bio je trener u ŽRK Podravka Vegeta iz Koprivnice.

Nakon utakmice u kojoj je 21. februara ove godine u Koprivnici domaći klub pobijedio zagrebačku Lokomotivu, Saračević je kolima krenuo kući. Na jednom semaforu mu je pozlilo. Hitno je prevezen u bolnicu, gdje se pokušalo s reanimacijom, ali bezuspješno - njegovo srce zauvijek je preestalo da kuca. Infarkt je, u 60. godini života, pokosio ovog rukometnog diva.

Vijest o smrti Zlatana Saračevića brzo se prenosila prostorom bivše nam domovine Jugoslavije, prije svega Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Ali i prostorom rukometne Evrope, posebno Francuske i Mađarske, u kojima su još uvijek svježa sjećanja na ljevorukog balkanskog bombardera. Pored podsjećanja na rukometne uspjehe Saračevića, pažnju je plijenilo i podsjećanje na njegove ljudske kvalitete. To je, možda na najbolji način, izrazio jedan njegov bivši saigrač u oproštajnom obraćanju na groblju Mirogoj u Zagrebu, gdje Saračević sahranjen: „Njegovo srce je veliko kao brdo Sljeme, a duša široka kao ravnica Slavonija“.

Saračević nije krio da mu je izazov trenirati djevojke iz Koprivnice

Zlatan Saračević je sahranjen u Aleji hrvatskih velikana, uz zvuke pjesme „Tiho, noći, moje zlato spava“. Tog dana kada je sahranjen, Zlatan Saračević je otišao u nezaborav. Poželimo mu da tu počiva u miru Božijem.

Zlatan s ocem Hamdijom, koji mu je bio uzor - posebno u rukometu

Nasiha Kapidžić Hadžić

Izabrana djela za djecu

U povodu 90 godina rođenja pjesnikinje

Pripremljen je naš najznačajniji ovogodišnji izdavački projekt

IZABRANA DJELA ZA DJECU I MLADE

pjesnikinje Nasuhe Kapidžić Hadžić,

koji objavujemo u povodu 90 godina rođenja pjesnikinje.

U 5 knjiga smjesteno je najbolje što je napisala čarobna olovka ove pjesnikinje
– njene najbolje pjesme, kratke priče i najbolji dramski tekstovi.

Ovaj jedinstven projekt, koji su likovno opremili vrhunski ilustrator **Omer Berber**, inače bivši Nasihin dak, i studenti Likovnih Akademija Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske i Srbije, nudimo u pretplati po cijeni od **60 KM**. Iskoristite **moćnost da u komplet bude upisano Vaše ime** (ime Vašeg djeteta ili unučeta ili djeteta kome želite darivati komplet) koje će tako, na neki način, **ostati zapisano u historiji bosanskohercegovačke književnosti za djecu**. U komplet će biti upisana imena pretplatnika koji uplate prvu ratu ili cijeli iznos **najdalje do 30. aprila 2021. godine**.

NARUĐBENICA

Ovim neopozivo naručujem _____ primjeraka kompleta **IZABRANA DJELA ZA DJECU I MLADE** po cijeni od **60 KM za komplet** (u Bosni i Hercegovini) odnosno **50 EURA za komplet** (u zemljama izvan BiH).

_____ (Ime i prezime naručioca)

_____ (Ime koje želim da bude upisano u komplet)

_____ (Adresa – ulica, kućni broj, poštanski broj i mjesto)

_____ (Kontakt telefon)

_____ (E-mail adresa)

Isplatu ću izvršiti: u cijelosti

u tri rate (30+20+10 KM)

_____ (Potpis naručioca)

Naruđbenicu poslati na adresu **IK LJEPJA RIJEČ**, Tuzla, Miroslava Krleže 11, 75000 Tuzla
Tel/Fax: 035 / 251 509 • Mob: 061 194 162, 061 194 163 i 061 577 247 - ljeparjecz@bih.net.ba • www.bosanska-rijec.com
Uplate u KM mogu se izvršiti na račun broj: **5555000021839512** kod Nova banka A.D. Banja Luka, Filijala Tuzla
Devizne uplate izvršiti na račun broj: **SWIFT: NOBIBA22, BIC: BA3955000002183962**

Poštovani prijatelji knjige,

Najboljoj pjesnikinji za djecu u Bosni i Hercegovini, **NASIHI KAPIDŽIĆ-HADŽIĆ**, ove, 2021. godine, navršava se **90 GODINA OD ROĐENJA**.

Tim povodom objavujemo njen komplet «IZABRANA DJELA ZA DJECU» u pet knjiga.

Nudimo mogućnost **DA U KOMPLET UPIŠETE VAŠE IME** ili ime Vašeg ili nekog dragog djeteta iz Vaše šire obitelji i da na taj način obradujete svoje ili nečije dijete trajnom lijepom i vrijednom uspoménom. Akcija pretplate traje **DO 30. APRILA 2021. godine**.

Pretplatom na komplet obogatit ćete svoju kućnu biblioteku **DJE-LIMA NEPROLAZNE VRIJEDNOSTI** i podržati objavljivanje ovog izdavačkog projekta, značajnog za našu dječju književnost i **NEMATERIJALNU KULTURNU BAŠTINU** Bosne i Hercegovine, u cjelini.

U prilogu Vam šaljemo informativni letak sa svim potrebnim podacima i naruđbenicom. Ako se odlučite da nas podržite, dovoljno je odgovoriti na ovaj mejl ili popunjenu naruđbenicu fotografirati i poslati na viber: +387 61 194 163 ili u mesindžer fejsbuk profila: **Lijepa Rijec Esic**.

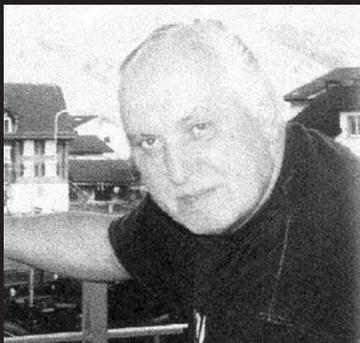
Ljubav prema domovini izražava se i na taj način da čuvamo i njegujemo njene kulturne vrijednosti. Zato ovu vijest objavujemo uz obilježavanje Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine, koji Vam maleni kolektiv naše izdavačke kuće **ISKRENO ČESTITA**. Od srca.

Prijateljski i s poštovanjem

Šimo EŠIĆ, urednik
Viber: +387 61 194 163
Facebook: Lijepa Rijec Esic
E-mail: verlagesic@t-online.de
ili: ljeparjecz@t-online.de

IN MEMORIAM

Alija Sarač (1931-2021)

„Nema te više, Alija“

U gradu Banjaluci živio je jedan veliki čovjek. Baš velik!

Kada su njegovi sugrađani hodali nekadašnjim korzom, uočili bi ga iz velike daljine, jer takva visina i takav stas nisu mogli ostati neprimijećeni čak ni u velikoj rijeci ljudi u pokretu.

Iz tog velikog i snažnog tijela nikada do nas nisu dopirali „gromovi i munje“. Naprotiv, glas tog čovjeka bio je uvijek staložen i tih, riječi odmjerene i blage (bez suvišnog „nakita“), a govor mu je bio uvjerljiv, ispunjen znalačkim ocjenama i bez pretjerivanja.

Znao je mnogo o umjetnosti. Čitavog svog života bio je umjetnik i nastojao pokazati umjetnost drugima i naučiti ih da i oni jednog dana postanu umjetnici – koliko im to talenat i ambicija dotvole i omoguće.

Slikarstvo je bilo njegov svijet, njegova duša i njegov svemir, kroz koji je stalno krstario na bezbroj načina – otkrivajući stalno nove puteve, nove svjetove, nova nadahnuća. I nove razloge za nove živote.

Dječak sa Pobrđa se školovao u Učiteljskoj školi u Banjaluci, pa Pedagoškoj akademiji u Sarajevu – i dokazao sebi i svijetu da je rođen da bude slikar. Učeći druge (mlade ljude i djecu) šta je to svijet likovne umjetnosti, radio je u osnovnim školama (u Kozarcu i Banjaluci), srednjim školama (Sarajevo) kao nastavnik, a jedno vrijeme je bio savjetnik u PPZ (prosvjetno pedagoški zavod), kao i direktor nekoliko (osnovnih) škola. Podrazumijeva se da je, kao priznati umjetnik, bio član Udruženja likovnih umjetnika BiH.

U mladim danima pokazivao je i veliki interes za razne sportove (posebno na vodi), a poznato je da je bio veliki pristalica BSK-a („banjalučki plavi“).

Omiljenom tehnikom „akvarel“ zauvijek je na platnima – ali i u našim mislima i sjećanjima koja traju – izdvojio, zaustavio i ovjekovječio motive našeg omiljenog grada (i njegovog prelijepog okruženja), hvatajući (ili, možda, noseći) u te pejzaže, u te predjele sa drvećem, stijenama i neumornom zelenom vodom koja teče „ono malo duše“. Taman toliko duše, da se vidi da je to naš kraj, da se u njemu nalazimo i prepoznajemo mi, a da čovjek/umjetnik koji je to uradio za nas i umjesto nas – pripada toj prirodi...i nama.

Došao je među nas, ove ljude i ovaj grad 6. oktobra 1931. godine .

Otišao je u bolji svijet, među zvijezde, da tamo stvara neke nove, čudnije, beskrajno trajne i neponovljive slike – bilo je to neke sumorne, bolesne 2021. godine 9. dana marta mjeseca.

U našim glavama tiho se javlja sjetna melodija stare pjesme : „Nema te više, Alija“...

U našim mislima i našim srcima ostaje naš Ale – nastavnik, drug, prijatelj, jaran, vrbaslija, umjetnik, slikar, stvaralac. BANJALUČANIN.

BiH-Švedska *redovna autobuska linija* **utorkom i petkom**

09:00 SARAJEVO
10:30 ZENICA
12:10 DOBOJ
11:00 TUZLA
12:30 SANŠKI MOST
13:00 PRIJEDOR
14:00 BANJA LUKA
15:15 B. GRADIŠKA (BIH)
15:40 KOBENHAVN (DK)
17:00 MALMÖ (S)
18:00 HELSINBORG
20:30 VARNAMO
21:00 GÖTEBORG (S)
21:00 JONKOPING
22:15 MJOLBY (S)
22:45 LINKOPING
23:30 NORKOPING (S)
01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM
11:00 NORKOPING
11:50 LINKOPING
11:30 UDDEVALLA (S)
12:00 SVANESUND
12:20 MJOLBY
13:25 JONKOPING
14:00 VARNANO
16:00 HELSINGBORG
16:25 LANDSKRONA
17:30 MALMÖ
13:30 GÖTEBORG (S)
17:25 B. GRADIŠKA (BiH)
18:15 BANJA LUKA
19:10 PRIJEDOR
19:40 SANŠKI MOST
20:10 DOBOJ
21:45 TUZLA
22:30 ZENICA
24:00 SARAJEVO

travel agency
BISS-TOURS

Agencija Sarajevo
Morića han, Sarači 77
tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica
Metalurg Business City
tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobilni BiH: +387 (0)61 780 250
Göteborg: +46 737086340
Stockholm: +46 703997516
Malmö: +46 736307882
Oslo: +47 951 481 56

 Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u saradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U asortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, ćevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

